Revistă de cultură și artă PIEDESTAL

Anul 2,
Numărul 3 (5)/2024

Editată cu sprijinul Consiliului Judeţean Hunedoara şi al Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu" Hunedoara - Deva

Redactori permanenți:	**Dumitru DUMITRESCU**
	Camelia ARDELEAN
	Ioan Sebastian BARA
	Mirela COCHECI
	Elisabeta BOGĂȚAN
	Monica DUȘAN
	Radu IGNA
	Mihai PETRE
Colaborator permanent:	**Constantin STANCU**
	Ladislau DARADICI
Corectură:	**Diana FERENCZ**
	Traian MARIAN
Tehnoredactare:	**Carmen POPESCU**
Copertă, grafică:	**Carmen POPESCU**

Adresă:	**Strada Traian Vuia, Nr. 4**
	Deva, Judeţul Hunedoara
ISSN:	**3008-2250 ISSN-L 3008-2250**

Sub egida ASOCA Deva

Pagina Web: asoca.ro

Persoane de contact: Dumitru Dumitrescu; email:scdumitrex@yahoo.com
Camelia Ardelean; email:coa_72@yahoo.ro

Tiparul executat la Casa de editare EMIA Deva

PIEDESTAL

Revistă de cultură şi artă

SUMAR

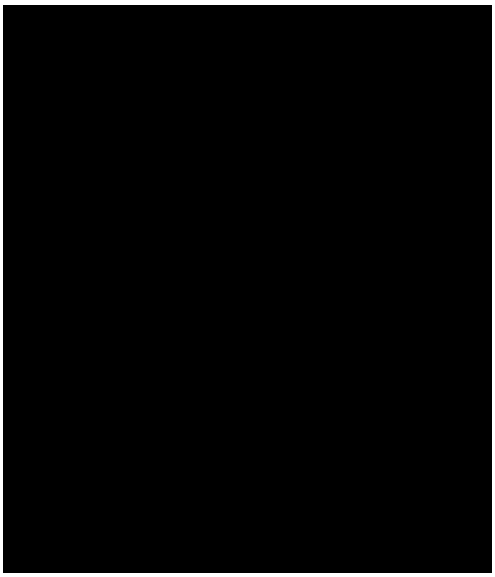

MIRON ȚIC

MUTAŢIE

Gândul se umple de miez şi de iubire
Îi simt puterea în tâmplă
Privirea se loveşte de un colţ de umbră
Se îndepărtează de ziua de ieri
Puţin demnă
Şi un pic mâhnită
O pasăre călătoare din seceta deşertului
Îmi cântă cu glasul ei limpede
Precum cristalul
Mă gândesc la copilăria mea
Plină de basme
Cu bravi eroi din cărţi împărăteşti
Dealul cu mesteceni albi
Mă cheamă să-i privesc
În lumea lor tăcută

FRUNZA

În fiecare dimineaţă
Măsor cu privirea curtea casei
Şi de fiecare dată
Îl văd pe tata
Cum îşi ridică pălăria
Şi salută soarele
Apoi grăbeşte pasul
Către magazinul de amanet
Să ofere spre vânzare
Frunza pe care a ţinut-o în palma
Tăcerii
Din ea a cântat la naşterea mea
Urându-mi
Ca frumoasa iubire ce creştea în mine
Să fie un tremur de vânt
Din care să izvorască adâncul depărtării

CARTEA DE LIMBA ROMÂNĂ

Gândul meu e limba română
Crezul meu e limba română
Scrisul meu e limba română
Mă simt fericit că pot să scriu
Că îmi pot folosi cuvintele
Sentimentele şi gândurile în folosul
Limbii române
Scrisul pentru mine înseamnă atât bucurie
Cât şi suferinţă
Şi aleasă dragoste
Scrisul meu este cuvântul
Ce-mi hrăneşte
Timpul neodihnit în miezul poemului
De mai bine de o jumătate de veac

PORTRETE

Tata
Un ţărm lung
Trecut dincolo de amiază
Intrat în seară
În drum spre noapte
El ţine pe umeri
O haină roasă pe margini
De nesomn şi de gânduri
Mama
O pânză albă de corabie
Peste care s-a prăbuşit vântul
Învolburându-i părul
Cu zăpezi aspre din nord
Amurgul
Intră în trupurile părinţilor
Ca pe o terasă de marmură albă

PÂINEA ALBĂ A SUFLETULUI

Cuvintele nu mor
Rămân pure şi vii
Uşoare aripi de păsări
Sau grele dimineţi cu ceaţă
Cuvintele sunt ca divinităţile veşnice
Pentru poeţi
Pururi mărturii
De dragoste
Pe pagini îngălbenite de veacuri
Cuvintele ard odată cu viaţa
Ne legitimează că trăim
În nobila înflorire a sufletului
Încărcat de revelaţii

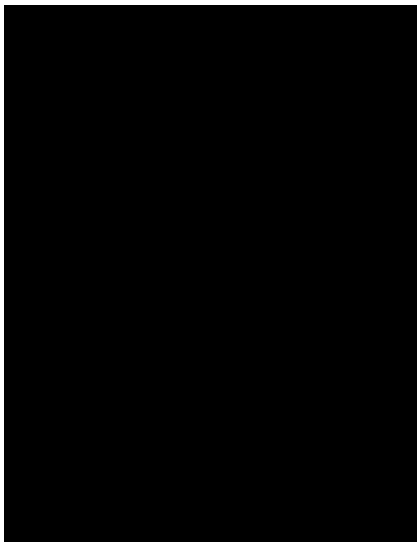

MIHAI PETRE

. Adolescență

Ce frumos e să asculți timpul
trecând printre degete
Să adormi răsăritul
crescut pe-ndelete
Ce frumos e să trăiești noaptea
cu speranța și cartea
unei alte lecturi!

2. Nocturnă

Când pe la stâni,
pe sub aluni,
lupi
păgâni
cântă spre lună.
Pe sub stânci
prelungi,
urși
nebuni
se împreună
și s-adună
în somn de șoapte.
Din departe,
le răspund
și se-mpung
cerbi de noapte.

3. Bucurie

Când, într-adevăr,
am mușcat din măr,
Pomul din grădina fără rod,
am învățat ce e durerea
și-am râs prima dată!

4.Amintire

Spre Mitrofani…
pe sub castani,
se-nșiră ani…
Spre Mitrofani…
Spre Mitrofani,
se scutur ani
Și pe sub tei,
cântecul ei…
lângă fântână
în colț de lună
floare nebună!

5. Soresciană

Spre dimineață,
cu vina
trezirii în gând,
mi s-a părut
că-ncep să mă doară
Noaptea și lumina.
Pe la prânz,
m-am trezit blestemând
o durere de fiere,
de buze, de cai și albine.
Seara,
mi-a fost mai bine.
Mă durea doar firul plăpând
de albastru căzut
peste mine.

6.Vara la Verdea

Preoții cântă-n altare,
Fluturii se pierd în floare,
Vara umple în pahare
Mustul toamnei îngânând
Cântecul încet de greier…

7. Destin I

Într-o zi, Dumnezeu mi-a spus
Copile, nu mai plânge,
Ai timp destul…
Când viața te va strânge
Și vei fi sătul,
Vei râde?

8. Destin II

Dac-aș sta de vorbă cu Dumnezeu,
l-aș întreba și eu,

ca orice om:
Doamne, nu era mai bine
să fiu pom
și să am în urna sorții
și petalele rodirii
și-ale porții
de intrare-n primăvară?

9. Destin III

Într-o seară,
Dumnezeu, pus pe glume,
s-a uitat peste lume
și peste părinții mei,
Dumitru și Maria,
și le-a zis:
-Așa e scris:
Cât mai am puțin nenoroc,
Aduceți copilul!

10. Destin IV

Doamne, de ce-mi plâng de milă
dușmanii, de ziua lor?
și prietenii ce-n silă, îmi oferă
mâna lor de ajutor?

11.Destin V

Pe umeri de ploaie,
mă urc până-n cer.
Stingher,
mă ridic și cobor
și-n visele mele
amestec noroiul cu stele.

12. Destin VI

N-am ce să-ți dau,
Vezi bine!
Fericirea s-a terminat,
noroc, sănătate și bani
culoare, picioare și glas…
Nimic n-a rămas
pentru tine!
Ar mai fi doar cuvântul…
Ia-l și hrană să-ți fie!
Împletește-l cu vântul,
Îmbracă-l în floare de tei,
Răsucește-l cum vrei,
Usucă-l când plouă,
Descântă-l pe rouă,
Chinuiește-l, iubește-l
Și trăiește din el!

13. Destin VII

M-am depărtat de voi
Erați prea aproape
și vă datoram prea mult!
Nu mai puteam să ascult
cum vă apleacă nevoi
și vă uscați
necazuri sub ploi!
Apoi m-am depărtat de mine…
Fulgerat cu bine,
am ales și cules,
drumul frumos și spinos,
blestemat și neterminat,
La marginea cărții!

14. Destin VIII

Hai, bătrâne,
A venit vremea
să-ți auzi cântecul
măsurând
puterea cuvintelor.
Hai, spune,
e cântecul tău?

15.Destin IX

Un cărbune,
negru tăciune
a sărit din foc.
Am venit să mă joc…
Vino cu mine,
Uită nevoi,
în ploi și soare,
Topește mania,
în albul noroi
Și binecuvântă hârtia,
încet și mai tare!

16. Destin X

Care-i steaua ce mă poartă
Cu lumina ei de soartă?
Care-i steaua ce mă vrea
cu lumina ei cea grea?
Care-i steaua ce mă-ngână
cu lumina ei păgână,
cu lumina ei străină,
cu privirea ei haină?
Care-i steaua ce m-a vrut
cu lumina de durut?

PAULINA POPA

THE BLUE MOON

is an extra super-moon,
a superabundance of love,
and a superabundance of embraces.
I shall begin knitting
a bright
blue dress for me
made out of Blue Moon rays.

How do you knit moon rays?
he asks.
You'd rather knit a dress
from the ivy
that has climbed the oak trees
in our forest, yours and mine.

I look at him indulgently,
I come outside and stand under the blue moon rays
at night,
I raise my hands,
and the soft and silky rays
flow exquisitely
over my knitting needles.

Day is breaking,
but I keep knitting my blue dress
out of moon rays,
knowing that
never
will I put it on
likewise, as a woman.

LIKEWISE, AS A WOMAN

who knows what she does,
especially on a night
with a blue moon.
Likewise, as a woman,
I thought that mornings would be
always
mornings.

I measured time
by the rays of the bright sun
and the rays that seemed to shine.
I drew a straight line.
I altered the skyline.
Time was time,
as was perceived
by the curve of the eyeball.

The eye between synapses saw the polychromy,
measuring time by it.
The skylines scattered,
and I believed
that time would draw another line from the ground to the sky.
From the altar
arose a very thin thread of prayer.
We climbed that little thread.
All of us in the liturgy
climbed it.

With every step
a new leaf grew on our time
until there was no more room left for others.
The leaves turned yellow
and began to fall one by one.
I said to myself,
This time is
a very fragile thread that rises
from the altar!

FROM THE ALTAR

rises the little thread of our prayer!
From the altar thousands little threads rise
between synapses up to synapses.

I believed
that if we all would pray,
the blue moon would stop the war.

The night brightened.
The big blue moon,

though many people see it as pink,
looked at us condescendingly.

I wrote a poem for her,
and the moon answered me,
I wrote a poem for her!

That's not a story!
Under the moonlight
I wrote the poem.

I heard a song in the distance.
Hallelujah!
The moon answered, sending me a ray.

And over all that,
God scatters
the stars of love.

THE STARS OF LOVE

are those that glitter
beside the blue moon.

I laughed and I cried
when my hands held up the sky,
the sky that was about to fall
over me,
from so much happiness.
I laughed and I cried
when the touch of my sweetheart's hand
was a foamy wave over the sands.

I laughed and I cried
when I climbed
up to the roof of my house,
and from there
I called the name of life
as long as love lasted.

I laughed and I cried
when I was all alone
in this forest
full of guns and tanks,
reptiles and deceitful scales.

I laughed and I cried . . .
I laughed and I cried.

I LAUGHED AND I CRIED

as all poets cry.
I thought that it was springtime.
I thought that the scent of myrrh
flooding the forest
was a sign of love.
I thought that it was high time for birds.
I thought that rain was a blessing,
a flower's wedding for the next day's fruit.
At dawn the sun bloomed in dogwood trees.
God's yellow
reigning over all, and I could see it!
At every step, there was more dew in the grass.

The mirror's waves
I stay in and talk
with an unknown woman, keep growing
bigger.
Hallelujah!
Father, repeat for your sons
this blossoming!

THIS BLOSSOMING

on my night with a blue moon,
in a tree of prayer.
I thought that planting wheat was sufficient
to have bread.
I thought that planting was sufficient.

The night taught me that no matter what you
cultivate
on nights with moonlight was good .
that singing at the threshold of the church,
shining in its flight,
was sufficient on nights with moonlight.

Traduceri: Olimpia IACOB & Bill WOLAK

(Din vol. **LUNA ALBASTRĂ**. ***Paulina Popa***.
Prefață: *Elisabeta Bogățan*. Editura Emia,
2023)

.

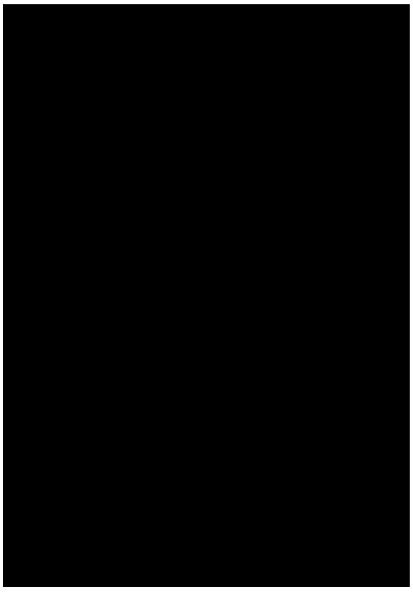

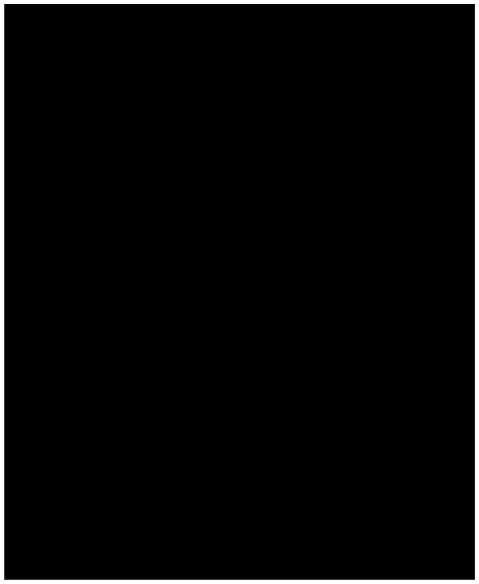

NICOLAE CREPCIA

*
căutăm cu râvnă
în fiecare clipă
emoția
cum albina nectarul
în fiecare floare
(unele flori sunt seci
ca niște femei
istovite de faimă)
și-l căutăm cu ardoare
în fiecare spaimă
pe Dumnezeu

*
nimic altceva
umbra unui nor
întinsă peste priveliști
și peste sentimente
aripa pliată
înlăuntrul zborului
doar atât mai sunt
nisipul istovit
din clepsidră

*
însângerat răsăritul
furtuni
pe după orizont
se-mpuținează
vânați de păsări de pradă
porumbeii
și iarăși noapte
doar privighetoarea cântă
cu stelele
cu îngerii

*
păsările îmi sfredelesc somnul
cu cântecele dimineții
prin găurile perfecte
intră soarele
și mă umple cu tinerețe
floarea poeziei se deschide
iluminând
iluminând
efemerida nu știe
de noapte

*
un vânt sparge oglinda
și eliberează din adânc
valurile
valurile
și țipătul meu fisurează bezna
prin crăpătură se furișează
în poem
tremurătoare lumina
se-nmulțesc pe fața timpului
ridurile

*
piesă de unică folosință
și personalizată
iubirea
nu poate fi transplantată
într-un alt corp
nici chiar cu tot cu inimă

*
poezia
scorbură cioplită de un fulger
într-un bătrân trunchi
de salcie
adăpost
în care toți avem loc
să ne ascundem
de frică

*
după amiază în rarişte de fagi
tu sorbeai
cum o căprioară apă din izvor
timpul frumos
din ceasornicul verii
și eu nu-mi puteam dezlipi ochii
de bujorii sălbatici
o mierlă se cuibărea
într-un ton de tristețe
din tânguirea ei

se înălțau pe zare fluturii galbeni
și de-aceea spun:
viața fără poezie
ar fi o scoică
din care a fost extrasă perla

*
iarba ia forma
trupului meu
în vântul toamnei
devine dor
poem scris
pe aripă de cocor
dus departe departe
dintr-o lume, în alta

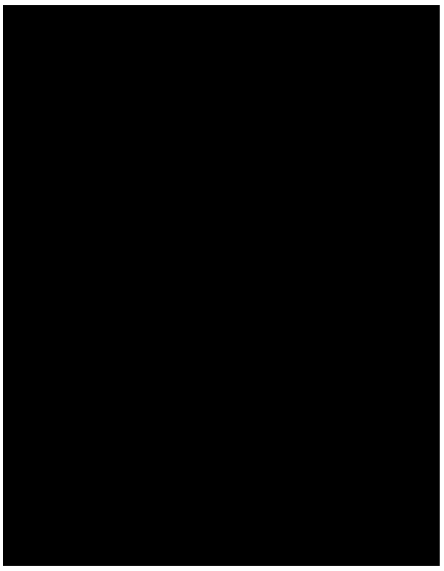

DOREL NEAMȚU

MIREASA LUMII

Pădure, tu, mireasa lumii
Oglinda cerului aprins
Tu ești izvorul rugăciunii
Atunci când stelele s-au stins
Pădure, tu, mireasă verde
Cunună de Altar pe cap
În tine sufletu-mi se pierde
Și cu iubirea ta mă-mpac

Pădure, tu, mireasă toamnă
Un busuioc leagăn de flori
Tu nu lași visul să adoarmă
Te-mbraţişezi cu dulci fiori
Pădure, tu, mireasă albă
Ce ningi cu fulgi de viorea
Cununa ta e cea mai dalbă
Parcă ești Înger, parcă stea

Pădure, tu, de primăvară
Mireasă fragedă de flori
Te-aprinzi în noaptea cea stelară
În cantec și-n mii de culori
Pădure, tu, izvor de munte
Cu voal de apă de izvor
Să porți coroană pe-a ta frunte
Și cântecul nestins de dor

Și păsările-n stoluri rare
Ca un parfum de trandafir
Sunt domnișoare de onoare
Ce te sărută fir cu fir
Și vântu-ţi este lumânare
Și un inel te-o aştepta
De undeva din depărtare
Un mire te va-mbrăţişa

Și ce poteci de zori de ziuă
Plutesc ca valul pe un râu
Cununa ta-i steaua divină
Parcă sunt spicele de grâu
Și un alai de fulgi și vise
Te înconjoară ca pe-un nor
Răsare SOARELE și zise :
„MIREASA MEA, acum cobor!!!”

Și cântă-n note de Arhangheli
Un cor divin din alte lumi
E corul nevăzut de ÎNGERI
ÎN ziua-n care te cununi
Pădure, tu, mireasă rară
Ca un troian de curcubeu
A ta icoană o să-mi pară
Că este chiar sufletul meu

De-aş învăța să cânt, să zbor
Te-aş face ramură de brad
Și peste frunzele ce cad
Eu te-aş zidi în al meu dor
De-aş învăța ca să te uit
M-aş face câmp de curcubeu
Să plouă peste cerul meu
Cu trăsnete purtate-n vânt

De ziua-ar fi fără hotar
Ca să mă pierd pe-nalte stânci
Și-n noaptea nopților ce plângi
Eu să m-aprind -n al tău Altar
De-ar bate toaca într-un vânt
Eu m-aș preface lacrimă
Să te sărut cu patimă

Și-n ziua-n care nu mai sunt

De SOARELE ar înceta
Să mai adune stelele
Să înflorească florile
Îmi e de-ajuns iubirea ta

MAMA MEA

Cine m-a adus pe lume?
MAMA mea, cel mai sfânt nume!
Care brațe m-au purtat ?
Brațele de sărutat !

Cine-A plâns cu mine-odat'?
MAMA, când m-a legănat!
Doi ochi mari, primii mei zori
Mă țineau de subsiori

Glasul ei un sfânt de cântec
L-auzeam, acolo-n pântec
Cu șoapte mă mângâia
Și cu pași mă aștepta

Mâna tot mi-o săruta
Și de hrană se umplea
MAMA mea, izvor de zori
Și seară și sărbători

Un vis dulce, Dumnezeu
Ea e sfântul curcubeu
MAMA mea, primul sărut
Răsărit de Soare-n vânt
MAMA doctor! MAMA scut!
MAMA, primul meu veșmânt

MAMA mea, chipul frumos
Este chipul lui CRISTOS
ȘI pe cer tot plânge-o stea
Steaua este MAMA MEA

DE UNDE OARE TU RĂSAI?

De unde, oare, tu răsai ?
Cu chip de rouă, chip de rai
Cu aripi ce te urcă-n cer
Cu ochii tăi, ce-n veci nu pier

Se-aprinde dorul ca un vânt
Și tot mă ningi cu-n jurământ
În seara sălciilor ce tac
În chip de zână te prefac

Din pasul tău răsar culori
Și vântul îți culege flori

Un vis se-așterne peste-un râu
Eu te-nconjor până la brâu

Ce zâmbet cald presai mereu
De se aprinde-un curcubeu
Și cu-al meu glas de-abia îl strâng
Atunci, în brațe, când te prind

Și-un fulg în ape curge lin
Ca visul ochiului senin
O rugăciune curge-n noi
Parcă-i Altar pentru-amândoi

O lacrimă o simt curgând
Și-n inimă râzând, plângând
Eu nu mă sting atunci când plâng
Eu mă aprind din crâng în crâng

MARIA SÂNGEREAN SIBIOARA

SFINȚII PĂDURII

Străjuind de veacuri
Vechea colină
Mestecenii argintii,
Ca mlădița sfinților
Înfruntat-au neînvinși
Istoria sangvină.
Astăzi deplâng,
Osemintele părintești…

Odinioară codrul ocrotea
Haiducii ce împărțeau
Dreptatea cu flinta.
Șoimii îi prevestea
Când hoardele năvăleau
Peste hotare
Vatra străbună a reteza.

Mestecenii sfinți, din hotar
Cu veșmântul alb
Luminat-au norodului peștera
Marilor preoți,
Calea luminii blajină
Păstrată doar prin rugăciune
Spre slava cerului.

Dar securea năravului,
Mereu nesătulă
Furișată într-o noapte fără stele,

A secerat mestecenii
Din povârnita colină...
De aseară aud prin spiritul pădurii
Mugetul izvorului:

Române, ridică-ți brațul vânjos
Și spulberă din vatra sfântă
Șacalii nesătui!
Hotaru-ți veghează, el te hrănește!
Macii plâng sfinții frânți din colină
Și ciocârlia în picaj-îi jelește
Doar rădăcina încă mai zvâcnește!

LA REVER

Ia-mă cu tine
Pe soare, dar și mâine,
Fă-mă părtașa ta,
Mereu, oriunde ai înnopta!

Ia-mă din înserare
Și dă-mi alinare,
Inimă senină în zori,
Zefir ce adie prin flori!

Fă-mă lacrimă și zor
Chiar necuprins dor,
Fă-mă unică haină…
Poartă-mă, vară și iarnă.

Ia-mă din adânca iarnă,
La rever poartă-mă floare rară,
Fă-mă sonet de primăvară...
Să înflorim-a nesfârșita oară!

LIMBA ROMÂNĂ

MARIN PREDA:
O țară care nu știe să-și apere poeții
va fi învinsă sau va supraviețui lamentabil,
la coada altor națiuni, fiindcă poezia
e sângele poporului care curge subteran
prin veacuri și îl face nepieritor!

GHILOTINA

Limba română-i pâinea sufletului,
Templul încreștinat moștenit
Odată cu nașterea, darul-cinstire!
Splendoarea limbii materne
Să lăsăm urmașilor nealterată,
Liant trainic și demnitatea neamului!

Glasul viu al etosului românesc,
Se cutremură sub ghilotina
Pleonasmelor, cacofoniilor, a tautologiilor
Ce schilodesc izvoadele vii ale românilor!
Tăișul greu al argoului și jargonului
Decapitează armonia exprimării!

Frați de grai, opriți dezrădăcinarea
Culturii! Întoarceți obrazul spre litera
Ce a scris cu sacrificiu istoria, victoriile!
Păstrați limba română, steagul identității,
Flacăra nestinsă ce răzbate din genuni!

Salvați ființa limbii ciopârțite!
Onorați cuvântul ce ne-a dat un nume,
Treziți-vă, „ne furăm căciula singuri”,
„Europenizarea”agresivă a lexicului
Schingiuiește miezului limbii materne!

Opriți ghilotina globalistă!
Limba română „nu este a noastră,
Ci a urmașilor noștri” în veacul vecilor!
Urmași ai Luceafărului iubirilor eterne,
Cinstiți nația, rostind limba, cu decență infinită!

*Să nu uităm limba sufletului, limba neamului,
altfel ne pierdem!
Vă îmbrățișez cu brațele luminii,
Sibioara!

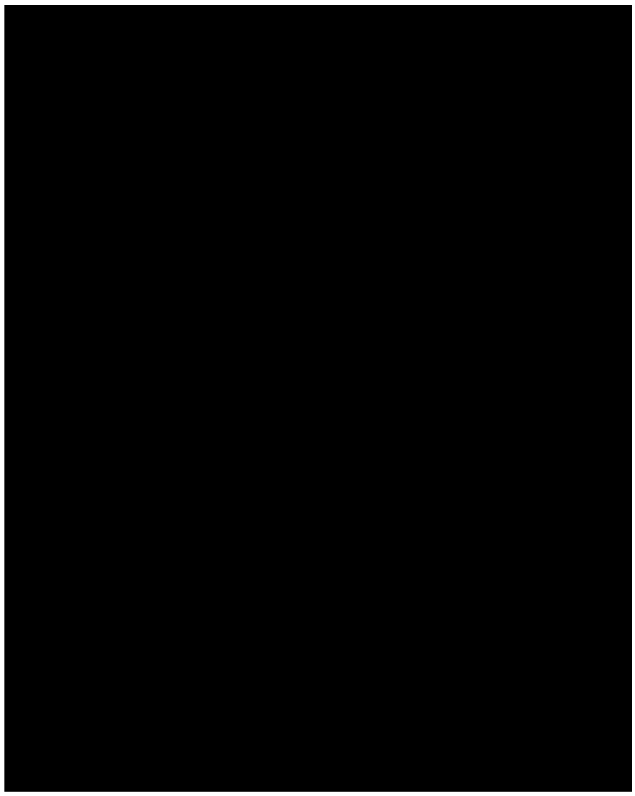

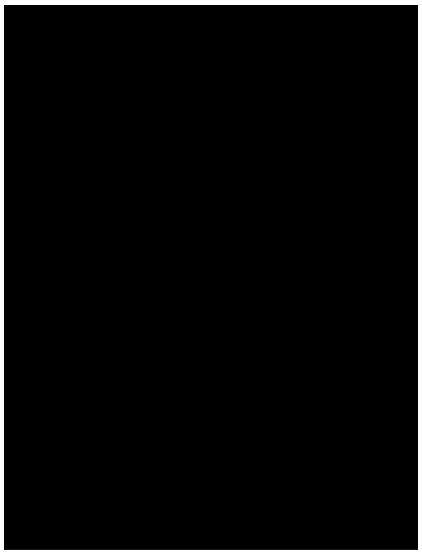

MIRELA COCHECI

ALBUL ABSOLUT

Într-o lume-n care lupii piei de oaie și-au făcut
Eu visez să scriu poeme despre albul absolut,
Urme de seringi și vise-n colț de stradă se preling,
Eu, boem, mai scriu poeme (și cu ele vreau să-nving?)

Din țărână iese sânge, bat războaie reci la porți,
Plâng icoanele-n biserici, sfinții tac de parcă-s morți...
Numai gândul meu nu tace scrie stihuri pe pereți
Într-o lume înțelesă-n rime numai de poeți.

Tomberoanele sunt pline,cărți și visuri le-au umplut,
Lupii-și văd cuminți de treabă, ”ce mai este de vândut?”,
Mintea mea rămâne surdă, de-ntuneric nu m-ating,
Îndrăznesc să scriu poeme și cu ele vreau să-nving.

DOAR GREIERII NU ȘTIU CE TARE DORI

În picături de noapte prefăcut
Mai fumegă un fir de lumânare,
Când luna-și plimbă degetele-n lut,
Obloanele s-au tras... tăcerea doare.

Doar greierii se-aud de nicăieri
Ne-nțelegând că inima-i rănită,
Mărgele cu aromă de dureri
Se scurg pe geana rece, istovită.

Minutele au devenit stihii
Ce tac cum tace negura-n morminte,
Iar buzele subțiri și străvezii
Au împietrit de-atâtea necuvinte...

Tăcere, ce pătrunzi adânc în pori
Doar greierii nu știu ce tare dori!

VERS ALB

ce alb ești, versule, ce alb
eu nu-ndrăznesc a te pătrunde
când în priviri de nopți umbrite
îmi desenezi zăpezi și crini
și ziduri fără de ferestre
prin care nu răzbat să zbor
să văd s-aud să gust să simt
ce alb ești versule ce alb
ca-n visele cu ierni zălude
cu fluturi dalbi din cer căzuți
care se-așază în neștire
pe vinul necules din vii
când nerostirile-ninsori
o dâră-n mine prind să lase
eu nu-ndrăznesc să te pătrund
ce tare ninge ne-nțelesul
imaculat și-atât de tern
ce alb ești, versule, ce alb

INTROSPECȚIE

am coborât
în lumea tăcerilor
acolo unde inima lutului
zvâcnește mai tare
decât tâmpla mea
am coborât
să-mi împletesc
negândurile cu seva

TIMP FĂRĂ DE TIMP

Iluzia trăirii, amăgitoare vremuri...
Înmărmurește clipa când clopotele bat
În calendar pe-o filă stă timpul înrămat,
Iar orologiul toarce și toarce ghemuri, ghemuri...

Omega, punct... Cuvântu-și înghite noțiunea,
Ce-avea de spus? Tăcere învăluind tăceri,
Încorsetat în astăzi, în mâine și în ieri.

Așteaptă preacuminte să-și spună rugăciunea.

Cuprinsuri iluzorii sfârșesc prin caligrame
Pictate-n nopți și zile și-n cifre-anotimp
Pe pânze de păianjen cu mii de holograme
Pătrunse una-n alta de parcă se înghimp,

Ceasornicul se-nvârte, dar stă cuminte-n rame
De-un veac, de-un an, de-o clipă, de-un timp fără de timp.

MII DE ÎNTREBĂRI

Îmi bat tăcerile în tâmplă în nopți cu străzile pustii,
Privesc din colțul de fereastră cerceii lunii argintii...
Un plop și-ascunde frunza-n umbră și zboară pe pereți hai-hui...
Din drum, un felinar îmi pune în păr un strop din sfera lui...

Atâtea semne de-ntrebare se unduiesc în mintea mea
Și-n noapte caută răspunsuri... Mai este timp să pot afla?
Mai este timp să rup zăvoare, să zbor acolo unde-aș fi
Un albatros, o dimineață ori slovă scrisă-n poezii?

Îmi bat tăcerile în tâmplă și iar se face ora trei,
Regina nopții nu m-ascultă, se pierde-ncet în ochii mei,
Răspunsurile-i poartă trena prin siderale depărtări...
Atâta gând, atâtea visuri, atâtea mii de întrebări...

AI ÎNCEPUT SĂ TE COMPORȚI CIUDAT

Ai început să te comporți ciudat, timpule,
nu mă mai lași să rătăcesc prin două lumi,
mi-ai dat voie să privesc dincolo de tine
acolo unde tu te contopești cu spațiul
risipindu-vă amândoi pretutindeni și nicăieri.
Big Bang... Și nimicul se face Univers...

O MIE DE PETALE

Sclipiri adamantine îmi înfloresc în pleoape,
Lumină și culoare, ce minunat clișeu,
Se despletește clipa... Dintre caleidoscoape
O mie de petale răsar în ochiul meu.

Din frunte se răsfiră un evantai de raze,
Puzderie de flăcări de nicăieri irup
Și-o ploaie de lumină cu stropii de topaze
Mi se prelinge-n minte, în suflet și în trup.

Mă umplu de trezire din cap până-n picioare,
Cu infinitu-n creștet în mine mă cufund
Și mii și mii de forme vibrând strălucitoare
Mă caută, mă strigă, mă gustă, mă pătrund.
S-au dus și timp,și spațiu,și griji,și judecată
Și pacea mă îmbracă în nuferi iar și iar
Vibrează universul în juru-mi roată-roată,
O mie de petale în ochiul meu răsar...

UNIVERS

Din stările fără de stare,
din nopțile cu nevisare,
din semne ce-mi urlau în minte,
din miile de necuvinte,
din zori cu gene nedormite,
din mii de pagini răsfoite,
din căutări fără sfârșit,
din rugi nălțate-n infinit,
din stele numărate iar,
din filele de calendar,
din întrebări fără răspuns,
din răni cu țipătul ascuns,
din toate mi-am zidit un scut
și aripi albe mi-au crescut
le-am adunat pe toate-n vers
făcând din ele Univers.

FLORIN FAUR

Călcâie

Nu striviți visele mele,
Nu călcați cu picioarele peste ele,
Lăsați-le să prindă aripi,
Să se-nalțe-n zbor spre stele,
Spiritul meu e liber,
Nu-l legați de voi
Că se întoarce la mine, din nou.
Nu-mi puteți opri din elan,
Sau gândurile,
Se vor întoarce înapoi,
Străbătând timpurile,
Nu le împiedicați să ducă dorurile,
Suntem diferiți dar împărțim același
Timp.
Calcă, omule, hotărât la drum
Că mult mai ai de străbătut,
Până când ei să te considere om;

Iubirile abia născute au pierit
Prematur.
Viața pe aripile vântului
Le împrăștie acum.
Voi știți peste sufletul
Cui călcați,
Cu tălpile voastre grele?
Vedeți ce aspirații striviți,
Ce zbor frângeți,
Câte destine îngropați,
Și cât rău faceți.

Satiră

Nu sunt pe placul lumii,
Ce m-a sfâșiat cu sărutul rece,
Pe obraji,
În taverne pierdut,
M-am asemuit eroilor din film,
Cu baladele de demult
Și n-am pic de fler.
Și carii oasele mi-au ros,
Deși n-am pe umeri paftale,
Deși beau cea mai proastă bere,
Domnișoarele din trecut,
S-au evaporat
Prin sumbrele taverne,
Și am dat peste mare chin,
Și-acum amintirile le șuier,
Prin buzele arse.
Câine vagabond prin aceste locuri,
Îmbibate de istorie și de sânge,
Dulci mai sunt amintirile.

Mie

Hai, domnule târâie-brâu
Să trecem drumul,
Mi-e inima cât un purice
Văd speranța mea de viață, moartă
Închisă în sicriu de piatră,
O, și voi, vise!
Tremur ca trestia-n vânt,
M-au prins ale primăverii melancolii,
M-a prins tristețea adâncă,
Văd viața mea în cer,
Eu, târâie-brâu
De nimeni iubit,
De nimeni dorit,
De toți alungat.

Rătăcire

Se-așază ceața peste gândirea omenirii
Ne-am rătăcit de râs și bucurie
Doar gândul se mai înalță spre cer și Dumnezeu
Trăim cu teama în suflet
Și cei răi ne răpun
Și se pare că domnesc în lume
Iar ura ne doboară.
Ei au uitat de rugăciune
Îngârboviți de griji murmură o sudalmă
Iubesc tehnologia și trăiesc în virtual,
Au multe diplome și trăiesc în carnaval,
Animale ce-și așteaptă sfârșitul
În chingi existențiale,
Din libertate a mai rămas reclama
Și doar carnea de pe os.

Postum

Am ezitat în viață!
Mi-amintesc cu regret
De toate bucuriile netrăite,
De săruturile nerostite,
De inimile care m-au așteptat,
De chipurile niciodată reîntâlnite
Și de serile reci și triste
Care îmi copleșesc singurătatea.
Amintirile pierdute,
Surâsul absent al prietenelor
Pe care nu le-am oprit
La timpul lor.

Marie

În zori, în zi, în noapte,
Maria a auzit glasul meu.
În șoapte,
Maică a Domnului.
La rău, la bine.
Stai lângă mine!
Când timpul în durere clipocea,
Sufletul meu la tine căta,
La tine gândeam,
La bunătatea ta.
Acum când soarta
Mi-ntunecă viața,
Când viața mea alunecă,
La tine cer ajutor,
Tot timpul,
Gândind surâzător.

IOAN PÂRVA

Mărul roșu

Când norii de plumb
se prăvăleau din înalturi
ca o apăsare de furtună
și dincolo de geamuri
turna cu găleata
la nesfârșit,
viața nu îmi mai părea
o comedie în roz
cu secvențe *deja vu*
în care un adolescent
zăpăcit
bătea step
pe o estradă cu linoleum.
M-a surprins însă mâna
cu degetele sale
subțiri și delicate
ce-mi oferea un măr
cu coaja sângerie
și eu puteam vedea
și chiar am văzut,
în gestul acela
un elogiu adus dragostei
ce sfida grotescul zilei,
marcând un început.
Și sentimentele ne învăluiau
în falduri vaporoase
nesperate, dar dorite
cu o ardoare
firească.

Rapsodia cromatică
a unei veri de poveste
rămânea în urmă
sub o coroană de tei
asemenea unui diamant
așezat cu o pensetă de aur
într-un colier de amintiri.
Ce valoroasă mi se părea
podoaba,
grea, dar fascinantă
mi se părea
calea către inima ta,
chiar dacă m-aș fi sprijinit
într-un baston de bambus
cu cap de bronz patinat
și monograme
de argint vechi…

Timpul

Timpul
ca o umbră de fum
ce se pierde
în Nemărginire
când nici nu te aștepți.
Timpul
ca un puf de păpădie
pe care fac escale
din când în când
fluturii albaștri,
dar când apare zefirul
șugubățul nebunatic
rămânem doar noi,
două statui de bazalt
din Insula Paștilor
și ne privim drept în ochi
încercând să descifrăm
criptograme enigmatice
din adâncul
globilor oculari.
Mă iubește?
Nu mă iubește?
Aceasta este stăruitoarea
întrebare
la care
fiecare
caută deslușiri
și un răspuns
ce ar deschide calea
către fericirea
de pe chipul celuilalt.
Printr-o îmbrățișare tandră
îndelung pritocită
pe care o simt
plină de iubire,
enigma ce ne învăluie
și-a găsit dezlegarea.
De-acum
trupurile noastre vor vibra
pe aceeași lungime de undă.
Marcând evenimentul
a apărut CLIPA
și ODA BUCURIEI
ne cuprinde
în faldurile sale largi,
încăpătoare și multicolore…

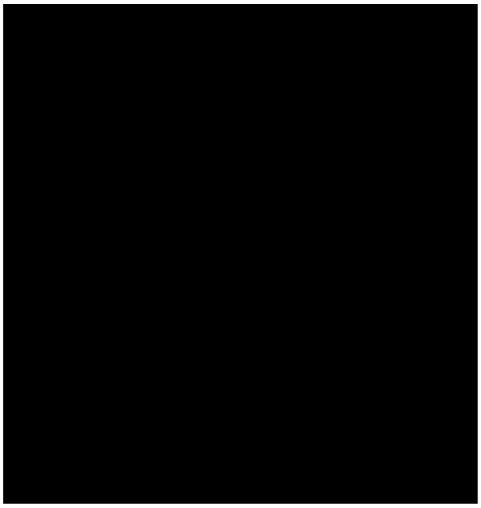

SILVIA FAUR

Chemare I

Auzi? Mestecenii, dragii mesteceni cum gem
și-n orice chemare a lor i-un blestem.
Și cât sunt de albi, și cât sunt de tineri,
În calea uitării pun zeci de rețineri
și totuși, șoptesc: Degeaba visezi…

Auzi? Șuieră vântul dezlănțuit!
Vezi? Soarele trist în nori s-a pitit.
Doar singură toamna este stăpână
și-și face de cap cu vântul de mână.
Mi-e dor. Nu mă crezi?

Le vezi? Frunzele horă nebună au prins.
Uite-n vârtejul lor m-au cuprins.
Ele sunt nostalgia verii fierbinți
și sapă-n sufletu-mi zeci de dorinți
și-așa amețită, mă poartă-n livezi.

Mi-e sufletul toamnă. Mi-e inima vânt.
Auzi cum îmi geme durerea-n cuvânt?
Mă cheamă pe dealuri mestecenii mei.
Sărut tot frunzișul căzut de sub ei,
Mătănii a dorului meu. Nu le vezi?

Chemare II

Auzi? Bate vântul! Sau tu nu-l auzi?
Și cât sunt de jalnici mestecenii uzi!
Poienile sure, spălate de ploaie
și frunzele moarte ce vin pe pâraie
aduse de toamnă, le vezi?

Auzi? Teiul din față bate în geamuri
și mii de chemări are pe ramuri
și fiece perlă a ploii mă cheamă
și murmurul lor spre tine mă-ndeamnă.
Te chem. Nu mă crezi?

Auzi? Mestecenii, dragii mesteceni cum gem
și-n orice chemare a lor i-un blestem.
Și cât sunt de albi! Și cât sunt de tineri!
În calea uitării pun slabe rețineri,
iar șoapta lor spune: Visezi…

Vezi? Frunzele horă nebună au prins.
Uite-n vârtejul lor că m-au prins.
Ele sunt nostalgia verii fierbinți.
Îmi picură-n sufletu-mi calde dorinți
și-așa amețită, mă poartă-n livezi.

Sărutul

Noaptea a mușcat
din umărul meu
și mi-a presărat
jarul stelelor
în rana flămândă.

Am primit uluită pedeapsa.
Sângele meu a urlat:
-Nu te plimba singur sub stele
dacă nu crezi în iubire!

Seceta

Sunt ca o fântână secată
în care tu picuri încet,
prea încet,
apa pe care tu mi-ai furat-o
demult,
când nu știai încă,
ce e setea.

Moartele chemări

Ah, iubirile de mâine
așteptate și temute
le prefacem în cadavre
inutile, reci și mute,
tocmai prin ardoarea asta.
A chemării fără vreme.

Eu aștept de-atâta vreme
și n-are cine să mă cheme.

MARCEL ȘERB

Dacă așa vreți…

Dacă așa vreți, așa trăiți
În lumea voastră „bună”,
Cine sunt eu ca să vă spun
Că lumea e nebună?

Dacă așa vreți, așa trăiți,
E viața voastră stearpă,
Cine sunt eu ca să vă spun
Că viața nu vă iartă?

Dacă așa vreți, așa trăiți
În chin și în durere,
Cine sunt eu ca să vă spun
Că astăzi, țara piere?

Așa, c-am hotărât să tac
Să nu mai spun nimic,
Că fiecare are-n cap
Manipulări la plic.

Rămâneți dară sănătoși,
Trăiți așa cum vreți,
Eu mă retrag printre strămoși,
Cu ei mă înțeleg.

Aici, la mine-n Uibărești,
E liniște și pace,
Trăiți și voi așa cum vreți,
Și dați-mi mie pace.

Vatră de iubire

O tipsie între munți,
Crișul trece printre lunci
Cu crenel de stânci păzită,
Vatra Bradului iubită.

De la munții din Bihor
Măguri spre Mureș cobor,
Strâmba, Bulzul și Murgașul,
Vulcan, Barza, țin făgașul.

Vatră pe pământul sfânt,
Aur e-n al ei adânc
Ce arde în Focul Sacru,
Că aici s-a născut dacul.

Vatră-a focului nestins
Scormonită înadins,
Până-n fund de măruntaie
De minerii de la baie.

Vatră de blestem și dor
Din tipsia munților,
Leagăn din străbuni lăsat
Pentru neamul nostru DAC.

Sub un munte la Crișcior
Văd lumina zilelor,
Creștinat într-un loc sfânt,
Pe o vatră, prin cuvânt.

Și-uite așa, prin fir de foc,
Sunt legat de acest loc,
Prins în neamul meu de piatră
În sacra Bradului vatră.

Arămiu

Curge rugina peste noi
Iar verdele devine palid,
Afară-i vânt și curg iar ploi,
Mă simt acuma jalnic.

O ceață rece mă-mpresoară,
Melancolii li-un dor nestins
E toamnă, pân' la primăvară
Mai e și-o iarnă de învins.

Mă simt rugină din rugină,
De timp înfrânt și umilit,
De doruri și de multă vină…
O, toamnă! De ce ai venit?

Căci arămiul din natură
E bucurie pentru ochi…
Afară-i burniță și hulă
Iar mie, parcă-mi cântă popi.

Ce-aș mai vopsi totul în verde
Iar cerul în albastru viu,
Ca soarele să mă dezmierde
Iar eu să fiu mereu zglobiu…

Dar arămiul și rugina
Îmi scriu acum în buletin,
Căci timpul și-a-ntrecut măsura,
Durerile îmi sunt un chin.

E arămiu, cernit și palid
Și ploaia rece îl răscoală,
Privesc pe geam tabloul jalnic,
Iar toamna-i pentru mine boală.

Și-apoi privesc odaia goală,
Pereții ei sunt tot maro,
Iar arămiul ca o boală
De mine face-acum mișto.

RUBEN BUCOIU

I`ve got time on my hands

lăsam zilele să treacă
de parcă erau la mine setările lor
și le puteam regla volumul, viteza
luminozitatea...
așteptam să mor mirat
ba dimineața că n-am murit în timpul nopții
de prea multe stele
sau seara uneori
mort de oboseală

zilele trec by default
ignoră personalizarea setărilor
și până la urmă și așteptarea aia că mor
moare și ea de plictiseală
zi după zi – precum eu mai demult
când nu aflasem încă
pe vremea când nu știam că
se poate umbla la definiția cuvintelor
ca la televizor
cu o telecomandă

mor în continuare de cald
mă termină – spre moarte – idioțenia
sărbătorită național uneori
sau când se anunță cod roșu
internațional chiar...
uneori mor de dor, alteori
mor de foame și sete și
cel mai cumplit mi se pare când
mor de frigul singurătății
mi-e foame de cuvinte alese
mi-e sete de astâmpărul veștilor bune
și ca de-un cuțit cu două tăișuri
mă sprijin când de moartea ascultării
– m-arunc ca pe-un gunoi
în groapa lepădării de sine – sau,
mor de neascultare pe linia de front
numită viață

omor pe balcon timpul
gardian al secundelor
și las zilele să treacă de parcă
sunt la mine setările lor
pe care nu le-am putut controla
niciodată..

koinonia

m-am întâlnit cu îngerul de-o vreme
ne întâlnim regulat zilnic – pare
mereu absent aidoma aerului
eu îl inspir, el mă inspiră
îi dau câte un cot uneori
îl înghiontesc în coasta luminii
și tace învăluit în răbdare
ca pasărea învăluită de cântec
precum copilul îmbrățișat de mamă
la fel ca setea stâmpărată de sete
degeaba mă distanțez
că nu fac altceva decât să mă
adâncesc în apropiere
degeaba fug de el sau de mine
că de la fixarea numelui meu încoace
chiar și așa adăpostit la umbra-mi
sunt o prelungă întâlnire
o prelungă întâlnire prelungă

paper cut

tai zboruri
mănânc nuci ocazionale
la parter liftul urcă pe scara socială
oamenii se bârfesc
din lipsă de ziare
golul a ridicat stadionu-n picioare
luați loc îi spun bătrânului timp
dar el tare de-o ureche
se uită cu ochii închiși
la starea vremii mele
și ignoră zborurile

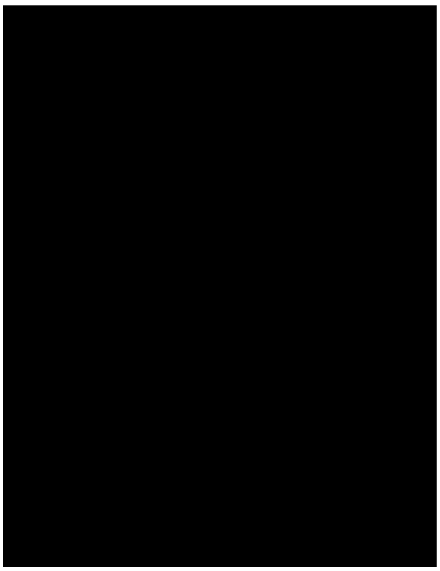

MARIANA GHICIOI

Mi-e dor de tine

Mi-e dor de tine ca de-un cântec vechi
Pe care nu-l mai ştiu, dar îmi răsună
Frânturi stăruitoare în urechi,
Fără să poată să îl recompună.

Mi-e dor de tine ca de-un vers uitat
Ce-ar fi-ntregit, sublim, o poezie
Pe care-ntotdeauna am visat
C-aş şti s-o scriu, dar n-am putut-o scrie.

Mi-e dor de tine ca de-un ipotetic
Trecut din viitorul meu nescris,
Ce va fi fost, ce va fi fiind, profetic
Precum un vis, precum un vis în vis.

Al cincilea anotimp

Sunt anotimpul ce s-a inventat
Anume pentru tine, dragul meu.
De azi miroase-n tine a curat,
De-acum miros în tine numai eu,

Căci nu viez în timp, alt spaţiu n-am
Să mă revărs, afară de hotarul
În care m-aşteptai, când nu eram,
Flămând să îmi vezi nimbul, să-mi sorbi harul.

Tu mă încapi rotund, perfect, egal...
Şi cum pătrund întreagă-n fiinţa ta,
Mă simt un anotimp paradoxal-
Din cele patru, eu, al cincilea...

Parfum

Am să-mi îmbrac parfumul
şi-am să vin,
învăluită-n el şi-n clar de lună,
ca-ntr-un halou
curat
şi hialin,
să ne petrecem noaptea
împreună.

Şi te voi copleşi
cu dezmierdări,
chemării tale îi voi fi ecou,
iar tu,
purtând parfumul meu în nări,
mă vei dori
din nou,
din nou,
din nou.

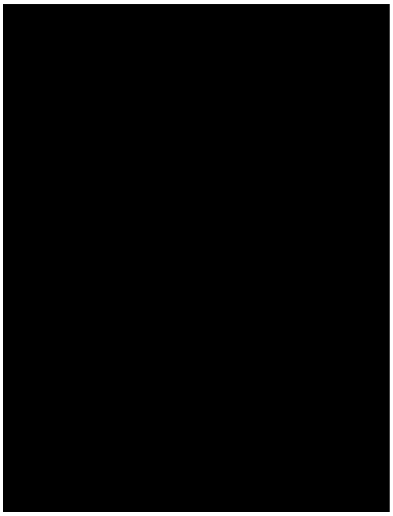

ROBERT VLADU

*

frumoasă doamnă, Vina ce zâmbete împarte
curtată de atâți cât nu-i cuprinde lumea
fidelă orișicui cu lanțuri reci și calde
pe gustul nimănui legată noaptea ziua

la orice pas un spin un ciob chibrit și ac
ea strânge în buchet de nuntă să-l gătească
și văduvă s-o lași tu tot amâni de-un veac
altarul ne așteaptă să o luăm de mireasă

ca în palatul nostru atât de gol de noi
ea singură dansează și nouă ne e greu
când râdem ca un plâns și ne îmbrăcăm în goi
când toți avem dreptate nebun e Dumnezeu

*

de când lumea asta moartă ne învață să iubim?
dorurile noastre toate cât să le mai tot zidim?
niște monștrii alungați doar în noapte îți sunt mire

cât aș vrea să ne iubim și-n lumina unei zile

cu o ață așa firavă dintr-un ac plin de rugină
am legat noi inimi rupte ce trăiau mai mult din milă
din nimic poate oricine să frângă un timp iubit
dintre doi sărmani ca noi eu mai nou tu învechit

iar în lume de pășim o rușine îmbracă mersul nostru
ce-i legat parcă cu lanțuri de ochii ce nu-și știu rostul
pe o pajiște de spini iubirea râde desculță
de o floare făr' petale ce-a prins drag de o sămânță

*
încă se vând jucării de război
soldați în două culori stau amestecați în găleată
au ocazia să simtă pentru puțin timp
pacea camaradului de altă culoare
în salata orientală din plastic mai sunt și tranșee
tufișuri și copaci și tunuri și rachete
steagurile flutură combinații de culori care nu există
o adevărată echipă a două legiuni străine
rafturile se golesc de la o zi la alta
oamenii uită că nu cumpără mâncare
când ajung acasă le dau copiilor
doar o deschidere de capac și explodează
mama îi cheamă la masă nu vine nimeni
se duce după ei.pe aici nu se trece
încearcă să ajungă înapoi pe aici nu se trece
tatăl privește știrile nu e vorba de țara lui
doar niște copii ar face un război
pe apă plutește un cuțit
taie valuri până cade în adânc
răsar apoi la suprafață pene pătate
cu grații deșarte ea rătăcește singură
adâncul râde trecerea surprinzătoare
o surpriză cum noaptea se teme să apară
o pană urmată de o pană e un semn
ceasul grav s-a consumat pe maluri
din copaci frunzele se tem să cadă
perla oglinzii negre tremură la intrarea ei
sângele lucește în ochi și pofta curge din nări
atinge stropul de pe piept și nu e apă
cor de bufnițe zbiară un armaghedon târziu
o luntre nu se vede printre ceață
întinde aripa spre adâncul înalt
luciferii privesc speriați de un praf alb
la noapte o lebădă va ucide luna

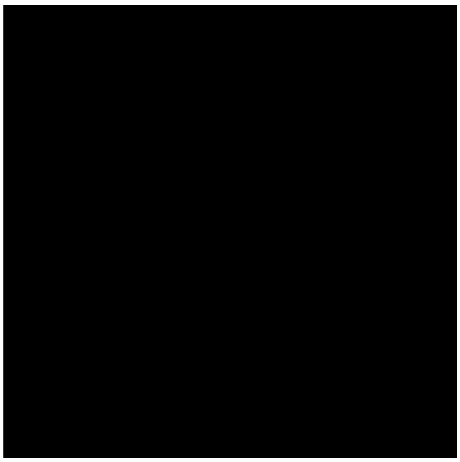

IOAN VASIU

harbuzul dimineții

harbuzul dimineții îmi strepezește gura
alung melancolia și plâng în urma ei
cu ceaiul neodihnei îmi limpezesc dantura
și-atârn după ureche modestul meu condei
dau stolului de gânduri permisul să mai zboare
spre locurile unde demult nu am mai fost
când luna-ncercănată se duce la culcare
ca-ntr-o romanță veche ce-o știm toți pe de rost
în ceașcă zațul negru s-a închegat și-i rece
lămâia insomniei zadarnic o mai storc
mai trece încă-o noapte și multe vor mai trece
ca frunzele pe ape ce nu se mai întorc

doar în Limba Română

doar în Limba Română iubirea o-nțeleg
doar în Limba Română îmi slăvesc eroii
doar în Limba Română visul meu e întreg
doar în Limba Română admir cântecul ploii
doar în Limba Română fluierul plânge frumos
doar în Limba Română mă bucur de copii
doar în Limba Română pot să mă plimb pe jos
doar în Limba Română număr zi după zi
doar în Limba Română mereu să visez pot
doar în Limba Română poezii știu să scriu
doar în Limba Română prin cuvinte înot
doar în Limba Română mă numesc Ioan Vasiu.

te aștept

dimineața când plouă mărunt
să-ți recit un poem care-acum e cărunt
te aștept la amiază când soarele-i sus
să constați că-n livadă gutuile nu-s
te aștept răbdător undeva la amurg
să-ți arăt cum pe râu amintirile curg
te aștept să uiți tot și-ntr-o zi să revii
până mă mai găsești...
printre oamenii vii.

VICTORIA STOIAN

Sonetul iernii

Îmi ceri sonetul iernii, iubirea mea pierdută,
Dar spui că-s primăvara ce-o porţi ca pe o broşă
Că-s verde viu, năvalnic, nu griuri pe eboşă –
De ce-ai făcut din iarnă o ultimă redută

În care a rămas rănită o speranţă
Umilă, speriată! Căldura de-i cerută,
Ocean imens de gheaţă şi nea din cer cernută,
Sunt toată recuzita pentru o nouă harţă!

Iubire sfâşiată mereu de-antagonisme
Şi, niciodată iarna nu cere adrenalină;
Ba, chiar în ochi ne pune o lacrimă calină.

Ne regăsim iubirea, întreaga ei charismă
Cu vorbele vrăjite, balsam pe răni trăite –
Şi două jumătăţi pot fi din nou unite!

Sarea în bucate

Să nu mai plângi, iubito, când sunt pe glume pus,
Că viața fără glume e palidă și ternă
Și nu-ți mai pune capul ostentativ, sub pernă,
Bucatele n-au gust, când sare nu ai pus.

De ce te legi de basmul cu „Sarea în bucate”?
E basmul meu cel drag, din cartea cu povești,
Cu pofta ta de glume, îmi pare că nu ești,
Iubitul pentru care am renunțat la toate.

Și am să-ți spun de ce am gânduri supărate:
Nu glumele sunt sare ce dă iubirii gust!
Mai bine dă-mi să beau un păhărel de must,

Să cred că nu-s muiere prea plină de păcate!
Savoare, gust, plăcere, dă sarea, în bucate,
Iubirea nu tresare la glume răsuflate!

Sfatul anotimpurilor

Sunt vremuri nedorite, să ne-adunăm la sfat
La telefon e toamna, n-am fală, nici trufie,
Livezile n-au roade, în cartea mea azi scrie
Că-s grâne înnegrite, de-aceea te-am sunat!

Sunt vara, soră toamnă, da, roadele-s pierdute!
Știi, sora noastră iarna dă iama-n primăvară
Și îmi suprimă harul – și asta mă omoară –
Să nu crezi că e glumă că nu mai am virtute!

Surata iarnă-și face în orice loc culcușul.
Nici eu nu-s primăvară, ea îmi ucide fructe,
În iunie e gheață și grindină-n conducte,

De boală sunt lovită, m-ar obloji călușul!
Călușul-i dans străvechi, din neștiute timpuri,
Și noi suntem străvechi, noi, patru anotimpuri!

Decor

Nu, nu, e plină luna, ce o ascunde norii,
Nu e miros de floare și nu sunt licurici
N-avem decor romatic și, de-o să plec de-aici,
Nu vreau să spui, iubite, în hohot, *I am sorry*!

Decorul primăverii ne aburea demult.
Acum ne fură toamna cu dulcile-i licori.
Atât de multe roade și nu sunt nici erori,
Chiar dacă tot ce facem lipsit e de tumult.

Nu îmi dispare-n lacrimi al tinereții nimb,
Fărâmă de tandrețe mai am în mâini, în păr,
Și fără supărare mușcăm și azi din măr!

Îți scriu bilete scurte, când plec ca să mă plimb.
Nu vrei să vii cu mine, dar sigur îți e teamă
Că o să fac din asta o nesfârșită dramă!

DACIANA LAZĂR

1. Ascunde-mă
Ascunde-mă la tine-n suflet,
dar nu uita de mine,
Căci sunt o mare de lacrimi
când nu pot să te ating,
Sunt mângâiere și iubire,
sunt numai a ta, știi bine,
Și vreau să-mi trăiesc visele
ce fără tine se sting!
Ascunde-mă în al tău gând
și nu-mi da drumul deloc,
Să fiu adierea ce-ți mângâie chipul
când ești departe,
Să simți cum arde iubirea
și dorința-n mine, parcă-i foc,
Dar și dorul ce-i tiran,
ce mă chinuie fie zi sau noapte!
Ascunde-mă la tine-n vis,
ca împreună noi să-l împlinim,
În plăcere să ne-mbrăcăm trupurile
ce-și caută iar alintul,
Printre șoapte scăldate-n amurg,
îmbrățișați să adormim,
Topindu-mă cu a ta dulce sărutare
cum se topește untul!
Ascunde-mă în inima ta
și păstrează-mă pentru totdeauna,
Căci eu am tatuată-n suflet
o iubire ce s-a născut într-o vară,
Ascunde-mă și alungă din calea mea
și tristețea, și furtuna,
Să-ți pot oferi iubirea mea,
iubire ce nicicând n-o să moară!
Ascunde-mă...
Daciana Lazăr 22 decembrie 2019

2. Sărută-mi sufletul
Iubite, vreau să-mi săruți
sufletul încă o dată,
Să-mi simți iubirea din fiecare
fior de plăcere,
Să mă oglindesc iar în ochii tăi,
ca altădată,
Dându-i dorului tributul
ce fără oprire îl cere!
Iubite, vreau să-mi săruți sufletul
însetat de tine,
Să guști din dorința lui,
ce nu-i o dorință oarecare,
Înflorind fericirea ca un bujor,
înflorind în mine,
Când trupul mi-l mângâi
de parcă ai fi rază de soare!
Iubite, vreau să-mi săruți sufletul
cu-a ta șoaptă,
Să auzi vibrația din fiecare cuvânt
ce-l rostești,
Împlinindu-mi visele
ce doar pe tine te așteaptă,
În timp ce plânsul inimii
cu alintări mi-l liniștești!
Iubite, vreau să-mi săruți sufletul
și azi, și mereu,
Simțind dulceața din curcubeul
ce atunci răsare,
Sărută-mi sufletul
cu ale tale buze tandre, de Zeu,
Iar eu ți-l voi săruta pe al tău,
ți-l voi săruta fără-ncetare...
08 ianuarie 2020

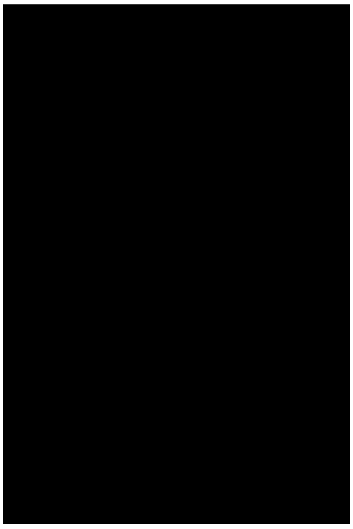

PAUL VEȚAN

VINA, CA MENTOR

Mă scărpinam în creștetul existenței,
de scânteia firii mele.
Mă gândeam, la cum luna face valuri,
iar greul satelit al conștiinței
nu-mi mai ondulează vinovăția,
când greșesc o rimă.

M-am stricat de-a binelea,
ar zice plopul eminescian.
Dar nu au scuzat plopii, suprapoetul?
Nu au acoperit ei cu scoarța,
ce alții n-ar acoperi cu frunza?

Te leg de mine, plopule,
să mă înveți ce e lacul fără broaște,
ce e vina ascunsă de lumina lunii
și cum somnul poate străluci,
sub coroana altuia.

TREZEȘTE-MĂ, DE AFLI

Mă agăț în leșin
de coarda draperiei vieții,
să dezvălui pentru momentul trezirii,
rostul leșinului meu. Și de ce,
de ce am doar două picioare,
când viața-ți cere patru?
Mă uit la cai, cu invidie.
Poate de-asta-i călăresc.

Mă agăț de suspin
când cad de dor,
să dezvălui rostul spaimei,și, de unde,
de unde vine ea,
când eu îmi văd de dor,
când dorul nu-și vede de tine?

Și mă călărește-n vis, galopul,
cum călărește copita, pământul.
Vin, iată-mă și iartă-mă,
că vin dormind, fără răspuns.
Trezește-mă, de afli
ce am descoperit la tine,
căci mă agăț de rochia vredniciei tale.

IMAGINEA CARE NU VORBEȘTE

Circumstanța în care te-ai născut tu, sculptură,
a fost sculptorul.
Circumstanța în care m-am născut eu,
a fost foamea omului, pentru om.
De aceea, noi nu semănăm.
În ruptul capului, nu semănăm,
ori a gâtului sau a umărului,
ori a sensului, nu semănăm.
Tu, sculptură,
îmi porți proșternerea gândurilor
în încruntarea feței,
însă nu poți purta
lupta, cu orbitarea circumstanțelor.
Eu pot striga către sculptor,
oprește-Te, că mă doare!
Dar tu nu poți striga,
în ruptul capului, nu poți strica,
nici măcar o dată,
nici măcar o daltă.

ELISABETA BOGĂȚAN

Dimineaţă

Surâzi !
cu-nţelepciune-mi zise
răsăritul de soare.
Este ceva mai frumos
decât un surâs pe un chip?

Este ceva mai frumos
decât un surâs?
se întrebară florile deschizându-se
uimite
şi lucrurile strălucind
prin pâcla grea a tăcerii
şi drumurile înveselite
brusc.

Este ceva
care valorează mai mult decât un surâs ?
întrebau ochii tăi senini
căutându-mă.

Surâzi!
Surâzi!
din toate părţile
ecourile repetau
cu-nţelepciune.

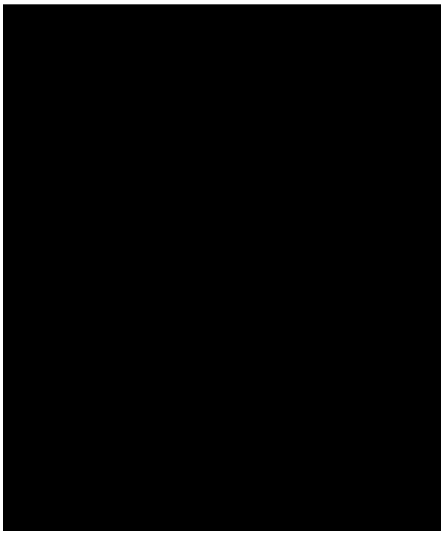

CARMEN PINTE

Prin ochiul vremii

Se năruie căldura-n coama serii,
„Și te iubesc la echinox și după”,
Vulcanul care sunt stă să erupă,
Sting urma ta cu lacrima tăcerii.

În visul meu singurătatea-i cupă
De dor din care beau drogul plăcerii,
Cu șoapte îmi trezești gustul iertării,
Iar veșnicia-ți inima-mi întrupă.

Prin ochiul vremii muguri prevestesc
„Și te iubesc la echinox și după”,
Îți aparțin pentru că te iubesc.
Pe chipul toamnei dragostea irumpă.

Cu dor, iubite, spațiul îmi ocupă,
Voi ști că este darul tău lumesc.

A mai rămas...

A mai rămas o frunză,
Și-o vrabie pe ram,
Iar toamna e confuză...
O lacrimă la geam!

A mai rămas o urmă
Nostalgică în seară,
Un bob de rouă-n brumă,
Răcit pe dinafară.

A mai rămas un dor,
O frunză-n agonie,
Un freamăt în decor
Și-un strop cu apă vie.

A mai rămas un zâmbet
Și chipul verii dragi,
Primesc ploaia în suflet,
Tu știi să mă atragi.

Culeg frunza și dorul,
Și zâmbetul sfios,
Cu aripi large zborul
E-un joc tot mai frumos.

Emoții vii de toamnă
Și oful ruginiu
La vise ne condamnă
E toamnă, e târziu...

Miracol

Când sângerează dorul din inimă nebună,
Și sensul vieții mele îl spală de păcate,
Rămâne-a ta lumină o mângâiere fină
Pe buzele aievea și neînduplecate.

A vieții taină este-un miracol fără margini,
Când liniștea iubirii plutește printre aștri,
Străbat cu aripi timpul ce ticăie-ntre pagini,
Să mă privesc în lacrimi și-n ochii tăi albaștri.

Sorbim din palma sorții nectarul fericirii,
Povara vremii noastre n-o mai purtăm, dispare
Pe tâmplele flămânde, sub razele privirii-
Iubirile de-a pururi rămân nemuritoare...

Pictură VALERIU NANDRA

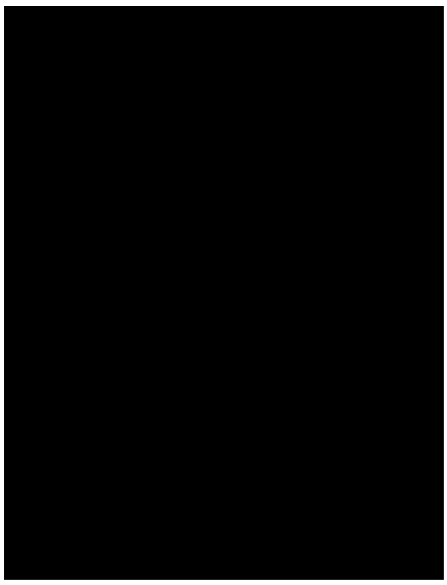

CRISTIAN HARNĂU

Unde sunt Toate?

- Unde-i Sămânţa de Lumină, ce ţi-a fost,
Omule, plantată la Început?
Întunericul ţi-a uscat-o de nerecunoscut !
-Unde sunt Aripile Imaculate ce ţi-au fost, Omule, date?
Întunericul ţi le-a înnegrit pe la spate!
-Unde-i Lumina Divină, curată, pusă pe Fruntea Ta,
Omule, să fii fără Pată ?
Întunericul a făcut-o abia să pâlpâie speriată !
- Unde-i Credinţa, ca o Boltă de Vatră, peste care,
Omule, Sufletul Tău se făcea Roată?
Întunericul a prefăcut-o în Bucăţi Sfărâmate de Piatră !

Iaşi,1 ianuarie 2016 – 27 ianuarie 2016

Motive de Aprins Lumina

În mijlocul Tonelor de Materie, de Întuneric condensate,
există Oameni de Carne care aprind
Idealuri de Lumină în Noapte!
În mijlocul Hoardelor care urlă, de Întuneric mânate,
există Oameni de Carne care dăruiesc Lumină în Noapte !
În mijlocul Strigătelor de Durere şi al Războaielor,
de Întuneric provocate,
există Oameni de Carne care îngrijesc Rănile Luminii în Noapte !
Şi datorită Lor, Lumina ajunge Aproape, de Departe !

Iaşi, 24 mai 2016 - 15 decembrie 2017

Miliarde de Case Murdare

Orice Om pe Dinafară pare O Casă Frumoasă,
dar Înăntru, Casa are Multe Resturi pe Masă,
Multă Mizerie ascunsă sub Covor
şi Mult Praf în Dormitor!

Aproape Toţi Oamenii ascund foarte tare
Toată Mizeria pe care o poartă-n Spinare,
dar, până la urmă, doar Puţini
se-apucă să facă curat
abia atunci când se pregăteşte de înnoptat!

Ce-ar fi dacă ne-am apuca imediat
în Casa Noastră să facem zilnic curat ?
şi să deschidem Toate Ferestrele, neapărat,
să intre cât mai Multă *Lumină*, neîncetat!

Trenul de la Iaşi la Bucureşti - Iaşi
1 octombrie 2017 - 16 decembrie 2017
- 5 iunie 2018

Şcoala Terestră

Oamenii sunt ca Nişte Şcolari Neastâmpăraţi
şi foarte încăpăţânaţi,
care toată ziua se bat şi fac Obrăznicii,
de parcă ar fi nişte Râzgâiaţi de Copii!

Lumina îi stăpâneşte foarte greu
şi îi învaţă mereu,
dar imediat ce par că au învăţat,
Oamenii iar au uitat!

Chiar dacă Oamenii au aflat
că *Lumina* i-a trimis pe Pământ pentru Învăţat,
Ei nu se pot uşor schimba
din Nişte Şcolari Alintaţi,
în *Stâlpi Luminaţi*!

Iaşi,16 noiembrie 2017 – 17 aprilie 2019

Bătălia din Fiecare Secundă

În Fiecare Secundă,
pe Planeta Aceasta Frumoasă,
Armata Întunericului şi *Armata Luminii*
se înfruntă într-o Bătălie,
nevăzută, dar fioroasă,

pentru a câştiga Fiecare Suflet,
care trăieşte într-un Corp,
care îi este, pentru o vreme, Casă !

În Fiecare Secundă,
pe Planeta Aceasta Frumoasă,
care nu este ceea ce pare,
Armata Întunericului şi *Armata Luminii*
îşi iau, Fiecare,
Partea de Suflete
în păstrare !

Iaşi, 21 martie 2019

Încercările fără de număr ale Luminii

În Orice Om, *Lumina*
a pus O Scânteie de la-nceput
şi încearcă apoi s-o facă să pâlpâie
până la Maximul de putut !

În Orice Om, *Lumina*
a pus O Flacără de la-nceput
şi încearcă apoi s-o mărească
până la Maximul de putut !

Cei care cred că Aceste Scântei şi Flăcări
la Unii Oameni s-au stins pe Vecie,
habar n-au de Puterea *Luminii*
şi dau dovadă de Inepţie!

Iaşi, 16 ianuarie 2020 – 27 ianuarie 2020
(Poeme selectate din volumul Cristian Harnău – *Armata Luminii*, Ediţia a 10-a,Editura PIM Iaşi, Februarie 2024, 454 pag.

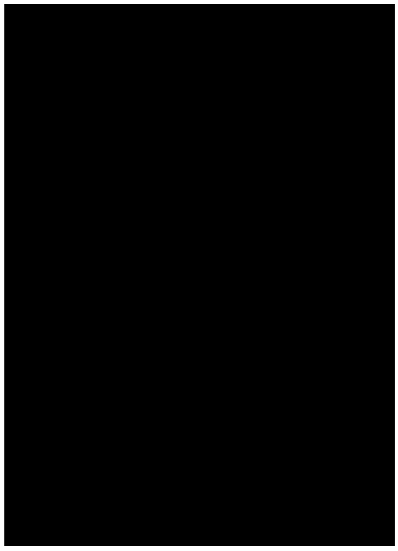

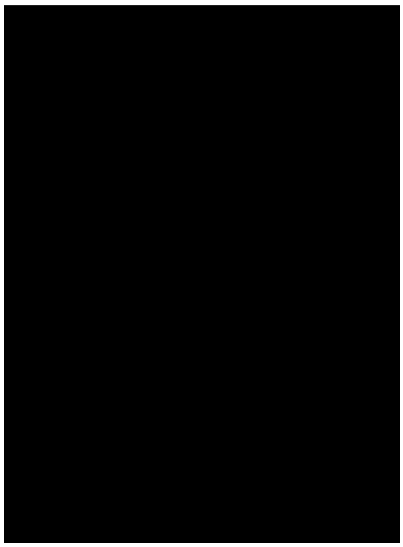

MIHAELA MARIANA CAZIMIROVICI

și e bine că strigă

pâinea se coace
în altarele minții
coagulând fărâme de suflet
lăsate pe strada aglomerată
lumina își schimbă
tot timpul
nuanțele
strigă pentru eliberare
mereu și mereu

pe drum

se petrec faldurile zilelor
unul peste altul
sufletul se curăță continuu
de întuneric
e lucrul lui
e munca lui
e puterea lui
de regenerare în brațele
rugăciunii
care sculptează viața
omului cu mintea limpezită
îl apropie de veșnicia
liniștii
când căutarea se va opri

am poezia

care se-mpletește cu sufletul
și cântă împreună
dansează împreună

mișcând aripile cerului spre un vis
diurn
căruia îi ofer timp
nu se mai joacă nimeni
cu viața mea
totul se așază
se limpezește
și pătrunde până în fiecare clipă
a trupului meu pământean
destins în fața adevărului
sublim

nimic nu mișcă

în fața inimii
care-și deschide porțile
înalte
filigranate
plutitoare
dincolo de care infinitul
mă privește cu iubire
toate mi se oferă
spre încercare spre apropriere
balsam pentru suflet

nu pierd

niciun crâmpei
din puterea mea de a respira
visul
și nici măcar nu mai e vis
e-nțelegerea atingerii și
transformării lui
într-o lume personală
a-mplinirii
cuvântului
și dăltuirea lui în
veșnicie

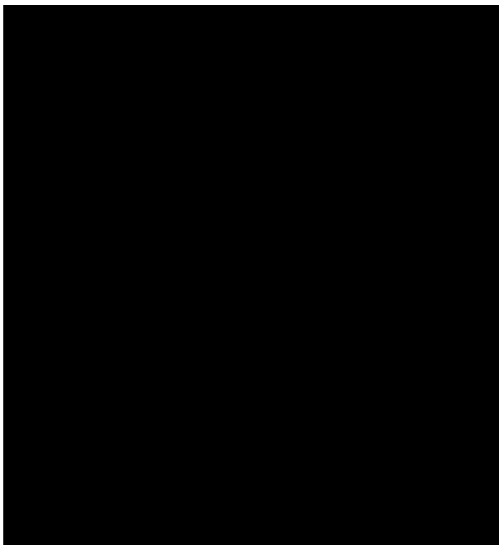

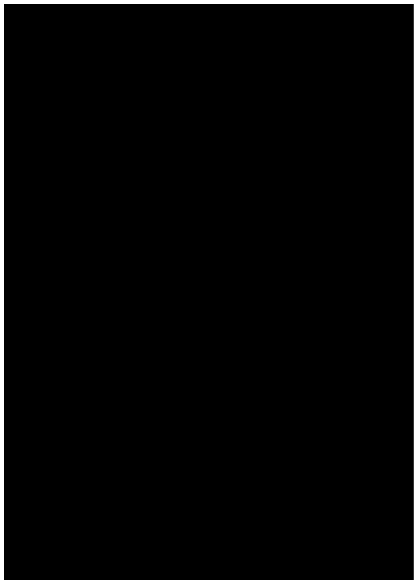

MARA HAȘA

Miraj
În căldura verii,
simțind că-mi lipsește aerul,
Călătoresc pe aripi de vis,
ce aproape e cerul!
Sufletul și trupul, sincronizate
într-un dans fermecător,
Se pierd,
într-o armonie de culori.
Un singur gând,
două inimi unite-n iubire,
Nu e nevoie de atingeri,
doar de fericire
O călătorie dincolo
de limita fizicului,
Într-o lume a senzațiilor,
totul e supus mirajului
Imaginația ne poartă
pe aripi de fantezie,
În locuri neumblate,
scăldate-n magie,
De nimeni cunoscute,
niciodată văzute.
Prinde-mă în brațe și
lasă-mă să mă scufund,
În adâncul sufletului tău,
unde totul e fecund.
Nicio atingere nu e necesară,
doar vibrația ce ne leagă,
Într-o poveste de iubire, în care
sufletele noastre se dezbracă.

O lume fabuloasă
Pe cerul nopții culeg stelele argintii,
Prăjesc apa în visele-mi zglobii,
Leg vântul cu o sfoară, în imaginație,
Cos un nor în zori, cu fir de senzație.

Cântăresc un gând ușor, ce plutește lin,
Trag soarele pe cer, cu frânghie din senin,
Îngheț flacăra aprinsă-ntr-un tablou bizar,
Adun timpul într-o pungă, clipa mea de dar.
Construiesc un pod din raze, spre tărâm de vis,
Mestec focul arzător, în dansul nepromis,
Spăl umbra-n val de rouă, dimineața-i clară,
Urc pe sunet lin și moale, scara-i precară.

Zbor fără aripi, doar cu gândul meu senin,
Prind ploaia în palme, sub un cer divin,
Citesc întunericul, pagină misterioasă,
În poezia mea duioasă, lumea-i fabuloasă.

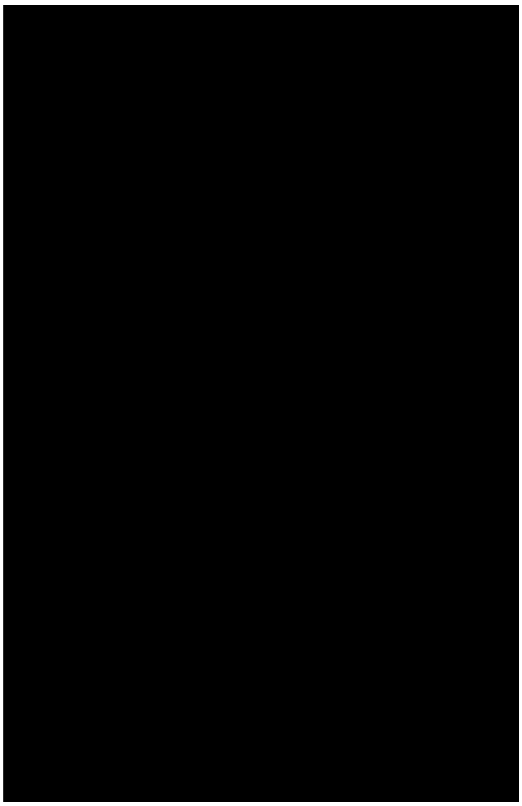

Pictură VALERIU NANDRA

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

Noapte cu picioarele goale

În somn îți era frig
ca atunci când ai uitat mănușile
în taxiul ce te-a dus la gară
Era prea frig să mai alergi după iluzii
ai preferat să urci în vagonul ce te-a purtat
la o altă adresă.
Vuiau copacii loviți de viscol
muzica lor era stranie la fel de ciudată
ca și chipul îmbătrânit ce ți-a ieșit în cale.
Avea prea multe riduri care se intersectau
cu zâmbetul strident în care se scăldau regrete
ca niște corăbii scufundate
cu pânzele rupte de furtuni din alte timpuri.
Fața era a bătrânei ce te privea
ca și când ai fi fost înghițit de o maree
iar tu zbătându-te te înlănțuiai și mai mult.
Iona de-ai fi fost și marea te-ar fi născut
a câtă oară!
Însă ochii bătrânei te-au condus
într-un labirint printre geamantane prăfuite,
ziare din care se desprindeau
fragmente de oameni ai altor timpuri,
sticle răsturnate din care veacul fugise,
un veac scufundat, compromis de
credința în nemurire,
păianjeni cu pânze groase revărsate în valuri.
Tu știai că drumul tău nu este acolo
doreai să ieși la suprafață.
La suprafața lucrurilor
printre lăstari de iederă
care lacomi te-ar fi încercuit
să crească odată cu tine.
Să rupă din tine ramuri noi
care înmulțindu-se să ajungă la cer.
Tu nu mai erai același
nici măcar cuvintele nu-ți mai aparțineau.
Ca și când te-ai fi desprins
din trupul de pământ
pentru un altul străveziu.
Târziu în noapte tăcerea te răscolea,
știai că poți să pierzi
răbdai încredințat că mugurii dimineții
vor pune capăt coșmarului.
Ca un soldat vrednic
ai sfâșiat noaptea de parcă te-ai fi luptat

Preoteasa

într-o zi de toamnă umedă
orașul de provincie târg de săptămână
privea cum pe podul îngust
se petrecea o dramă proletară,
de sub roți de tractor se vedea zdrobit
un trup uman îndelung plâns,
preoteasa se grăbise să ajungă în cimitir
să-și aducă obolul părinților decedați
în grabă uitase să privească în față
lovită în plin se întindea acum pe caldarâm,
Ea, spunea orașul mai tot timpul
era tristă îndelung
ofta, din pricini multe suferea vădit.
preotul zdrobit sufletește o plângea amarnic
văduv și cu un prunc în grijă,
la înmormântare toți chiriașii popii
au mâncat de post și,
de grabă să-l îmbărbăteze, i-au ținut isonul.
eu ca un prunc rătăcit în amiază îi priveam
cum plângeau cu vorbe și din colț de drum
le vedeam frământarea ce o povestesc,
acum de grabă voi semna aici
precum poetul ce a rătăcit poteca
nu știu vorbe alese să le potrivesc
dar știu că preotesei îi stătea bine
în sicriu de nuc învelită în voaluri
și multă mătase,
cerul amarnic o plângea
la mijloc de drum.

Pictură VALERIU NANDRA

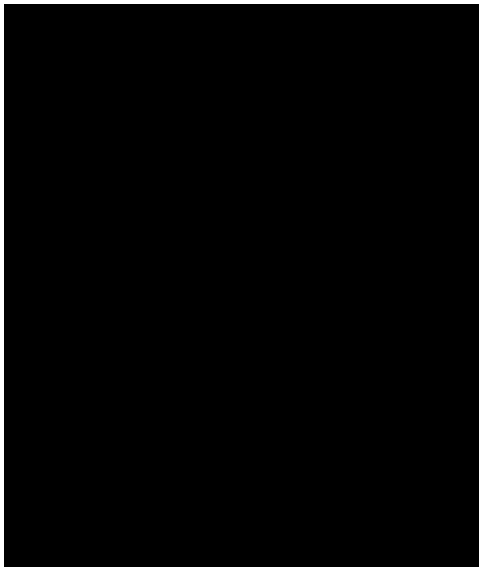

DUMITRU CRISTĂNUȘ

*

Mitule ultima oară
Când m-ai dus în pădure
am strivit sub tălpi
o coajă de copac
dintr-o dată fluierele toate
din truchiurile arborilor
au amorțit și tac
vântul s-a plâns
unei zăpezi din munți
noi mergeam cu pasi tot
mai mărunți
și nu ți-a venit să crezi
păsările erau triste
pe crengile verzi
în urma noastră cărarea
mergea cu ochii închși
așteptam seara apoi
întunericul ce ne va întreba
de ce suntem triști deodată
dintr-o văgăuna de beznă
o dihanie cu coama
albă de brumă
voind să ne atârne
în coarne de lună
îngerii păzitori
deghizați într-o haită
de lupi albi
în jurul nostru au început
să danseze
și ne-au salvat.

*

Mitule
îți mai aduci aminte
în liniștea dintre cuvinte

la focul de seară al lunii
îmi spuneai povestea
unei păsări rănite în zbor
când
s-a lovit de un nor
dezlegând graiul ploilor
și de atunci seară de seară
a plouat o întreagă
vară

*

Mitule
fiecare oglindă a copilăriei
are fereastra ei
soarele intră să te caute
erai cu mine în grădină
adunam bobii de rouă
eu eram copilăria senină
iar tu dimineața nouă
a patru nepoți
cu care
mereu te fălești
vezi moșule
chiar dacă sunt copii
au și ei pentru tine
nemuritoare
povești

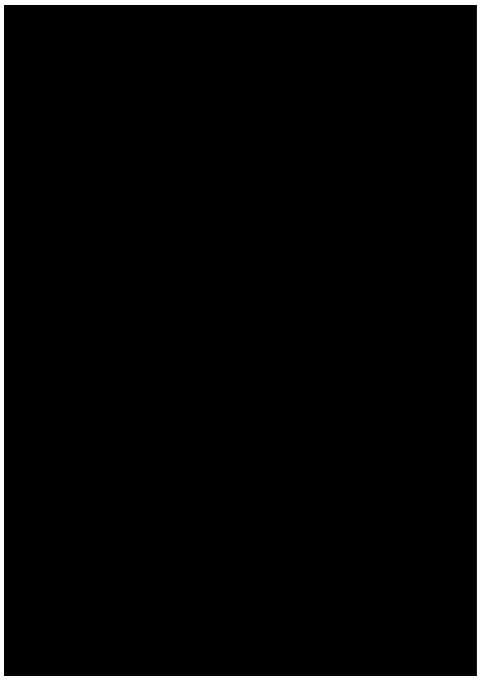

Pictură VALERIU NANDRA

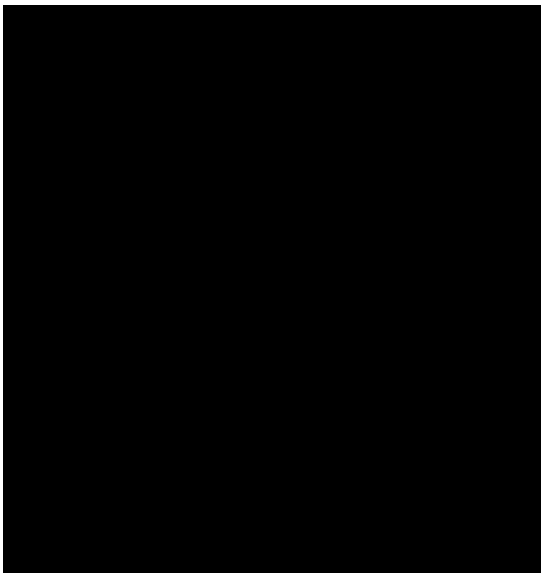

DUMITRU DUMITRESCU

O umbră grea

Despre ţăranii ultimului veac
pot înşira un munte de poveşti,
Din 'naltul lui cu aripi nefireşti
o umbră grea s-a abătut în sat.
Mai sunt câţiva din spiţa de muşatini
cu boii-n jug gata la câmp să are,
Iarnă de e, prin zarea de ninsoare
ei ne-au rămas ca păstrători de datini;
De rău augur ni s-a cobit să fie
acest răstimp nescris în calendare
Fără ţărani şi-oştiri medievale
o noapte grea-i pe-ntreaga Românie.

Despre ţăranii ultimului veac
o spun deschis, manieriat politic,
Plugul străbun din plaiul mioritic
îmi stă răzmat cu coarnele de prag.
Le-au mai rămas pe câmp câteva vite
pădurile-s cu cioatele-n zăpadă,
De câţiva ani plecaţi în escapadă
scurmă mistreţi prin sate-mbătrânite.
De-ar fi să-avem trecutul ca menire
or să-l uităm, striviţi am fi de oase,
O umbră grea ne caută prin case
ca duhul rău arând prin cimitire.

X

Despre ţăranii ultimului veac
şi de-aş dori vreodată să îi critic,
Nu pot s-o fac: se trag din veşnicie
în trupul lor sămânţa încă-i vie…
Spre-a încolţi pe plaiul mioritic.

Prozopoem

Ajungă-i lumii răutatea ei…
Ca să răzbeşti, te-mpacă cu duşmanii,
De-or mai rămâne poate, vreo doi, trei
Nu fi zgârcit, plăteşte de-ţi vor banii!
Smerita mea speranţă-i să trăiesc
Cât îmi e dat… şi-n plus, dacă se poate,
Prozopoem al spaţiului lumesc
Pretind că sunt, trăind doar jumătate
Restu-i calvar, restrişti şi războiri
Unde cu greu dacă câştigi, o, lasă…
Că mai uşor zbura-vei prin zefiri
Decât să spui:Mă doare şi că-mi pasă!
Se zbat în mine două libelule:
Setea de-a fi cu foamea de dreptate,
Că îmi doresc şi crucea de pe turle
O las la sfinţi! Of, Doamne, ce păcate
Prozopoem m-aş face prin iubiri
Ca viaţa mea să poată fi citită,
Duşmanilor făcând destăinuiri
Primesc la schimb...
jumatea netrăită!

Manole

Aceste mănăstiri cu trup de piatră
Gravide par pe zări încremenite,
Se-aud scâncind de-acolo câteodată
Îngeri de lut din pântece zidite.
Aş da orice să nu mai plângă Ana
Frumoasa mea cu ochii de safir,
Că sunt aduşi să îi cunoască drama
Mii de turişti aşa, de-un suvenir
Sfinţi afumaţi se-ascund în alveole
Se nasc copii prin fante de firidă,
La toate-acestea auzind Manole
Cu meşterii s-a-ntors să le închidă.
Se zbat femei cu frica-n sân de moarte
Dragostea lor prin ziduri cere milă,
Bătuţi de vânt, pe schele dărâmate
Zidarii toţi au aripi de şindrilă
Gata de zbor din 'nalt înspre origini
Unde mai au lucrări neterminate,
Nu ştiu de ce şi nici din care pricini
Pe unde cad răsar stejari, măi, frate
Înlocuind altarele de piatră
Cu arbori verzi prin crânguri înflorite,
Nu mai vor sfinţi cu barba afumată ...
Şi nici copii în pântece zidite!

Despre țărani

Cu ochii-n zări observ de la fereastră
Un porumbel. Poate primesc vreo veste!
Ascult la ştiri că-i vremea de pus grâul
Despre ţărani nimica nou nu este.
Păi, ce fac ei? Că-n sate bate toaca
Bate-a pustiu, nu-i niciun om pe câmpuri,
De când am prins toţi gustul libertăţii
Ne-au ruginit cormanele la pluguri;
Boii s-au dat pe-un leu la abatoare,
Suflă-a răzgând prin staulul de vite,
Cu lapte praf bunicii-şi cresc nepoţii
Livezile mai toate-s pirlogite.
Bărbaţii-s prinşi cu lucru-n ţări străine
Luate de val ţărăncile-s „badante”,
Ce mult aş da întors în sat de-altminteri
Să nu-mi spună vecinii:„Alicante”!
Ascult la ştiri că-i vremea de pus grâul
Voi merge şi-eu spre-a nu fi de poveste,
La vreo trei străzi pe dreapta, bate-un clopot:
Despre ţărani nimica nou nu este.

Papara

Mi-e dor să-aud la ştiri şi-o veste bună
Ca pe-un pârâşi ziarul îl descos,
Că ne tot mint sus-puşii şi ne fură
Pe noi cei mulţi din pătura de jos,
Aş vrea să-i prind cu sacii de nesaţ
Printr-un filaj la ce e scris pe rânduri,
Plin de furii să-i trag de antebraţ
Surprinşi în fapt să-i pot struni la rându-mi.
Dorind de, fapt, o lume altruistă
Vreau să împart papara lor domnească,
Şi tot sperând convins că mai există
Vreun Dumnezeu, cândva, să-i pedepseacă
Ca pe-un duşman eu sufletu-mi descos
Să-mi spună el, de unde-mi vin toţi dracii,
Citind ce-i scris mă-njunghie la os
Cu acul lor scornelile din pagini;
Suntem minţiţi cam de vreo trei decenii
De-aceea vreau o altă dimineaţă,
Azi am să-azvârl papara de vedenii
Ce ni se dă cu ceaşca de dulceaţă.

Crăițe

Mi-a bătut la poartă dorul, dor al sufletului meu
De o viaţă dus spre soare fără ciubote-n picioare
Hotărât să-mi umple-ulciorul
cu har de la Dumnezeu,

De lumină, de putere, de măriri… of, ce mai dor!
Însă, cum s-a întors dânsul terfelit, de râsul-plânsul
Îndrăgostit de crăiţe, ars de-a soarelui arşiţe
fără nimic în ulcior
Aleluia zic, o, Doamne, creatorule divin
Fă prin rugă o minune, apă în ulcior de-mi pune
Cât o fi, măcar de-o şchioapă numai
s-o transformi în vin!
Că mi-e rău pe dinlăuntru când de arşiţă-s topit
Şi că fulgeră-n cascade pedeapsa care mă roade
Din ulciorul gol, bag seamă
către gură de-l ridic,
Ah, că-aş face o beţie cu năravul ce mă-mbie
Sleit, Doamne de torpoare, bătând pe loc din picioare
Să golim vasu-mpreună pân' la fund, cu voie bună
Îndârjiţi de trei crăiţe,...
pe post de ospătăriţe.

(Din volumul „Stihuri provinciale”, Ed. Ştef, Drobeta-Turnu Severin, 2020)

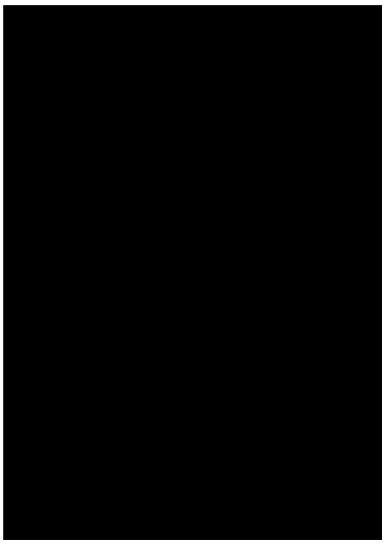

FLORENTINA MITRICĂ

Numai iubirea

Ne respiră universul în imensul lui plămân,
Ne extrage dintr-un lut unde nu simțim stăpân,
Ne separă respirând sacadat și antagonic,
Și ne zbatem într-o viață unde am visat utopic.

Ne arată neputința dintre două plămădiri,
Labirintul vieții-n care ești grozav doar că respiri,

Ori că afânăm plămada solului până la moarte
Agitându-ne aiurea, fiecare om în parte.

Ne desparte universul și ne-arată neputința,
Și micimea care suntem, și ne șifonăm ființa
Și tot trupul care trece-n viața asta, arogant,
Până devenim totuna cu nimicul în neant.

Ne arată universul că nimic nu este cert,
Între două respirații devenim un lut inert,
Fiindcă nu am înțeles că în jur totu-i peren
Și cum că numai iubirea ne transformă în etern.

Doar iubirea ne transformă cu puterea ei divină
Și ne metamorfozează, fiindcă devenim lumină,
Și răzbatem bezna morții trupurilor efemere
Când ne expandăm în lumi, undeva, în alte sfere!

24.08.2024

Filatura de iubire

Împletisem cu iubire vise pure de lumină
Și speram ca o fecioară cum că pânza o să țină
Vânturilor, c-o să sparg valurile, iară prora
Se va comporta firește înspre nord, spre aurora
Boreală unde cerul se disipă în culoare,
Că ajunge chiar și dacă numai eu sunt iubitoare.

Am țesut cum am simțit în adâncu-mi de femeie,
Vream o punte ce-o să țină, arcuind în curcubeie
Poduri fine de lumină, dezmembrate în culori,
Să mă poarte cu iubire deasupra vânturilor!
Însă firele ce-am tors, subțire, a borangic,
Mi-erau trainice doar mie, iară vântului, un pic,

Și doar a suflat ușor, doar o scurtă nebunie,
De m-a aruncat pe-un mal, pe o insula pustie.
Ce finețe, ce mătăsuri, ce să fac eu cu un voal?
Să mă lupt cu un ocean dintr-un mal într-un alt mal,
Cu furtuni interioare neputând să stăpânesc
Frica unora cu care ajunsesem sa vâslesc?

Nu eram deloc dibace, n-am știut să fiu cârmaci
Printre vânturi ce păreau posedate, jur, de draci!
Câte-un marinar, la pupa, cu un rom ce-l savura,

Ce să fac cu eleganța, cu finețea într-o lume
Unde mă izbesc de valul care face spume,
spume,

C-un ocean de nebunie ce-n adâncuri clocotește
Precum un cazan din iad, fiindcă omul nu
iubește?
Voi continua să torc, tot așa, la fel, subțire,
Și-am să las în urma mea filatură de iubire,
Iar când timpul o să-mi dea veșnicia s-o respir,
Giulgiul îmi va fi ușor, din lumină, fir cu fir...

24.08.2024

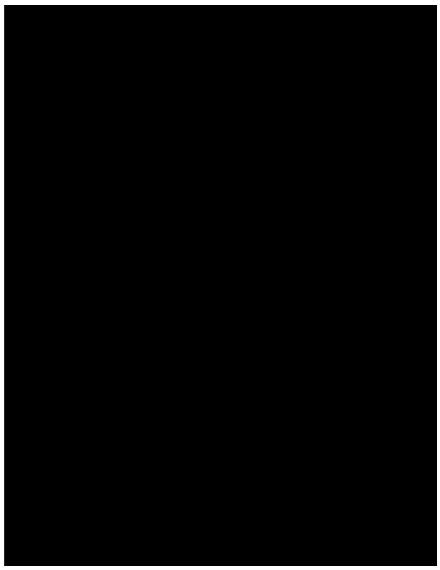

GEORGIANA (DAVID) GAVRILĂ

Iubite, privește Cerul!
Iubite, poate, în noaptea asta mare
O stea din Carul Mare spre Capricorn va rătăci
Și visele măiastre dintre stele călătoare
Se vor desprinde palid din eternele vecii!

Privirea noastră, din nou, în sus e îndreptată,
Viața noastră va trece în fiecare zi.
De după cortina vremii, mereu însingurate
Nefericitele iubiri nasc elegii!

Iubite, poate frumoasele Pleiade
Ne vor binecuvânta cu trecătoare bucurii,
Dar ce minunat ne strălucește iubirea în privire,
Chiar de trăim o clipă și apoi, noi vom pieri!

Privirea noastră în sus e îndreptată,
Viața noastră va trece zi după zi.
De după cortina vremii, mereu nedescifrată
Se scurge clipa vieții sau a plecării timpurii!

Zile stranii și o noapte de piatră
Zile stranii ne-au găsit,
Hulpave și grăbite ne-au dat de urmă.
Sunt pe cale să sfărâme întâmplătoare bucurii
Firavele noastre împărtășiri,
Ce vor pieri înecate-n umbră.

Ochi curioși și reci ciudat ne privesc
Prin încăperi când pășim alături.
Glasuri scăzute din urmă ne amintesc,
Bârfind despre păcat și rânjete slute
Pândesc neobosite la o cafea, pe la colțuri.

Zile stranii ne-au găsit
Și zăbovim chiar în orele lor bizare.
Suntem singuri, încurcați în amintiri,
Privind apusuri fiecare,
De parcă am alerga dinspre noapte spre zi.

Iubite, zile stranii ne-au găsit!
Ne continuăm jocul sau un oraș nou vom găsi?
Ascultăm vorbindu-se despre păcat, tu știi...
Acesta e coșmarul nostru închipuit,
Când suntem prinși într-o neobișnuită noapte de
piatră!

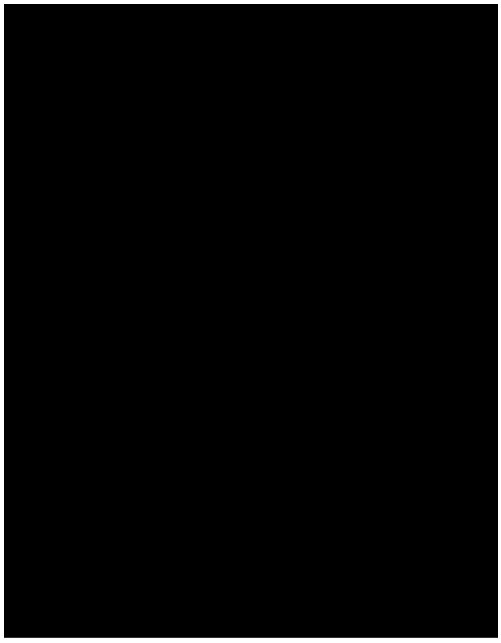

Pictură VALERIU NANDRA

NARCIS TERCHET

Mi-aș fi dorit
Mi-aș fi dorit ca rămășița tristă
Restul căzut din decuparea vieții
Să-l pun la reverul inimii
Nu să-mi întineze rămășița decăzută
Din impactul pe care l-am avut
Cu trecutul adiacent dumnezeirii

Îl simt cum tot mai mult
Intră în carne și-mi îndeasă harul
Să mă ridice în spirală, nu altceva
De unde să contemplu luminile-întreitele
Vai! Cum pot renunța la reverul efemer?
Eu, restul ce urlă de durerea inimii în minte
Aștept mereu să vină o iertare de nicăieri
Ce să mă rânduiască în coloană infinită

Anaforá
Să mă iei din neexistență
Cu trei degete ale crucii
Să mă pui pe Discul plat al pătimirii
Unde să scrijelesc
Cârduri de sânge
Rumori de tristeți
Și umbre pe pereți

De acolo să fac un salt etern în Potir
Cu esență de mir
Să mă-mbăt veșnic de a Ta frumusețe
Cum am suferit
Și am murit
De o splendidă tristețe

Și când Te prefaci
Să mă îmbraci
Cu sfinte gaci
Cu basc posac
Să te susțin
La înălțimi
Să mă atingi
Cu dulci lumini
În veșnicii

Infinit
E înălțătoare distanța Ta în mine
Saltul pe care nu e necesar să-L faci
Dar e util pentru a mă găsi
(Tot e bine pentru conștiința mea
Că nu trebuie să dau raportul inimii)

Rămâne să analizez chipul neștiut
Îmi e destul să desfac haina franjuri
Pentru a-Ți vedea asemănarea chinuită
Remodelează-mă din stâlp de sare
În ceea ce nu Te aștepți, Doamne

Cioc-cioc e ora opt ai zice Tu
Sunt prezent la infinitul ușii închise
Dincolo de geam sunt ochii creatori
Reducerea distanței Te cheamă în freamăt
Să-Ți joci degetele prin nisipul minții mele

Cafea cu moartea
Fiecare moarte de pe strada inimii
O las să zburde până vede
Durerea din ea
Și ceea ce mi se pare a fi
Zbieretul liniștii mele spre tine

Apoi o rețin la o cafea pe margine
Să îmi caute învierea potrivită
La timpul indicat
De unde poți să ieși și tu râzând
Ca să îmi fac de lucru contemplând

Nu renunțăm la principii niciunul
Că cine vrea mai mult sau deloc
Zahăr sau frișcă
Pot ceda doar la viața pe care o suflai
În contratimpul ființării mele degeaba

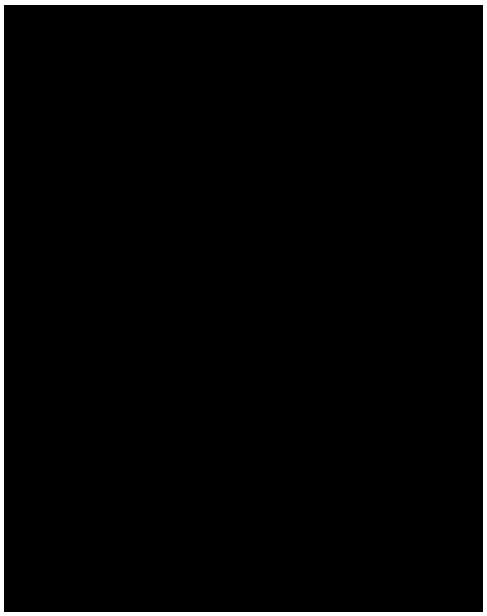

Pictură VALERIU NANDRA

VALENTIN DAVID

O nouă Golgotă

M-ai răstignit pe-o cruce virtuală,
Atârn precum o searbădă paiață,
În glezne, mâini, am turțuri mari de gheață,
Privirea ta e rece și e goală.

Pe umăr, clipa, ca o cioară hoață,
Se-așază fără urmă de sfială;
M-ai răstignit pe-o cruce virtuală,
Atârn precum o searbădă paiață.

Iei cina cea de taină, senzuală,
Cu hoțul ce l-ai vrut părtaș în viață;
Din când în când, c-o grijă criminală,
Îmi pui oțet pe buze și pe față...

M-ai răstignit pe-o cruce virtuală...

Revoltă reținută

Ținând în mâna dreaptă un pistol,
Sunt pus de dimineață pe gâlceavă;
Am introdus, deja, cartuș pe țeavă,
Și-acum privesc pierdut, de-o oră-n gol.

Am pregătit o sticlă cu otravă
Și un bidon întreg cu vitriol,
Ținând în mâna dreaptă un pistol,
Sunt pus de dimineață pe gâlceavă.

Intoxicat profund cu etanol,
Simțind cum pe sub piele-mi curge lavă,
Îl rog pe șef, îngenuncheat, în hol,
Să-mi dea în plus, la plată, o carboavă...

Ținând în mâna dreaptă un pistol.

Rondel mioritic

E lupul paznic azi la stână,
Iar oile sunt mai puține;
Intrat-a molima-n ovine
Și-acolo cred c-o să rămână.

Chiar și-n pășunile alpine,
Căpușele se-ascund în lână,
E lupul paznic azi la stână,
Iar oile sunt mai puține.

Le mulg ciobanii, fără frână,
Le spun că vor trăi mai bine,
Sărmana nație română
Nu știe să aleagă bine...

Și lupul paznic e la stână!

Rondel printre zăbrele

E foarte greu ca azi să scrii umor,
Dar și mai greu e să te uiți la stele,
Doar le ghicești sclipind printre zăbrele,
Când stai întins pe pat, în dormitor.

Televizorul spune numai rele,
În stradă ești tratat ca infractor,
E foarte greu ca azi să scrii umor,
Dar și mai greu e să te uiți la stele.

Ne mână unii înspre abator,
Căci pensia-i doar sursă de belele,
Aș râde, dar văzând prostia lor,
Stau pe balcon și-njur printre măsele...

E foarte greu ca azi să scrii umor!

Glasul destinului

Să-mi spună bun-rămas,
Când zorile se duc,
Cânta o mierlă-n nuc,
Cu un angelic glas.

Îmi roade un papuc
Un câine de pripas,
Să-mi spună bun-rămas
Când zorile se duc.

Râzând cu glas de bas,
Destinu-mi joac-un truc:
În ultimul meu ceas,
Mă aştepta un cuc....

Să-mi spună bun-rămas.

Megalomanie

Pe lume mai trăiesc megalomani,
Ce suferă lăuntric de-un impas,
Nici cu prăjina nu le-ajungi la nas,
Dar cerebral, sunt groaznic de sărmani.

Se laudă, probând tupeul cras
(Deşi amarnic cocoşaţi de ani),
Că-s zmei, dar sunt penibili şobolani,
Obişnuiţi cu caşcavalul gras.

Aplaudacii meşteri în ovaţii,
În spate cu un zid de ţintirim,
Se-ntrec în furibunde declaraţii,

Abandonând statutul anonim,
Purtând cu obstinenţă decoraţii…
De-un roşu şters, ţinând de-un alt regim!

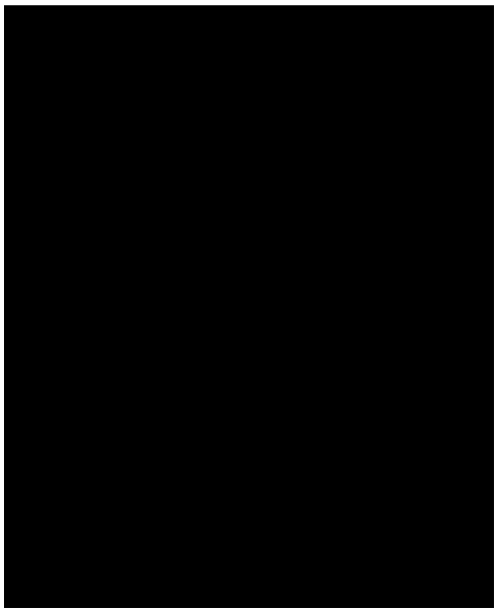

Pictură VALERIU NANDRA

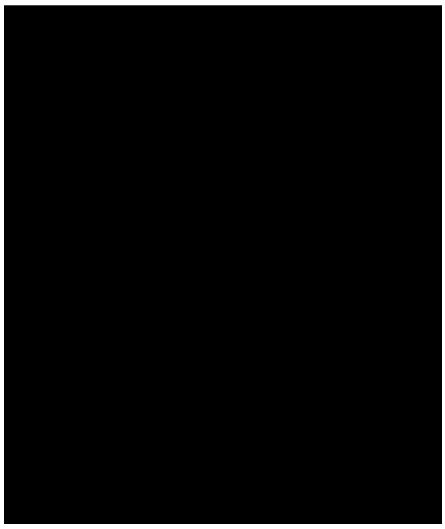

DUMITRU BUȚOI

Liber ca o adiere de vânt

Sunt liber ca o adiere de vânt
Şi mai liber cu o iubire de neam şi ţară
Mă zidesc de viu în libertatea din cuvânt
Şi pun pe masă pâinea lângă o lacrimă amară!
Sunt spiritul tânăr şi liber în cugetul meu
Şi mai liber cu o iubire pentru oameni şi flori
Captiv în lacrima ce mă uneşte cu Dumnezeu
Că doar în vis sunt liber şi pot muri şi învia de
două ori!

Poem cu pistolul la tâmplă

Cine ştie
în lume ce se-ntâmplă?
când eu îmi scriu
poemul cu pistolul la tâmplă
şi iubita cu focul în privire
mă strigă dintre viscole şi ploi
vrea doar să fim amândoi
când îngerul
ne-atinge cu aripa-i subţire!
Cine ştie
în lume ce se-ntâmplă?
când eu îmi scriu
poemul cu pistolul la tâmplă
şi iubita mă soarbe din privire
nu mă scapă,
şi cu lacrima mă sapă
într-un zid de mănăstire
şi în trupul meu se-neacă
şi plutim în veşnicie, precum stelele pe apă!

Dincolo de zare

S-aprindem stelele pe zare
să luminăm văzduhul
și fluturii să-i învățăm să zboare
când luna se-ascunde printre nori
și dincolo de zare
aud cum plânge mama prin scrisori
și soarele apune-n ochii mei
și nu mai văd cum trec spre răstignire
popoarele de păsări și de miei
și cerul se răstoarnă
ireversibil în șipotul de ape
și dincolo de zare
răsună iarăși bocet de caval și goarnă
și-n inima pământului
groparii lumii au început să sape

Gânduri fulgerate

Sunt trist, iubită mamă,
și cotropit de gânduri,
dar n-am să plâng
chiar dacă visul în care ești cu mine
în alte visuri se destramă
și pasărea de pradă
cântă pe umărul meu stâng!
Sunt trist, iubită mamă,
Și-ncătușat în spaima în care m-ai născut
Chiar dacă și azi tristeții îi dau vamă
Accept;
și peste mine timpul ca o nălucă a trecut
și-aud și-n somn
cum îngerul mă strigă și mă cheamă!
Sunt trist, iubită mamă,
că ai plecat în primăvara vieții mele
fără să-mi spui vreun cuvânt
dar n-am să plâng și nu voi face-o dramă
am să te caut printre nori și stele
să te-mbrățișez cu-o blândă adiere de vânt
și ca un semn de-mpăcare, împreună
să zburătăcim peste un cer de micșunele
cu Dumnezeu de-a pururi să facem legământ

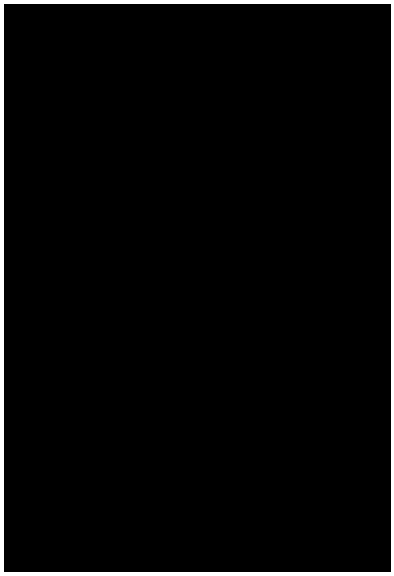

ANA ALMĂȘANA CIONTEA

Flăcări jucând

Tăceri mă trezesc
Să le strig.
Mă zbat între noapte și zi
Căutându-mă.
Pe cărări ce nu sunt ale mele
Mă simt, în fine, străină
Și vreau să țip
Dar văd flăcări jucând pe comori
Și tac
Și sap, sap
Și plâng
Din ochii mei curg perle,
Din inimă, aur
Și sap și plâng și tac
Căci plec dăruind comori
Întrucât iar văd…
  Flăcări jucând.

Atitudine

De ce vă sperie
  Adevărul din cântecul meu
Și mă alungați cu pietre
  Din arborii voștri ?
Voi nu vedeți
  Că frunzele se ofilesc ?
Păsări fabricate de voi
  Ați pus în locul meu.
Păsări de porțelan
  Ce cântă după cum bate
Vântul puterii.
  Vă cântă bietele

Ce vor să audă numai
Urechile voastre.
Uitați-vă la arbori, săracii,
Că se usucă de atâta
Minciună.

Toamnă vivaldiană

Strâng în brațe fiecare secundă
Cu frunze purtate de vânt
În echinocțiul de toamnă
Al vieții mele.
Strâng în brațe copacul frumos
Care va străbate multe ierni
Dacă nu-l taie „ăștia”…
Este aproape iarnă
Dar până atunci, caut
Adevărul, binele și frumosul
Întru desăvârșire.
Iau în brațe fiecare floare
Într-un buchet de bucurii
Ce mi-a mai fost îngăduit…
Îmi beau cafeaua
Imaginându-mi poeme color
Oriunde m-aș afla,
Căutând esența
Întru minunăția de viață.
Și ce dacă frunze galbene pică
Și flori sunt mai puține…!
Toamna rămâne coloră
Nuanțe divine în frunze și fructe
În umbrele, eșarfe și cer
Pictează lumea genial
Întru renaștere !
Irișii ce știu să vadă
Îmi descoperă tainice unghere
Ale sufletului,
Nici de mine știute.
Ochii mi se deschid
Întru cunoașterea vieții
Și strâng în brațe momentul
Care seamănă cu fericirea.

*

Mulțumesc, Doamne
Pentru har și dor,
Pentru ploaia de ieri
Și lumina de azi,
Pentru toate darurile
Toamnei!

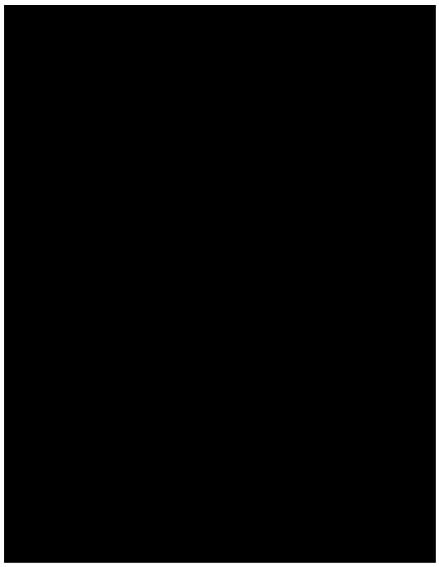

NORA HRUBAN

Umbra sorții

Umbra sorții sfâșie încrederea,
Dă uitării clipa
Poartă piatra în suflet
Urcă trista nepăsare
Când moartea aduce
Liniștea cumplită ce-ți soarbe umbra
Îmbracăcând trecutul.
Timpul zboară printre cuvinte
Pe coala albă, imaginară,
La porțile destinului
Prin legea credinței
Rămasă neîmplinită
În cuvântul de gheață.

Un anotimp diform

Se risipesc inimi,
Cerul este gri.
Palizi sunt norii care vin
Într-un anotimp diform
Ce dansează pe umerii noștri
Formează creaturi,
Ne-nfioară, ne-mbrățișează
Într-o poveste profilul zeului se arată.
Te cutremuri respirând
O viață demult expirată,
Cu aerul visătorului de altădată.

Sub semnul absurdului

Te chem cu privirea,
Sub mantia soarelui,

Prin ecoul dimineții,
Suspină trandafirul.
Rupt pentru tine,
Sângerează dureros
Fiorii făpturii iubite.
Răzvrătita viață
Îmbracă veșmântul durerii.
Când te bucuri,
Altcineva suferă în tăcere
Sub semnul
absurdului mistuitor.

Un demon

Demonul cu aripi de foc
Din cer acum veghează.
Trufaș și răzbunător,
Mânios, amăgește prin mândrie
Și lauda de sine.
Este străvechea și eterna răzbunare
A pliscului înfipt în pământeana fire
Cu vicleșuguri ticluite,
Fără iubire, fără viață, fără odihnă
Osândește la focul veșniciei
Ființa care a îndrăznit să fie.

Un ultim gând

Gânduri te alintă,
Părăsită, uitată,
Rămasă cu vremuirile
Menite să-ți prescrie veșnicia
Un străin, necunoscut e drumul
Când încerci să treci o mare
Vezi cum crește-n calea ta un zid
Despică sufletul
Și cere cuvântului
Un ultim gest de îndurare.

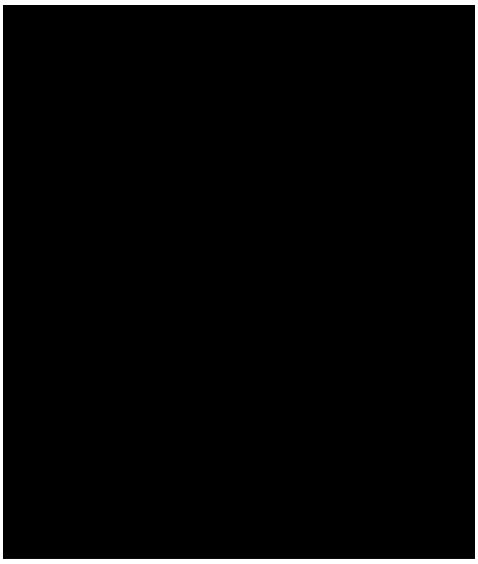

EUGENIA MIHU

TOAMNĂ HARNICĂ

Și-a pus toamna-n plete struguri, iar la gât gutui de aur,
Și-a pornit-o pe-ndelete, să cate un meșter faur
Să facă opinci de piele urșilor de prin pădure
C-a trecut vara, drăguța, când se dedulceau la mure.

A îmbrățișat cocorii, numărându-i în răstimp,
Și le-a dat bilet de voie pentru înc-un anotimp,
Cerbilor le-a pus potcoave, ca să aibă de iernat
Când se duce ea devale și vin geruri peste sat,

Peste plaiuri de poveste, peste munții verzi odată,
Când era numai în fașă, nici măcar o jună fată.
Iar din teascuri scurge vinul, dă licoarea zeilor
Și, chiar dacă-l beau bărbații, e plăcut femeilor.

A făcut popas pe dealul dindărătul casei mele
Și, gândind că vine frigul, a strâns într-un coș surcele,
Vreascuri multe, lemne-n dungă, ca să nu-mi mai fie frig
Și să nu mai fac mătănii, nici la ușa ei, covrig.

A cules în poala-i sură roade multe și bogate,
A făcut vreo trei mormane, să avem pe săturate,
Ne-a umplut cămara toată de delicii și miros,
Ba, a pus și pentru șoareci câte-un spic de grâu, de ros.

Iar acum stă și pândește, omul poate s-o iubească
Și din cornul abundenței știe-un dram să prețuiască?
Sau consideră că vara, cu cercei de flori e „doamna”
Iar ea e „cenușăreasa”? Doamne, de n-ar trece toamna!

ADULTER

Ce toamnă, iubito, ce toamnă,
Cum curge în strachină must,
Ce ochi, ce privire de doamnă
Și cât îmi doresc să te gust!

Ce frunze, zburând, aiurite,
Ce pomi despletiți prin livezi,
Cât aur în inimi-pepite,
Cât dor să mă ai, să mă vezi!

Cum geme pădurea din tine,
Cum urlă pădurea din noi,
Încuie-ți, iubito, suspine
În versuri cu umerii goi.

Și bea din licoarea păgână,
Din roșul rubinului vin
Și culcă-ți privirea, stăpână,
Pe pieptu-mi de-amoruri preaplin.

Când cerne lumina, iar focul
Împrăștie zvonuri fierbinți,
Să-ncepem răsfățul și jocul
De-a toamna umblându-ți prin minți.

Ce toamnă, iubito, ce toamnă,
Ce patimi pe creste de nori,
Dar cine, iubito,-i condamnă
De-adulter pe bieții cocori?

CÂND VEI VENI

Când vei dori să mă dorești
Să-ți lepezi lumea și să vii,
Să ne prefacem în povești,
Ori poate-n tandre poezii.

Când mă iubești cât te iubesc
Să furi din carul mic o stea,
Să-mi faci inel din grâu ceresc
Și-apoi să bem dintr-o ulcea

Balsam de vin, ori de nectar,
Din podgoria zeilor
Și descântat de-un lăutar
Pe buzele femeilor.

Când o să simți, căci vei simți,
Cât dor te arde-n sânul stâng,
Atuncea, doar, vei resimți
Cu cât alean la piept te strâng.

Când o să vii, căci vei sosi,
Va înflori un curcubeu
Și-n floarea lui vom poposi
Și-n palmele lui Dumnezeu.

TANDEM

Când frunza întomnată se răsucește-n vrie,
Iar ochii tăi senini cu drag mă înfășoară
Într-un veșmânt de gene, țesute broderie,
Atunci, iubitul meu, tu brațul ți-l strecoară

Și-nlănțuie-mi mijlocul cu mâinile de vis,
Și mângâie-mi obrazul cu degete de nor,
Mă poartă în alinturi către-un liman promis
Și lasă-mă acolo, de dragoste să mor.

Când fulguiește zarea cu floare de zăpezi
Și înserarea rece își pune-n noi pecetea
Atunci să-mi fii căldură, atunci să-mi luminezi,
Iar lacrima-ți rotundă să îmi adape setea.

Și dac-o fi cândva să-nmugurească rugul,
Iar barca neputinței o să înalțe vele,
Atuncea, împreună, să ne-nvățăm cu jugul
Asemeni edecarii pe drumul către stele.

Și în vârtejul vieții și-n iureșul trăirii,
Trecând, discret, dincolo, ca apa într-un râu,
Când spre sfârșit de cale tribut am dat iubirii
Tandrețea să ne fie cel mai cumplit desfrâu.

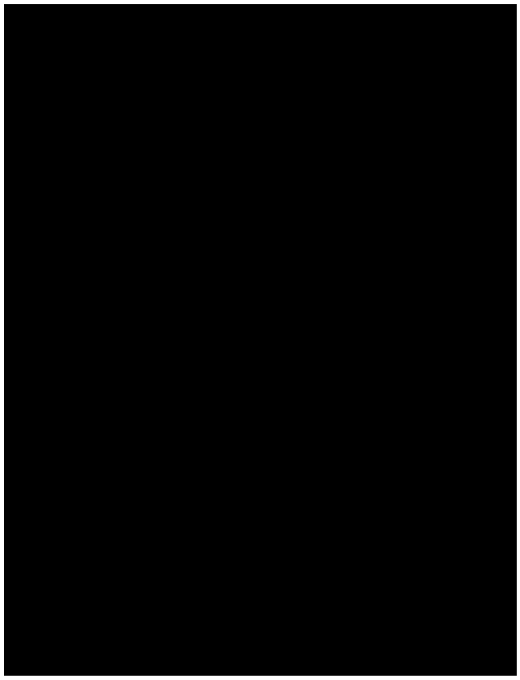

Pictură VALERIU NANDRA

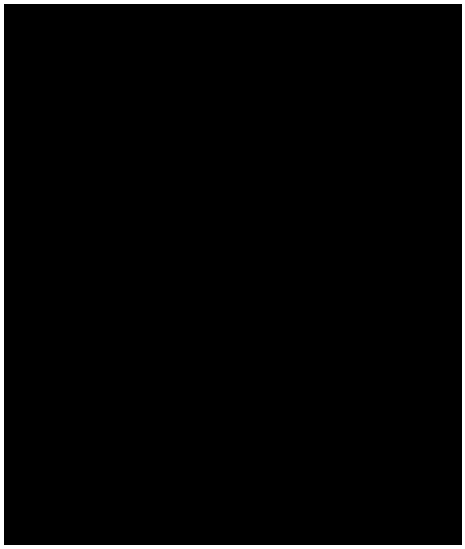

CAMELIA ARDELEAN

Cu traista-n băţ am pribegit prin lume

Cu traista-n băţ am pribegit prin lume,
La timp pierdut am stat voios la rând,
Perfecta rimă-n juru-mi căutând –
Un pact cu muza aptă să mă-ndrume.

Mi-a oferit doar un contract plăpând –
Un biet sonet şi câteva volume,
Zicând că are dreptul să prezume
Că spleenul mă va cotropi curând.

Aceste exprimări „vaticinante”
S-au dovedit a nu avea temei –
Mă paşte chinu-a două variante:

Mă prăbuşesc artistic pe polei
Ori mă arunc în zbor de parapante?
Ca un buimac mă-mpiedic de trohei.

La sărbătoarea scrierilor seci

La sărbătoarea scrierilor seci
(A vrăbiilor ce se cred egrete),
Aperitiv de inimi incomplete
E-acum servit în coarne de berbeci.

Sărbătoriţii vin agale-n cete –
Li-i greu talentul. Dai să te apleci
De admirare; úmil îi petreci
(Un bob de har e-un munte prin lunete).

La supa de vocale jupuite
Se-nghesuie flămânzii de cuvinte –
Se-nfulecă haotic şi se-nghite
Ce-ar trebui să izvorască-n minte;

Pe lista de creaţii „erudite”
E doar un vid gigantic şi fierbinte.

Un gol murdar ne spânzură de oase

Un gol murdar ne spânzură de oase,
În filme cu scenarii realiste;
Se-adună figuranţii-n cap de liste,
Să prindă nişte porţii de grimase.

Se zbate optimismul să existe,
Dar timpul e un virus care coase
Pe inimi „cicatrice” dureroase,
Ce-adună solitudini în batiste.

Poetul e-o revoltă necesară,
Un vultur cu privire din oţeluri,
O scoică preistorică şi rară,

O cursă-alambicată prin creneluri –
Seminţele de vis n-au cum să piară;
Prin sânge de cuvinte curg cerneluri.

Pe steaua poeziei e-o făclie

Pe steaua poeziei e-o făclie
Ce arde surd, cu gemete ciudate;
O flamură zenitul îl străbate
Şi-obraznică, îmi face semne mie.

(Antractul minţii-mi merge ca pe roate.)
O fi – a câta oară? – o solie
Din partea Euterpei ce mă-nvie
Atuncea când sirena morţii bate?

În mine creşte-un cer* cu ramuri ferme,
Spre creştetul luminii se extinde;
Se-ascunde timpu-n gaură de vierme

(În trupu-i verde, clipa se destinde).
Fioru-şi sapă vad sub epiderme
Şi-n slove, noi senzaţii reaprinde.

***cer**: arbore înrudit cu stejarul (aici).

Urâm c-un apetit gargantuesc

Urâm c-un apetit gargantuesc,
Urâm orice, oricât şi orişiunde,
Lăsăm lichidul negru să inunde
Un ultim colţ de freamăt pitoresc.

Fiinţa noastră-i aptă să scufunde
Un câmp de maci într-un dezgust „firesc”,
În timp ce sub umbrela nopţii cresc
Lăstari de rău cu gemete fecunde.

Sarcasmul lui Rabelais e vechea armă
Ce sare-n toc când viciul prinde viaţă;
În fresca lumii pietrele se sfarmă

Şi timpul este scamator pe aţă.
Din ego(t)ism se naşte-o nouă karmă;
De noi, cu scai, invidia se-agaţă.

Pândeşte iarăşi toamna la răscruce

Pândeşte iarăşi toamna la răscruce,
Sperând să prindă poarta descuiată,
Cu plete-n vânt şi proaspăt machiată
(Nuanţe vii, menite a seduce).

Păşeşte-agale, parcă e sedată,
Privind cu teamă razele năuce;
O consolează frunzele caduce
Şi-n zări surâsul unui nor de vată.

Deodată vinul murmură în vie –
E-o simfonie demnă de-o orchestră
Ce-i costumată-n haină arămie,

Având „intrusa” blondă drept maestră,
Cu o baghetă lungă, cenuşie;
I-e martor Bacchus, umbra sa terestră.

DORINA NECULCE

Cu sufletul strigat

ma scutur de ceață
ca de o piele înroşită
îngeri de foc mi se desprind din neguri
coborând pe fire de lumină
şi eu îmi fixez obsesiv ochii
în ochiul încâlcit al sorţii
„naaa-niii!!! naaa-niii!„
mă legăn în perdeaua nopţilor de vară
adormindu-mi sufletul strigat
arn de gothia
îşi spală pletele în sânge
căutând inima deschisă a iubitei sale
şi eu trec
descheind nălucile străvezii
până la ultima suflare
le adăp armonia cu aburul curat
cu plămânul meu supurat
mirosind a cântec
respir
„sunt roua florilor de smirnă” le zic
sunt o pată de culoare
am umărul striat
îmi aşez mâinile zilelor în cruce
mă închin mă tulbur mă clatin
ca o slugă dezrobită de tăria poveştilor de rând

Străine

Deschide poarta Cerului!
Vreau să îmi sprijin
Scara
De umărul tău aspru,
Al Adevărului.

Vreau să privesc apusul
Desenat în rană,
Iar îngerii să-mi cânte
Din alăută,
Coborâți în strană.

Mai lasă-mă o clipă,
Să mă strecor prin ochii tăi,
În mine,
Amurgul să își treacă focul sacru
Pe tristele ruine.

Suntem doar noi,
O matematică absurdă
Răstoarnă Universul, împărțit la doi.
Un pas, încă un pas, mai fac
Pe scara vieții pribegită,
Cândva, de aceiași îngeri părăsită…

EUGEN ILIȘIU

Orele vieţii

La ceasul crud al dimineţii,
Când pruncul e un boţ plăpând,
Ce este treaz când e flămând,
Instinctul este semnul vieţii.

La ceas de ziurel de ziuă,
Când e copilul tapetat cu
Ochi mari pictaţi de Ţuculescu,
E iscodirea prima piuă.

La ceas de ziuă, matinal,
Când e puberul un vulcan,
Cu cablul smuls din cabestan,
E nerăbdarea vârf de val.

Când ziua-şi deapănă fiinţa,
Adolescentu-i subjugat,
De cel mai omenesc păcat,
Si semnul vieţii e dorinţa.

La ceasul pârguit, de-amiaz,
Când e maturul demiurg,
Şi împlinirile decurg,
Succesul este viu şi treaz.

La ceasul moale, de siestă,
Când insul e un oarecare,
Pierdut în lumea asta mare,
Blazarea este manifestă.

La ceas nehotărât, de cină,
Când omul prinde flori la tâmplă,
Nimica nu se mai întâmplă,
Şi semnul vieţii e rutină.

La ceasul leneş de culcare,
Când trupu-i plin de neputinţă,
Pe cât de gol e de voinţă,
Refrenul vieţii-i resemnare.

La ceasul ultim, al tristeţii,
Când miezul nopţii e zăplaz,
Când nu-i nici ieri şi nu-i nici azi,
Durerea este semnul vieţii.

La ceasul fără de culoare,
Când trupul trece în ţărână,
O altă ziuă se îngână,
Şi moartea e izbăvitoare!

Salut firesc

Omule,
Nu te teme de moarte!
Atâţia au murit
Înaintea ta
Şi nici unul
N-a păţit minic!

Moartea
E unicul lucru sigur
Din viaţă.
Nimeni, dintre cei născuţi,
Nu a reuşit
Să o ocolească:

Nici oamenii însemnaţi,
Care păreau
Nemuritori ,
Nici cei atât de nătângi
Încât păreau
Incapabili să moară...

Până la urmă
Cu toţii au reuşit...
Din acest motiv,
Cel mai firesc salut
Pare să fie:
„Moarte uşoară”!

Dublă îndoire

Poezia şi iubrea,
În comun au îndoirea,
Şi trăieşte, fiecare,
Dubla lor comunicare:

Nu-i Iubirea împlinită,
Fără drag şi îndrăgită,
Poezia n-are spor,
Fără scrib şi cititor,

Poezia ia aminte,
La mesajul din cuvinte,
Iar iubirea-nghite-n vrac,
Dialogul cardiac,

Căci iubitul se-ndoieşte,
Că iubita îl iubeşte,

Iar iubita-i temătoare,
Să nu piardă ce nu are...

Pe poet îl paşte dorul
Să uimească cititorul,
Cititoru-i bulversat,
De mesajul decriptat...

Poezie şi iubire,
Dulce, dublă îndoire...
Cuiburi pentru parteneri,
De nelinişti şi plăceri!

ADRIAN MUNTEANU

Tăcerea și eternitatea

TIMP ASCUNS

Ţin sfat cu mine-n colţ ferit de lume.
Cuvântul mă mai crede o epavă.
Reînnoit la mijloc de octavă,
Nu şi-a găsit sub tâmpla mea un nume.

E frig destul pe-a sufletului navă!
Prin carotidă se preling cutume.
Consoanele nu-s tată şi nici mume
Atâtor clipe subţiate-n lavă.

De unde-atâta verticalitate,
Când glasuri te-nconjoară şi te ard?
Dar eu rămân şi cred că se mai poate,

Iar gândul meu, murind tăcut pe gard,
S-a scurs în ochiu-n care se mai zbate
Un timp ascuns sub strat aprins de fard.

VIGOAREA ZILEI

Stăpân mă cred pe tainele naturii
Când rup o creangă sau strivesc o floare,
Când gâza-n palma-nţepenită moare,
Când storc un fruct în cerul fad al gurii.

Dar n-aş putea s-aduc o zi cu soare,
Să schimb în ger răsufletul căldurii
Şi-n labirint tocmirile nervurii
Înşerpuite-n frunza călătoare,

Să poruncesc vulcanului să tacă,
Să fiu din hoţ un bun samaritean,
Sălbatic vânt în blând zefir să treacă,

Cutremurul să-l fac domol alean
N-aş reuşi. Vigoarea zilei pleacă.
Un rege nu-s. Sunt doar mărunt curtean.

VREAU UN SFAT

- Vreau doar un sfat, maestre, vreau o cheie,
Pentru-a ieşi din trupul meu afară.
- Ce-i mai urât în lumea ta ternară?
Adu-mi răspunsul, vino c-o idee!

M-am îmbrăcat, cu râvna mea sumară,
Am colindat – aprinsă odisee –
Pământ şi spaime, gânduri de femeie,
Şi m-am întors, răspuns să-i dau, spre seară.

Cel ce-a-ntrebat într-un copil se-ascunde.
- Eu ştiu răspunsul! spun. Ura-i mai rea.
Aştept acuma cheia!... Nu-mi răspunde.

Tăcere doar în trup de catifea.
M-a fulgerat un gând ce mă pătrunde:
Tăcerea e eternitatea mea.

SE-NALŢĂ BRADUL

Se-nalţă bradul. Singur stă şi-aşteaptă,
Fără să ştie ce va fi să vină,
O rază frântă, implorând lumină,
Viforniţa muşcând din el nedreaptă?

Doar stânca albă e cu el vecină.
Priviri de muguri către ea îndreaptă
Şi-o creangă-n cer a mai suit o treaptă,
Desferecând izvoare de răşină.

Departe-i drumul. Cerbul nu-l întrece
Şi poarta lumii a deschis visând,
Înveşmântat cu brumă-n noaptea rece

În preajma unui tron în slavă stând,
Al norilor ce nu mai vor să plece,
Dar primul trăsnet va veni curând.

A SÂNGERAT O TOAMNĂ

A sângerat o toamnă care pleacă
Din lumea asta veșnic în derută
Și-am coborât uimit aceeași rută,
Pe care vremea-n hăuri se înecă.

Mă văd bătrân, aproape de o sută,
Apoi bărbat tăiș scoțând din teacă
Și tânăr brad căznindu-se să treacă
Prin ploi și vânt, urlând de pe redută.

Adolescent, am revăzut prin ceață
Iubiri tăcute, spaime ce mă rup.
Am coborât avid în dimineață

Și iată-mă copil cu dinți de lup.
Acum când viața mi-a trecut prin față,
Mai pot spera să dobândesc un trup?

MARIA POPA

DOR DE MAMĂ

Maică dragă cum pot eu
Să-mi astâmpăr doru greu,
Doru-i greu și mă apasă
Că nu eșci maică pân' casă.

Mi dor maică să ce-aud
Și vorbile să-ți ascult
După-atâția ani gi zâle
Doru-i greu și nu-l pot țâne

Nu mă-ntreabă nimenea
Ți-o fi bine fata mea,
Nime nu-mi pune pă masă
Mâncare când vin acasă.

Greu îi doru, nu-l pot duce
O-i vini mamă la cruce,
Pun mâna pă crucea rece
Poacică doru mi-o trece.

BINE AR FI

În otava gi pân lunci
Unge or cântat doi cuci,
Am dus drag și am dus dor
Mi-o trecut viața ușor

Pân otava încălcită
Și pân iarba necosâtă
Anii mei toți or trecut
Cu dragostea ce-am avut.

Bine-ar fi dac-ar mai fi
Măcar douăzeeci și tri,
Să trec pân viață ușor
Tăt cu dragoste și dor.

Să nu vină bătrânețea
Și în seflece tristețea ,
Să gângesc la ce-am iubit,
Vara păn fânu cosât..

MULCE RĂLE

Mâncată-s Doane gi răle
Și gi alce câce cele,
Și am inima negrită
Gi jale multă lovită.

Tăce rălili gin lume
Să leagă numa gi mine
Tăt răul gi pă pământ
Îl duc ca p-un greumânt.

Gi răle nu oi scăpa
Numa când vrea soarcea mea ,
Acuma mi rauă soarcea ,
Mă rog să mă ieie moarcea.

Gi mă lasă să trăiesc
Mă duc să mă spovegesc
Poace scap gi greumânt
Și gi răle căce sunt.

CU BINILE AȘ TRĂI

Cu mincea ce-o am acuma
Ge-aș putea trăi cât lumea
Aș face ce n-am făcut
Bine-aș trăi pă pământ.

Rălili gi lângă mine
La inimă nu le-aș pune ,
Năcazul l-aș ocoli

Cu binile aş trăi.

Când n-am avut multă mince
Aveam viața înaince
Fără mince multă-n cap
Numa gi răle am dat.

Acuma dac-aş pucea
Şi-ar fi după voia mea,
Rălile le-aş ocoli,
Cu binile aş trăi.

FĂRĂ NĂCAZ SĂ TRĂIESC

Ardă-ce focu gi rău
C-ai fost tăt în drumu meu,
Ardă-ce focu năcaz
Că gi mic copil ce-am tras.

Rău am dus când n-am avut
Şi alții aveau mai mult
Şi-atunci când m-am măritat
Tăt păstă năcaz am dat.

Căce-n viață-am dobângit
Tăt cu năcaz le-am plăcit
Gi năcaz m-am tot ferit
Cu mine-o mâncat gin blid.

Dar poace vine vremea
Gi năcazuri oi scăpa
Şi-oi găsi un loc în lume
Să fiu năcaz fără cine.

Pictură VALERIU NANDRA

ILEANA CORNELIA NEAGA

Uspăț în sat

Cîn să fac uspețe*-n sat, obiceiuri avem mulce
Şî urmăm tradiția vece, păstă ani să nu să uice.
Viforii împrimurați* umblă pîn sat la cemat
Iar pogacea* au s-o mînce, naş şî mniri la-ncreginţat*.

Cu hîrcie creponată, rozosină* şi vergiuță*
Rasucită pîntre geice*, pomu*-mbracă o nanuță*,
Ce-o să-l gioace-un ficior vrednic. Nu să face ge rușîne,
Cîn îl suce şî-l azvîrle, ş-api drept în mîini îl pringe!

După mniroi merg cu tății, cuscrii şî cu uspătoi
Cu zvornicul* înaince şî cu neamuri, mai ge soi.
Lautaşî zîc zîcale*, nanele uiesc gin gură
Iar Pîrvoaie, la nanaş, li trage-o gescîntătură.

Ajiung la casa mniresî da pa poartă, zău, nu-i lasă
Pîn` nu sparg olcuța* pusă, în nucu ge lîngă casă.
Să feresc să nu le pcice cenuşa pa țoale alese,
Vesalindu-să cu tăţî cîn pa uşă scot mnirese.

Cîce una, cîce două, fece sfioase gin fire
Ies pa uşă-mbujorace, alegîndu-ş cîce-un „mnire”,
Cu rîsece, vesalie. Ioce şcioapă o mnireasă!
Doar că şlaieru*- îi astupă... mustacioara negricioasă!

Mnirele s-o-ncerce o jioacă, o-nvîcește pa su mînă,
Da zîce că nu îi fata, ce-o pețît c-un an în urmă!
Și nici io nu am promis, să vă scriu ce o urmat,
Nu-i mai bine să vegeți, cîn o fi uspăț în sat?

Regionalisme: uspețe –nunți; Viforii – doi feciori ce merg prin sat la chemat nuntașii; pogace – pâine dulce ce se împarte în casa preotului, cu câteva zile înainte de cununia religioasă, semn de legământ între mire și mireasă, de către nașii și tații mirilor; încredințat – aici se întăresc legămintele celor doi față de martori: nașii, tații și unchii celor doi.
Pomu`-mbracă o nanuță – pe un schelet din lemn, o femeie tânără împodobește un pomuleț cu trandafiri din hârie creponată albă, roz și verde ce semnifică puritate, gingășie, speranță.
Uspătoi – nuntași; zvornic – cel ce conduce alaiul, bun de gură; nane – femei în vârstă;
Olcuță – vas din lut, plin de cenușă, agățat cât mai sus în nuc, pe care trebuie să-l nimerească cei din neamul mirelui întărind mărturia că mirele îi dintr-un neam sănătos, vrednic de a avea copii. (Semnificație erotică); șlaier – voal lung.

Din volumul „Tradiții în versuri”, Editura PIM-Iași, 2016.

Plugar și condeier

Io vin gin sat, vin gin Argeal
Un sat mai mnic ge lîngă geal.
Vin ge pă Criș, ge pă ogor
Io vin gin Țara Moțîlor.

Am fost plugar și-s condeier,
La plug am fost pînă mai ieri,
Acu-s batrîn și doar mai scriu,,
Că boi și plug îs pa pustiu.

Puceri s-or dus, m-or parasît
Hat o ramas gișțalinit,
Doar gin condei iese-un scrîșnit
Și nadușăsc* la fel, icnit.

O brazdă trag în vers, spășit
Plevasu*-asudă alduit*
Și strîng recolta-ntrun volum
Da-s jiugecat ca-ș fi nebun.

Am fost plugar și-s condeier
Bogat mă sîmt! Ce să mai cer?
Gecît răbdare să pot scrie
Gespre plugari și gespre glie.

Regionalisme: nadușît – asudat; plevas – creion; alduit – binecuvântat.

Testamentul Crăișorului

Pe dealuri împădurite din Țara Zarandului
Colindă umbra lui Iancu, Crăișorul Munților.
Pe cărările-adumbrite de dumbranic* străjuite
Pașii-i rătăcesc agale, gândurile-i-s molconite.

Gândurile-i vin de-a valma, fluieru-i la subțioară
Suspină greu din rărunchi, oare pentru-a câta oară?
„N-am vrut nimic pentru mine, pentru popor m-am zbătut
Și văd cu mare-ntristare, că nimic n-am izbândit...

Dar las cu limbă de moarte, doar pe-aici să mă-ngropați
Oamenii-au fost primitori, zărăndenii mi-au fost frați.
După mine ce rămâne, să faceți-o academie
În folosul națiunii, zic de drepturi ca să fie.

Națiunea fericită, unic dor al vieții mele
Îi nădejdea mea cea sfântă, până voi pleca la stele,
Testament spiritual, cred că de mare valoare,
Martori sunt gorunii verzi, cerul și cu mândrul Soare”.

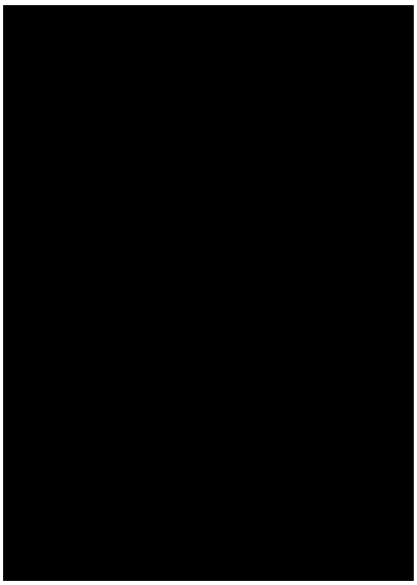

MARIOARA ARDELEAN

Planul roşcatei

Umbra nopții, cenușie,
Ca o vrajă lin se lasă;
Cu o tainică magie,
Luna de sub dealuri iasă.

Zburătoare obosite
S-au retras în cuibușoare,
Vor să fie odihnite
Pentru ziua următoare.

În pădurea-ntunecată,
Liniștea se cuibărește,
Doar cumătra cea roșcată,
Cum să fure se gândește.

Dar nu pleacă la-ntâmplare,
Știe unde se găsește
Preferata ei mâncare
Și-ntr-acolo o pornește.

Lângă deal, ea dibuise,
În umblările-i hoinare,
Curtea-n care sta închisă
Mulțimea de ouătoare.

Planuri, salivând, își face:
„Jumulesc vreo trei puicuțe,
Pofta îmi voi satisface,
Mâine iau alte grăsuțe!”

Vulpișoara hămesită,
Gândind tot la burta ei,
A omis că în poiată
Locuiește și Grivei.

El a căsăpit-o bine,
Sfârtecându-i rău blănița,
A făcut-o de rușine,
Zdrențuindu-i și codița.

Repezita socoteală
În belele a băgat-o,
Din cumplita scărmăneală
Numai fuga a salvat-o.

Vrăbiuța curioasă

De pe un gard, o vrăbiuță
Privea cu jind o pisicuță,
Ce se-ntindea încet la soare,
Taman în mijloc de cărare.

Gândea micuța păsărică:
„Ce bine e de o pisică!
Stă unde vrea și cum îi place,
Nu vine nimeni s-o atace.

Nu-i tot cu fuga după sine
Precum sunt eu, sărman de mine!
Fără de milă mă înhață,
De neatentă-i trec prin față.”

Dar deodată mâța sare
Ca o zvârlugă în picioare,
O ia la sănătoasa, frate,
Parc-ar avea scaieți pe spate!

„Ce-o fi pățit blănoasa, oare?”
Se-ntreabă mica zburătoare.
„Ce gânduri negre-au năpădit-o,
C-atât de iute-au fugărit-o?”

Dintre boscheți, rânjind, apare
Răspunsul clar la întrebare:
Un câine cu urechi ciulite,
Dușmanul mâței fandosite.

Iar curioasa-naripată
A înțeles atunci, pe dată,
Că-n viața asta, din păcate,
Au toți dușmani, pe săturate.

Voturi pentru rege

Într-un codru secular, care se întindea măreţ la poalele unui munte cu piscuri semeţe, se ţinea un mare sfat. Toate necuvântătoarele, una mai agitată decât cealaltă, erau prezente. Situaţia părea foarte gravă și necesita o rezolvare cât mai urgentă. Ursul, regele lor, se îmbolnăvise și nu se mai putea ocupa de nenumăratele probleme ale regatului. De aici, marile divergenţe între supuşi. Unii doreau să numească un nou rege, în timp ce alţii susţineau că acest lucru putea să mai aştepte, în speranţa că regele se va însănătoşi. După multe discuţii aprinse, au ajuns cu toţii la concluzia că ar fi bine să îşi aleagă totuşi un alt rege. Hotărârea părea bună, dar pe cine să pună, căci propunerile curgeau în lanţ. Fiecare participant la adunare venea cu numele altui candidat. După multe şi aprinse discuţii, tacticoasă, cumătra vulpe luă cuvântul:

- Eu vă spun să analizaţi bine situaţia. Nouă ne trebuie un rege isteţ, prezentabil şi priceput în afaceri. În mintea ei şireată, îşi ticluise deja planul: „Dacă nu mă vor alege pe mine, ştiind că sunt o descurcăreaţă, voi propune pe altcineva, pe care îl voi putea manevra!” Îşi continuă sfătoasă discursul:

- Eu l-aş recomanda pe marele lup, este destul de arătos şi puternic. Roşcata ştia foarte bine că lupul nu era prea isteţ, iar ea putea profita de situaţie în folosul propriu.

- Ce tot spui acolo, cumătră? interveni indignat mistreţul. Nicidecum nu sunt de acord cu această numire! El este un hoinar şi nu e capabil să conducă un regat întins ca al nostru! Eu, după mintea mea, zic că potrivit ar fi cerbul. Cu înfăţişarea lui impunătoare şi cu măreaţa sa podoabă de coarne, arată ca un adevărat rege.

- Tu nu ai minte, Grohăilă! sări vulpea, indignată. Dar unde este isteţimea lui? Nu vezi cât e de mototol şi neajutorat? Mistreţul o privi scrutător, apoi se retrase, dezgustat de intrigile ei, fără să catadicsească să-i dea vreun răspuns. Propunerile continuau să curgă, fără niciun rezultat. La un moment dat, veveriţa sări zglobie de pe craca unui copac, făcând şi ea o propunere:

- După cum socotesc eu, cred că râsul ar fi cel mai potrivit să ocupe funcţia de rege. El se poate căţăra în copaci, vede şi noaptea, este destul de puternic şi ager, şi ne-ar putea preveni cu uşurinţă atunci când s-ar ivi vreo primejdie. Vulpea, care nu-l avea deloc la inimă pe domnul Râs, sări ca arsă:

- Ce spui, doamnă Veveriţă? Chiar că mă apucă... râsul! Oare are el figură de rege? Lung şi deşirat cum este, rămâne agăţat prin crengile copacilor, uitând să mai coboare la îndatoririle lui.

În codru, dezbaterile nu se mai terminau, spiritele se încinseseră la maximum. Toţi comentau, vorbeau unii peste alţii, dar nimeni nu venea cu propunerea potrivită. Era un adevărat haos, situaţia de criză nu se mai rezolva. Deodată, pisica sălbatică, ce până atunci privi toată tărăşenia stând liniştită, interveni arogantă:

- Văd că toţi comentaţi fără rost. Şi tu, doamnă Vulpe, nu eşti de acord cu nimeni, dar ce crezi, că doar propunerile dumitale sunt bune? Nouă ne trebuie urgent un rege, chiar dacă nu o fi el aşa deştept! Se poate instrui pe parcurs. Vulpea nu se putu abţine şi îi răspunse obraznică:

- Ce spui, Mieunilă? La ce fel de instruire visezi? Află că, oricât ai încerca, cine este îngust la minte nu poate fi schimbat. După ce ne strică rânduiala şi legile pădurii, ce mai poţi face decât să rămâi cu paguba? Dintr-un fâlfâit puternic de aripi, se auzi glasul măreţului vultur:

- Eu nu pot pricepe cum, într-un regat atât de mare, nu se găseşte măcar unul luminat şi potrivit pentru a fi rege! Nimeni însă nu îl asculta; era o debandadă totală. La un moment dat, sfios şi cu teamă în glas, iepuraşul încercă să aplaneze tensiunea dintre participanţii la consfătuire:

- Doamnelor şi domnilor, eu nu am prea multă experienţă în ale conducerii, dar dacă îmi permiteţi, aş avea şi eu o propunere! Brusc, zarva dintre supuşi se domoli şi toţi îşi întoarseră privirile curioase spre Iepurică. Se mirară de îndrăzneala lui neaşteptată, dar se hotărâră să-l asculte. Cu vocea tremurândă, Urechilă continuă:

- Cu umilinţă vă spun, eu cred că măritul leu ar fi capabil să ne coordoneze şi să conducă regatul spre prosperitate. De asemenea, ne poate reprezenta onorabil oriunde. Este puternic, rapid şi destul de isteţ, iar pe deasupra, mai e şi frumos. Nu că asta ar conta neapărat, dar este totuşi ceva în plus, nu? Are şi frumuseţea valoarea ei.

Toţi îl priviră pe Urechilă cu răceală şi aroganţă, gândind fiecare în sinea lui: „Uite şi la ăsta, este un nimeni, un neştiutor, dar vrea să iasă în evidenţă cu propuneri absurde, fără nicio valoare!” Domnul Lup, cătrănit că nu l-au ales pe el rege, comentă cu voce tare:

- Măi, Iepurilă, eu cred că ar trebui să-ţi vezi de morcovii tăi, nu să te bagi în treburi aşa

importante, care nu sunt de nasul unuia ca tine!

Bietului iepuraş, fiind tare fâstâcit, îi păru rău că şi-a arătat bunăvoinţa în încercarea de a ajuta la rezolvarea situaţiei. Înţeleapta bufniţă, care privea şi asculta liniştită, nu mai putu răbda atâta prostie şi interveni ferm:

- Frumos vă şade, într-adevăr! Nu sunteţi capabili să rezolvaţi o problemă atât de importantă pentru regat, dar ştiţi să-i umiliţi şi să-i jigniţi pe cei care, poate, v-ar putea ajuta!

De ce nu analizaţi propunerea iepuraşului, care a vorbit cu înţelepciune şi modestie? S-ar putea să constataţi că are dreptate. Chiar dacă vă credeţi superiori, vă spun că el a gândit cel mai înţelept dintre toţi. Şi eu cred că leul ar fi cel mai potrivit pentru scaunul domnesc. Am să vă dau un sfat, poate vă va fi de folos pe viitor: nu vă mai subapreciaţi semenii, crezându-vă mai buni! Uneori, sub înfăţişarea lor modestă, s-ar putea să găsiţi calităţi deosebite, chiar superioare alor voastre!

Toată adunarea, la auzul celor spuse de înţeleapta bufniţă, a ţinut sfat şi destul de ruşinaţi, cu toţii i-au dat dreptate. Au constatat că propunerea iepuraşului era potrivită. Apoi, de comun acord, l-au înscăunat drept rege pe puternicul şi impunătorul leu. Acesta, după ce şi-a luat tronul în primire, a numit-o pe înţeleapta bufniţă consilieră. Împreună, dezbăteau toate problemele regatului şi analizau situaţia fiecărui supus în parte. Regele a înăsprit legile codrului şi le-a pus în aplicare fără nicio ezitare. Astfel, a reuşit să aducă pacea şi liniştea între supuşi.

Deşi era sever, aceştia îl iubeau, deoarece era cinstit şi judeca corect fiecare problemă ce apărea între ei. Marele rege Leu, ţinând permanent cont de sfaturile înţeleptei bufniţe, a domnit în pace, până la adânci bătrâneţi. Întotdeauna este bine să analizăm sfaturile primite, culegând ceea ce este bun. Cu siguranţă ne vor ajuta în viaţă...

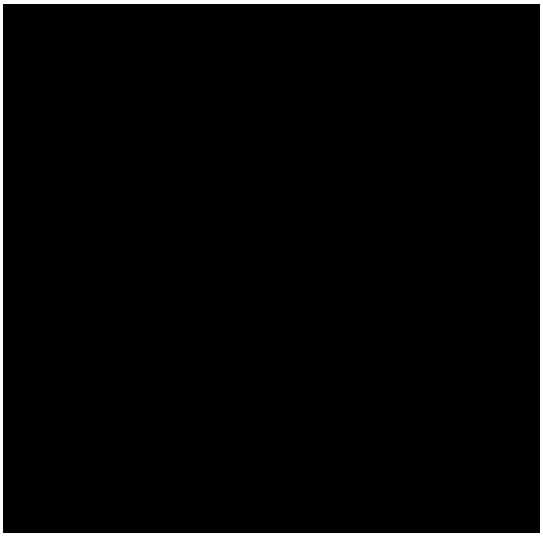

VALENTIN DAVID

Basme reinterpretate

***

De-a hoții și vardiștii

Regulile s-au schimbat
Când ai devenit adult:
Nu poți ști cu-adevărat
Cine fură azi mai mult.

Capra politică

Iezii gena-i poartă,
Proști și retrograzi:
Chiar de capra-i moartă,
Ei mai sug și azi.

De-a baba-oarba

În bordei închis c-o babă,
Ziua, noaptea, dimineața,
Moșul, să se afle-n treabă,
I-a scos ochii toată viața.

Punguța cu doi bani

Deși mă dau cocoș, de ani,
Și m-a lăsat suspensia,
Am în punguța mea doi bani,
Doar când îmi vine pensia.

Greuceanu și Zmeul Zmeilor

I-a demolat castelul,
L-a țintuit pe spate,
Dar când să-i facă felul,
Avea imunitate.

Răzbunarea Scufiţei
Bunica e în ceruri fericită,
Căci Lupul a avut sfârşit urât:
Cercând şi pe Scufiţă s-o înghită,
A decedat... c-un silicon în gât.

Ursul păcălit de vulpe
Fi'nd politic avansat,
Animal pervers, de pradă,
Toată balta a furat,
Nu mai stă acum la coadă.

Cenușăreasa jignită
În justiție l-a dus
Și îi poartă dușmănie,
Căci profesorul i-a spus
„Eminență cenușie”.

Rățușca cea urâtă

Citind povestea-am înțeles
Că poți departe să ajungi,
Având un fulminant succes
Și când ai doar picioare lungi.

Fetița cu chibriturile

Povestea-n bine s-a schimbat,
Fetița nu mai stă în ger,
Căci ajungând la majorat,
S-a măritat c-un pompier.

Tristețea Scufiței Roșii

Cum bântuie rusofobia,
Deşi s-a împlinit la trup,
Scufița Roșie-n România
Nu e dorită nici de lup.

Pictură VALERIU NANDRA

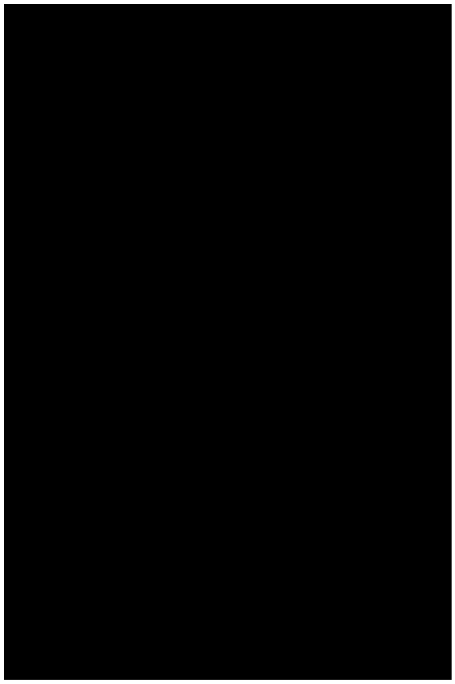

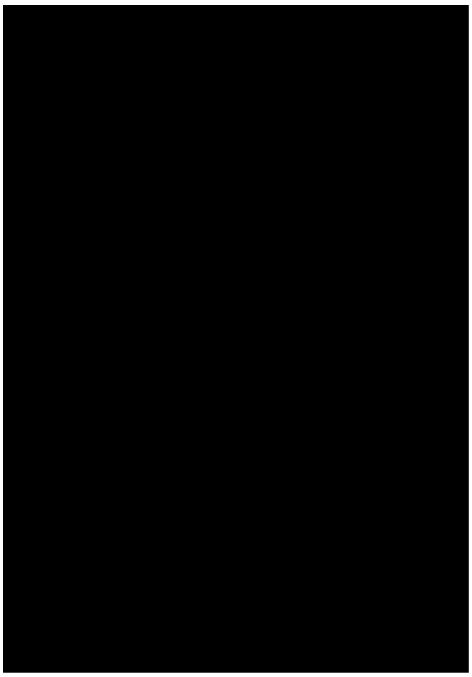

RADU IGNA

UN DRUM ÎN NOAPTE
(roman)

Se afla pe drumul disperării**.** Un faimos inspector de personal vrea să-l schimbe din funcția de contabil principal, din cauză că, în loc să se ocupe cu cifrele, se ocupă cu scrieri defăimătoare.

De aceea s-a internat aici la Brădeni pe Mureș, la spitalul de boli nervoase, deschis în castelul regal, situat într-un parc cu largi alei ce duc spre un mic lac, nu departe de castel, vegheat de un mic foișor la care ajungi coborând o pantă pe o încrengătură de trepte. Medicul, om trecut bine de tinerețe, i-a stabilit tratamentul: trei pastile de trei ori pe zi, în rest e liber, natura ce stăpânește împrejurimile îi va tămădui stările sufletești, nu și cele din dosar. Deci atenție cu cine ce vorbești! Erau destui osândiți veniți aici pentru refacerea minții. Colegii de cameră erau trecuți de prima tinerețe, unul înalt și spătos, milițian, tăcut, spunea că este epuizat din cauza serviciului, despre care evita să vorbească. Cel din patul de lângă geam venise din inima Craiovei, inspector școlar, trăise o dramă sentimentală ce-l urmărea, zicea, ca o fiară înjunghiată. Cunoscu la masă alți doi domni, unul îngălbenit la față, fost deținut politic, vorbea vrute și nevrute dar numai despre femei. Și-a întâlnit aici pe un fost profesor de filozofie venit cu soția, pentru relaxare.

În a treia zi, după micul dejun, ieși din sala de mese și plecă spre lac în mână cu caietul său cu povestiri la care lucra, fără vreo speranță că le-ar putea publica, poate cineva din urmași, în niciun caz în lumea de azi.

La masa din mijlocul foișorului sta o domnișoară privind lacul.

-Mă scuzați, pot să stau și eu aici la această masă, stimată domnișoară?

-Poftiți, stimate domn, nu e banca mea, foișorul meu, lacul meu, așa că puteți să faceți tot ce doriți, ignorând persoana mea.

-Mă rog, dacă asta doriți, nimic mai simplu. Sunteți totuși prea reprezentativă pentru frumusețea acestui loc.

-Eu? Poate dumneata…

-Să nu o mai lungim. Eu mă aflu aici pentru a-mi repara mințile, iertați pluralul, spălarea sufletului, dumneavoastră, probabil vreo localnică, în timpul ei liber, sau în trecere.

-Sunt în trecere dar tot pentru ceea ce pretinzi dumneata, tot pentru curățirea sufletului.

-Deci suntem colegi. Permiteți? Mă numesc Neagu Florian, ins cu sindromul scrisului de povești, acum funcționar cu salariu modest la Cooperație.

-Încântată. Irina, studentă la Drept, repetentă în anul patru, fostă îndrăgostită.

-Deci ne aflăm aici pentru a deveni oameni de nădejde a societății… Ce spuneți de o plimbare ?

-Cu plăcere. De o săptămână, de când sunt în grija doctorului Georgescu, nu am ieșit din castel până în această dimineață. Ca să aveți liniște, sintetizez din viața mea, pentru a vă scuti de efortul de punere de întrebări.

E din Cluj, părinții funcționari, are doi frați, elevi încă, locuiesc pe o stradă laterală într-un apartament cu două camere. Doarme în pat cu mama ei, frații pe o canapea lângă tata. Părinții își rezolvă treburile sufletești după-amiază, când se întorc de la lucru. Atunci ei nu intră în camera dormitor.

El povesti pe scurt, că e un hârsit al sorții. Șefii îl consideră un agramat politic. A publicat în anul doi de facultate cinci poezii în revista facultății. În prezent nu i se publică nimic.

Se aflau acum în mijlocul satului, centru de comună, o adevărată carte de istorie a locurilor, ulițe și case tradiționale, în centru, primăria, pe sub pod un sărăcăcios pârâu, pe mal moara străveche, acum electrificată, apoi drumul pe sub dealul acoperit de o pădure deasă ce se aplecă peste marginea drumului. Ieșise soarele, era o zi însorită de august.

- Tinere domn, te rog, ia mâna de pe umărul meu! Că-mi amintești de...

Să-l mănânce ciorile!

Își istorisi odiseea. O dragoste înnebunitoare cu un ins, specialist cuceritor. Trei luni de fericire. Prima ei iubire, una din alea, de plutești prin nori de fericire. Pe scurt, după aproape trei luni i-a telefonat să-l lase în pace. Are familie… Și-i spunea că e singuratic, trist, cu gânduri bune, în drum spre fericire. O cumplită lovitură nu doar în suflet. Atunci a hotărât să încheie afacerea cu lumea. S-a dus în cimitir și a înghițit un pumn de pastile. Când s-a trezit, se afla la spital vegheată de membrii familiei, revenirea după câteva zile, și acum aici în grija doctorului pentru a scăpa de halucinantele scene, care nu o părăsesc.

-Tu?!

- Eu? Prostii. Iubiri visate.

Peste trei zile erau cei mai fericiți pacienți. Umblau pe dealuri, pe malul Mureșului. Cu dăruiri înnebunitoare. Cu înfruntarea valurilor din Mureș, prietenia cu stelele nopții, cu lasă-mă, dar mai vreau. Și fericirea revederii dimineții.

Petrecură ultima noapte în foișorul de la marginea lacului. Luna strălucitoare le alina fețele. Liniște armonizată de grohăitul broaștelor. Erau fericiți, lăsaseră în volbura parcului chinurile sufletești. Porneau pe un alt drum. Împreună cu toate că fiecare merge spre locul lui, la preocupările lui, dar mereu împreună.

Își scriau în fiecare zi, apoi tot mai rar. El cu plictisitoarea sa slujbă, mereu supravegheat, îndrumat, e un tânăr capabil, dar rău influențat, mai are de mers pentru a ajunge un om de nădejde al societății, autorizat să-și publice creațiile. Ea cu învățatul. Examenele.

Reușise! A trecut cu brio examenul de stat, este licențiată în științe juridice, a primit repartiția ca jurist la primăria orașului Valea Albă. E mulțumită, slujba e onorabilă, e respectată, fericită. Speră că va înțelege, lucrurile au intrat în adevăr pe drumul lor normal.

Reciti și iar reciti scrisoarea, repeta râzând ultimul rând, finalul: -Nu te voi uita, dragul meu... Iartă-mă, m-am căsătorit, uită-mă…

*

Luna, limpede, veghează fuziunea de stele, adânceşte liniştea pădurii ce veghează şoseaua înecată în praf. Copacii dorm, la fel oamenii, cum îmi spun simţurile mele, Irina doarme cu siguranţă după ce am cărat-o toată seara cu mine şi o port şi acum în plină noapte. De fapt, nu o car cu mine. Fug de ea. Dar ea mă urmăreşte ca o nălucă. Fug să scap, să scap din mrejele ei, voi fi iar eu, eu cu ale mele, aşa cum este şi această sfântă noapte. Mai am nici un kilometru ca să ajung în cartierul meu. Acasă! Habar nu am ce voi face acasă! Probabil mă voi trânti în pat cu gândul să dorm, ca dormind să fiu singur, să scap de toată corvoada asta a sufletului. Imposibil să-i gonesc imaginea reală, e ca o nălucă, ca un nor pufos ce mi se scurge din creier.

În scurta mea existenţă de douăzeci şi şase de ani, mi-am văzut de ale mele, nu am fost în situaţia de a mă scuza pentru ceva. Profesez de doi ani aici în orăşelul acesta agroindustrial, prin repartiţie guvernamentală. Un singur moment nefast a fost când acel inspector încrezut a încercat să numească pe o iubită a sa pe postul meu. Iubirea noastră s-a înfiripat acolo, în castelul regelui, în acea liniştită vară. Ne revedeam mereu în Clujul ei iubit. Dar niciodată nu ne-am spus ceva de genul: să ne căsătorim. Din contră să ne trăim iubirea.

Trebuie că a trecut de mult de miezul nopţii. Până în ziuă mai e o scurtă alunecare a lunii peste coama neagră a dealului. Luna, doar luna mai e trează. Şi stelele, probabil asta le este rostul în inima nopţii. Vieţuitoarele dorm, poate visează. Copacii dorm şi ei, și drumul pustiu cu praful umezit.

Am ajuns la marginea orașului, eu cu ale mele, aproape de colţul dealului, la Izvorul Haiducilor, ca în acea seară, noi doi sorbind din firul de apă limpede, privind cenușiul dealului. Mi-am aplecat capul sub lumina apei. Gata, domnule contabil titular, bagă capul sub șuvoiul învolburat ca să te regăsești. E clar, noaptea continuă drumul spre ziuă.

Din volumul *Poftiți, domnilor!*, în curs de apariție.

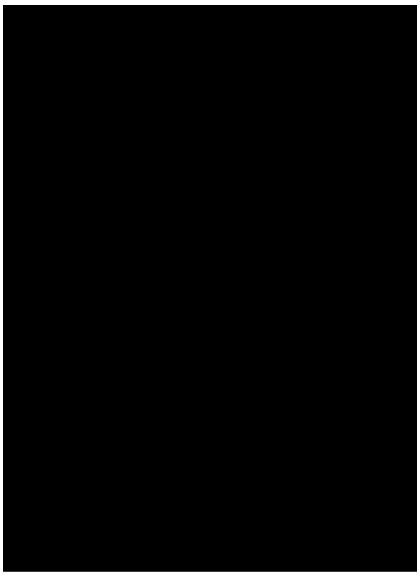

ISABELA MARIA HAȘA

Păpușa pierdută

(fragment)

.....

Într-o cameră se odihnea aproape în reverie, lângă războiul de țesut, o ladă de zestre veche, mândrie a bunicii. Nu era o simplă ladă din lemn, ci un tezaur, pictată cu migală în nuanțe vii, care mai de care mai vesele, învăluită în povești și amintiri dragi. Aceasta păstra cu sfințenie comori neprețuite, nu de aur sau argint, ci de o valoare sentimentală inestimabilă. Deschizând cu grijă capacul greu al lăzii, era ca și cum pășeai într-o lume uitată, unde fiecare obiect îți șoptea poveștile trecutului.

Acolo, ascunse cu grijă, se aflau fote cusute cu mătase, adevărate opere de artă, și iile de borangic scânteind discret sub mărgelele și paietele fin cusute.

Erau roadele muncii asidue ale bunicii, fiecare cusătură fiind o mărturie a tradițiilor și meșteșugurilor transmise din generație în generație.

Pe lângă acestea, lada adăpostea și cămăși albe bărbătești, țesute și cusute manual de bunica. Erau atât de fine și de precise încât păreau desprinse dintr-o lume în care timpul avea un alt ritm, unde fiecare moment era dedicat creării unui lucru frumos și durabil.

Aceste cămăși și pantaloni țesuți, purtați de bărbații familiei la sărbători și evenimente importante, erau simbolul respectului față de tradiție și față de munca bine făcută.

Lada de zestre a bunicii, cu comorile sale bine păstrate, era nu doar o amintire a trecutului, ci și un simbol al continuității și al legăturii indestructibile dintre generații.

Fiecare obiect păstrat acolo era o lecție de viață, un testament al măiestriei și al pasiunii pentru frumos, transmis cu drag de bunica mea, care-mi rămâne veșnic în inimă. Eu eram răsfățată de unchi și mătuși și astfel am rămas până azi.

Își amintesc cu drag cum am chiuit găina, când eram mică la nunta unchiului Dumitru.În universul tradițiilor de nuntă, unde fiecare sat are propriul său secret de a îmbina voia bună cu momentele solemne, există o perlă a umorului și a bunei dispoziții: ceremonialul găinii. Nu vorbim despre o simplă pasăre, ci despre o vedetă cu pene, protagonista unui ritual care îmbină gastronomia cu poezia populară, și care adaugă un strop de comedie la orice nuntă tradițională. Imaginați-vă scena: nuntașii așteptând cu sufletul la gură nu doar pe mire și mireasă ci doar momentul în care o găină devine vedeta serii. Chiuiam: „ Hu-iu-iu găină sură, azi erai pe lângă șură, ș-amu te-am făcut friptură, chiat bună de dus la gură,.. Să mă duc printre nuntași cu găina la nănași…„ versurile acestea nu doar că rimează cu măiestrie, ele pregătesc terenul pentru momentul în care găina acum în rolul principal, este dusă cu mândrie printre mese, ca un trofeu al bucuriei culinare și al tradiției. Dar să nu ne lăsăm înșelați, această găină nu este o simplă ofrandă culinară… Este o monedă de schimb. Da, găina costă și nu oricât, ci „bine ținută plătești mai mult de-o sută”.

Ce poate fi mai frumos la o nuntă decât să te bucuri de momentele de neuitat împărtășite cu zâmbetul pe buze, alături de cei dragi?

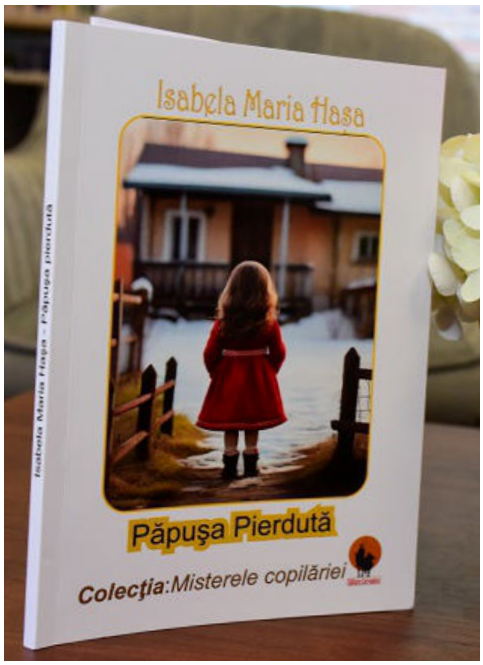

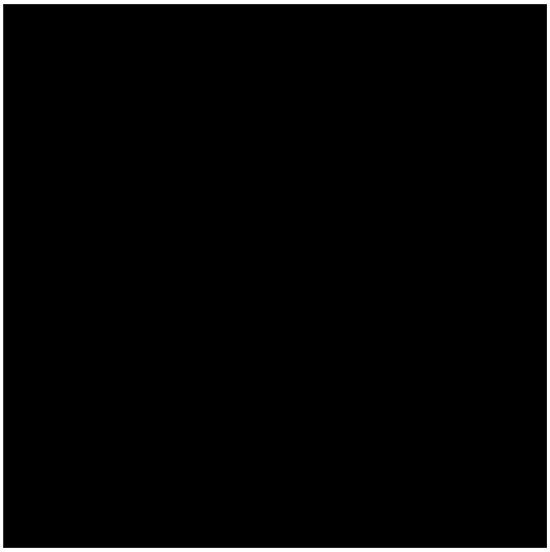

TUDOR CICU

Un car cu boi prin nămeți

Dacă ferestrele, uşile, pereții caselor unde am copilărit n-ar fi avut buzele încleştate, pesemne mi-ar fi pus ele întrebări, când m-am aflat, după mulți ani, dinaintea căsuței noastre din satul meu natal. Şi le-aş fi răspuns că *istoria* are, de la o vreme, sandale ruginite şi abandonate în straturi de argilă. Că oamenii care au trăit în acele locuri au sfredelit pământul o vreme, apoi şi cele câteva urme norocoase le-au abandonat. Că azi, doar trecătorii (ca mine) se mai întreabă ce istorii s-au petrecut pe vremea lor. Şi, dacă nu primesc răspuns, dau şi aceştia din umeri şi pleacă mai departe. Pleacă în *istoria* lor. După treizeci de ani, când m-am întors în satul natal şi m-am aflat în capătul uliței pe care am copilărit, cred că am avut senzația aceea ciudată pe care o avusese și K. (din *Castelul* lui Kafka), când se oprise pe podul de lemn care ducea de pe șosea spre sat și rămăsese o bucată de vreme „cu ochii ridicați spre spațiul în aparență gol”. Dar când am privit spre capătul uliţei, acolo unde ştiam cândva că se afla transformatorul electric ce alimenta partea noastră de sat şi l-am zărit tot acolo, în capătul uliţei pe care stătea unchiul Nicolae, am răsuflat uşurat. Deci nu mă rătăcisem. Dar unde erau salcâmii şi corcoduşii de la poartă? Unde era cuptorul din chirpici, plita pe care mama fierbea mâncarea, unde erau duzii? Dar nucul ce trona falnic, tânăr, viguros, în mijlocul viei? La umbra lui plănuiam cărţi care să îmi aducă gloria cândva. Nucul din grădină era şi copacul în care plesneau visele peste noapte, și eu nu aveam decât să dau fuga, dis-de-dimineață, să scutur pomul şi să mă acopăr de glorie. Oare de ce mi se arăta el în vise, făcându-mi semn cu crengile, de parcă ar fi spus: „Lasă, nu fi trist, ne mai întâlnim noi!”. De câte ori eram trist şi fugeam de acasă la unchiul, tristețea fugea şi ea în cele patru zări. Parcă-l auzeam: „Ce-i, nepoate? Ce ți s-a mai înecat?... Ei, lasă, ducă-se!” Şi găsea el ceva să ne țină cu gurile căscate în jurul lui, de uitam de toate. Cum termina ce avusese de povestit, unchiul ştia să tragă cortina în mijlocul râsetelor şi al mormăielilor nemulțumite. Iar ochii lui păreau a zâmbi unei taine numai de el ştiută. Când povestea ceva, noi, copiii, nu vedeam decât umbre chicotind în jurul nostru, ce ni se păreau reale. Astfel, unchiul Nicolae ne povestea odată că, pe când era mai tânăr, împreună cu moşu-său Neagu, pornise într-o iarnă, cu carul cu boi, la iarmaroc la oraş. Şi-au terminat ei treburile pe acolo prin iarmaroc, au băut şi aldămaşul pentru o vânzare de grâu şi porumb cu străinii aceia, iar după aceea s-au întors către casă. Au mers ei ce au mers, drumul lung, boii mergeau încet, hăis şi cea, hăis şi cea; când, pe la mijlocul drumului, moşu-său zice:

– Nepoate, ai tu grijă de căruţă şi de boi (începuse să şi ningă), vezi bine de ţine drumul drept, că eu mă simt cam obosit. O să mă învelesc cu dulmanul şi o să aţipesc o ţâră pe fundul carului. Când n-o să mai poţi tu, mă trezeşti şi trec eu la boi.”

Zis şi făcut, continua unchiul Nicolae istorisirea. Numai că zăpada creaştea şi începea să astupe drumul, iar ninsoarea fulgilor de nea albise totul în jur, până la orbire.

Nu ştiu câte ceasuri să fi trecut, numai ce se pomeneşte unchiul Nicolae cu moşu-său, că-l zgâlţâia cât putea de tare:

– Mă nepoate, ce dracu făcuşi, mă? îl certa moşu-său. Scoală, scoală, mă, odată! Tu nu vezi că nu-s boii la car? Unde-s, mă, boii?

– Ce boi, care boi, ce tot îndrugi acolo de boi, tataie? bâiguia Nicolae, încercând să se dezmeticească din somnul ce se vedea cât de colo, îl cam luase şi pe el pe negândite.

– Boii, mă, boii de la carul nostru! Nu vezi că nu mai sunt? îi striga în ureche moşu', zgâlţâindu-şi nepotul, ca să-şi revină din toropeala adâncă în care căzuse.

– Ţţţ! Păi să ştii că nu mai sunt!, făcu acesta ochii mari când se trezi luat la rost.

– Păi asta văd şi eu, zice moşu-său. Au fost până să aţipesc eu, şi acum gata, nu mai sunt. Bravo nouă, mă nepoate! Da' ce dracului ai păzit, tu nu vezi că am rămas fără boi la car? Pe cine să

găseşti acuma în pustia asta, să ne tragă nouă carul? Şi unde, Doamne iartă-mă, suntem noi aici? Ai, fir-aş să fiu, cu cine m-o fi pus… Să plec cu nepotu' la drum taman de Bobotează!, se frământa el din coşul căruţei.

Asta vedea şi unchiu' Nicolae. Că de acum înainte nu se mai putea pune mare bază pe el. Dar ce putea să facă? Doar să se scarpine după ureche a pagubă, ca mucalitul Dănilă, cel din povestea spusă de mă-sa mare. Asta le mai trebuia. Fără boi, singuri în câmp şi cu pustia de ninsoare, hăt, cât ţineau zările. După ce-şi mai trăsese câţiva pumni în cap de ciudă, se dădu moşu' jos din car, să cerceteze prin împrejurimi, dacă mai era ceva de cercetat; când, deodată, se împiedică de un cocoloş îngrămădit în dreptul jugului de la car, şi un muget de bou îi făcu pe amândoi să încremenească acolo, în mijlocul câmpului. Boii, se vede treaba, se aflau trântiţi pe jos, în mijlocul drumului. Adormiseră stăpânii, aşa că, rămaşi slobozi, se trântiseră şi ei, iar zăpada, ce nu contenea să se aştearnă, îi acoperise cu totul.

Când și-a sfârșit istorisirea, noi, nepoții unchiului, câți ne găseam strânși roată pe prispa casei, ne-am ridicat ochii spre cer, acolo pe unde credeam noi că încă mai rătăcea carul acela tras de boi, ori poate îi ceream Domnului să ni-l arate. Văzându-şi de lucrarea lui, undeva prin ceruri, de pe tronul lui, Domnul nu prea avea timp şi pentru cele două mogâldeţe şi carul lor cu boi, care poate şi acum rătăcesc, rătăcesc întruna, dacă nu cumva s-a aşternut, peste toate acestea, uitarea. Mătușa Talina, soția unchiului Nicolae, care pesemne trăsese și ea cu urechea din fața sârmei pe care tocmai întindea rufele, se vede treaba că nu părea a fi, cu toate cele spuse, de acord și flutură o pânză în vânt, menită a ne atrage atenția:

– Ce-ți mai place când îți stau nepoții ca șoarecii, cu ochii sticliți și urechile ciulite, bre! Păi nu să te tragă de urechi bietul taica, s-ar fi cuvenit. Dacă ți-ar fi rupt bățul în nădragi, poate n-ai fi povestit pătărania cu atâta haz.

Noi am înțeles că prin asta voia mătușa să-l îmbune pe Dumnezeu și să facă pace între cei doi ori să-l împace pe unchiul cu sufletul celui dispărut, știind ea că nu tocmai o sfadă oarecare avusese loc între bunic și nepot. Pesemne, multă vreme după acea întâmplare, cele două părți s-au chinuit să-și dea mâinile, spunând, pe ici-colo, că nu pot ști cine-i mai „breaz” în ceea ce susținea fiecare dintre cei doi. Apoi, ceilalţi i-au lăsat, cu timpul, în pace. Că, adică, la amurgul zilei, ce-i pasă boului pentru cine și-a rupt grumajii în jug?

CRISTIAN GEORGE BREBENEL

Vânătoarea

În acest loc nu au ce căuta decât cei dotați cu un deosebit simț al vânătorii. Deci, cei asemeni mie, oameni onești, timizi, poate chiar lași, nu! Vânătoarea este o acțiune specială, iar pe mine, acțiunile de acest fel mă tulbură profund din capul locului.

M-am trezit în mijlocul unor specimene de elită cărora nu le-a ezitat niciodată mâna. Nici mâna, nici sufletul. Mai ales sufletul. Sunt caractere foarte dinamice, animate de o anumită cruzime, chiar ferocitate. Au reflexele formate pe un calapod inert. Îi privesc de aproape cum fumează liniștiți, cum discută cu dezinvoltură variantele nefaste ale vânătorii și am senzația că le lipsește dintotdeauna acel „ceva” ce-l găsim dincolo de automatismul alienant al vieții cotidiene, acel „ceva” care ne face să ne înțelegem și să ne ocrotim unii pe alții, să ne emoționăm în fața râsului, a plânsului, a soarelui. Ei își sărută sentimental copiii, oferă flori femeilor lor cu aceeași dezinvoltură cu care își încarcă arma sau ciuruie cu sadism un trup lipsit de apărare.

Doamne, ce aprins au început să discute, prinzându-mă și pe mine în vârtejul unor comentarii îndoliate al căror preț va fi sângele! Le urăsc fețele proaspăt rase pe care se scurge în trombe fumul țigărilor, le urăsc ochii mați, metalici, ca niște ghiulele montate în armătura

aspră a mușchilor frunții, invariabili la toți, ca un efect al aceluiași costum de gală. Le urăsc fețele și totuși le privesc cu o disimulată și criminală liniște, le zâmbesc sau chiar râd în hohote la glumele lor serbede, primare, căutând disperat și inutil o scânteie de blândețe sufletească în gesturile lor, un fior de milă. Caut steril un punct de care să mă agăț într-o cauză dinainte pierdută. Inutil.

Toți sunt la fel. Uniforme rigide ale acțiunii și ale morții. Ei privesc prin mine ca și când instinctul profesionist le-a și dictat că sunt un intrus, un papă-lapte, un romantic, un impostor, un laș, un găgăuță. Replicile trec pe lângă urechile mele, mă evită deliberat, mă învelesc ca pe o larvă într-o gogoașă a disprețului, iar eu, ca un dobitoc, râd servil, când, rar și nehotărât, aruncă și spre mine câte un cocoloș din vorbele lor. Ce mă împiedică să le spun în față că sunt niște anticriști, ființe malefice care privesc oamenii, viața, printr-un culoar îngust și întunecat? Ce? Multe. Nu are rost să mai înșir toate aceste lucruri care mă împiedică să fiu tranșant. Mă încearcă un sentiment de groază când mă gândesc. Vânătorii sunt orgolioși.

Mecanisme cromate, inoxidabile. A-i păta sfidează instinctul de conservare. Ei nu au milă. Ai greșit față de ei, de orgoliul lor, nu cred să mai existe soluții de remediere. Tot ce e uman e dat la o parte. Pentru ei, umanismul e o lamentare. Și eu continui să intru în pielea lor. O piele strâmtă pentru care nu sunt făcut, în care toate mișcările mele sunt imobilizate. Îi aud cum spun că discuțiile lor sunt fertile.

Ce termen au găsit pentru hăituiala asta macabră! Au început deja să împartă piesele în această mașină construită în grabă. Eu sunt una dintre ele. Inspectorul îmi explică principiul funcționării. Cum e și normal, sunt o piesă minoră, neglijabilă. Dar sunt. Vânătoarea se putea face și fără mine dar soarta mi-a planificat participarea la ea. De ce? N-aș putea să spun. Iar eu caut rapid, în gând, să văd, unde am hotărât eu cu adevărat pe drumul ăsta, și unde soarta. În timp ce îmi chinui amintirile, acțiunea se precipită. Sosesc armele, se împart, se încarcă.

Ele aduc un plus de vivacitate în rândul vânătorilor. Sunt structura pe care își clădesc crezul și esența. Țăcănitul lor le dă o senzație incomensurabilă. Nu au timp să mai mascheze acest fapt. Își pot permite luxul ăsta chiar și cu mine de față. Mă îngrozesc de mine însumi când remarc cu cât interes copilăresc privesc armele acum, când sunt față în față cu ele și nu le manipulez doar ca pe niște idei abstracte, calculându-le teoretic efectele.

O astfel de mașină sterilă mi-a fost dată și mie. Nu am niciun motiv de mândrie și totuși mă hrănesc și eu cu acest efect tonic. Puțin, inconștient aproape, dar mă hrănesc. Ca să mă liniștesc, îmi zic că e o sugestie dar, în resorturile intime, văd bine că nu. Unii au devenit serioși. Sunt nerăbdători să termine cât mai repede, zic ei, dar le citești pe față dorința sadică de a se alimenta cât mai mult cu acest ingredient care este vânătoarea. Simt o greutate artificială în armă. Și totuși nu e respingătoare. Îmi închipui că la oameni ca ei, cu instinctele nefiltrate, brute, puerile, acest sentiment se amplifică.

O inumană congruență între o țintă a poligonului și vânatul viu le inundă resorturile conștiinței. Cred că în perimetrul ăsta rezidă secretul vivacității lor. Ei se hrănesc cu mișcare, mobilul are o importanță minoră. Și acest mod de gândire rudimentar le este imprimat de putere, de senzația nefericită, dar tonică pentru ei, de a distruge, de a nimici. Sunt plini de însemnătatea unei astfel de misiuni căreia pe fiecare moment îi amplifică caracterul fundamental. Nu-mi lasă nicio șansă să mă adaptez.

Trec pe lângă mine cu un aer neutru, translucid. Inițierea unui om civilizat, sensibil, într-o tagmă lipsită de scrupule, implică un ritual pe care nu-l observ, nu-l cunosc, nu știu dacă a început. Strângerile lor de mână, atunci când ne împărțim pe echipe îndreptându-ne spre mașini, sunt fade, enervante. Ce dracu caut eu în banda asta de perverși? Ce profit am eu din toată această mascaradă patriotardă? Eh, ce profit! La nivelul meu, profitul e de natură gravitațională. E legat de orbită, de echilibru. Sigur că în rândurile vânătorilor, profiturile sunt și de alt ordin. La ei e o chestie de hobby să fumezi o țigară proastă. Greu se poate pătrunde cu adevărat în țesătura acestei pături.

Toate detaliile ce mă asaltează le intuiesc fugitiv, mai mult decât le gândesc. Nu mai am timp de analize. Vânătoarea a început. Mașina ne poartă pe străzi cunoscute, dar care îmi par total schimbate ca atmosferă. Pentru mine, totul îmbracă tenta vânătorii. Priveam altădată străzile prin prisma unui om liniștit ce nu a cunoscut convulsiile prin care trece acum sufletul meu. Unul dintre ei mi-a citit zbuciumul, din ce în ce mai nud, și mă „liniștește" condescendent din priviri.

Zâmbetul lui ironic mă scoate din sărite. A reușit să dibuiască, dincolo de masca mea

stângace, exact ceea ce sunt. Un laș. Și iarăși mă enervează privirea lui posacă, pe care mi-o acordă ca pe un fel de asistență binevoitoare și gratuită. Îmi întorc, undeva în lateral, privirea. Încerc să suprapun zgomotul motorului, așa cum îl știam eu din peregrinările mele cu mașina, peste zgomotul acesta pe care nu-l cunosc și care mă poartă, ca într-un abator ambulant, spre infamie. Dar în fața cui voi da eu proba de conștiință? Vânătorii sunt singurii judecători cu adevărat valabili. Mai ales aici și acum. În fond și la urma urmei, la ce-mi folosește acest haotic și enervant proces interior, atâta timp cât sunt în mijlocul lor? Nimeni, dar absolut nimeni din „afară", nu cunoaște un cât de subțire filon din gândurile mele.

Ceea ce-i mai grav e că vânătorii ar putea începe să cunoască și lumea mea acum, vrând, nevrând, e lumea lor. Ce contează dacă cei hăituiți vor fi pedepsiți pe drept sau nu? Dacă vina e minimă sau maximă? Ea există. Altfel, vânătoarea nu ar fi avut loc. Decizia a sosit de la cineva care se vrea în afara acestui sistem al urmăririi și al sângelui. Poate vreun magistrat zidit în pereții convenționali ai unei ecologii juridice speciale. Constat că cerul gurii mi se usucă, limba e încărcată, ochii îi simt injectați.

La urma urmei, vânătoarea reprezintă pentru oricare dintre noi un risc dar, dacă mă gândesc bine, riscul cel mai mare îl am eu, eu care habar n-am de cele mai elementare reguli ale ei. Mi s-a explicat teoretic, dar legătura cu practica terenului mă dezorientează din clipă în clipă. Dacă aici mor de frică, în interiorul unor elitiști dintre care, de bine, de rău, măcar teoretic fac parte, ce să mai zic într-un război unde cataclismul e absolut?! Încerc să iau o mină bravă. Trebuie să fiu și eu, măcar de ochii lumii, umbra unui vânător. Duc degetele spre armă, pentru a mă îmbărbăta cu sentimentul acela distructiv pe care omul îl moștenește ancestral, îl are sădit în infrastructura ființei sale.

Simt că trebuie să ating jucăria asta, infamă în fond, pentru a mă găsi pe mine însumi în postură de dur. Îndrept mâna, dar intuiesc privirile celorlalți, sfredelitoare, sincrone, cum mă pipăie furându-mi detaliile mâinii, mișcarea naivă a degetelor. Ce păcat că acum nu-mi pot fura și detaliile gândurilor pentru a vedea că e un joc stupid, o dorință cretină, nimic periculos! Dacă o să creadă că sunt un intrus cu scopuri precise, diversioniste? Dacă mă cataloghează ca inamic? Ei au tot dreptul să se joace cu armele, să se servească din această vitamină a nervilor degajați, plini de firesc. Ei sunt o echipă sudată.

Eu cine sunt? Mâna mi se retrage încet, penibil. Și câtă nevoie aș avea de răceala aceea nichelată ce învelește mecanismele armei!

Am senzația că s-a făcut brusc frig, deși afară e zăpușeală. Cred că am febră. Prin geamul deschis pătrunde briza oceanului ca o soluție clocită de chinină. Palmierii mați, cruzi, aleargă în sens invers spre stația noastră de plecare. Mașina gonește pe străzile largi, împleticindu-se în labirintul benzilor de circulație. Aș vrea să alerge spre eternitate. Acest drum nesfârșit este singurul lucru care mă fortifică și mă amăgește totodată. Din moment ce mașina merge, impactul cu vânătoarea propriu-zisă trebuie să fie departe. S-a lăsat, odată cu frigul, la fel de brusc, o liniște vâscoasă. Așa, împietriți, vânătorii par niște enigme. Realizez încă o dată că mișcarea este o condiție indispensabilă stării lor.

Din când în când, spațiul acesta al liniștii e șifonat de comentariile aparatului radio-recepție. Se poartă discuții între alte echipe ale acțiunii...

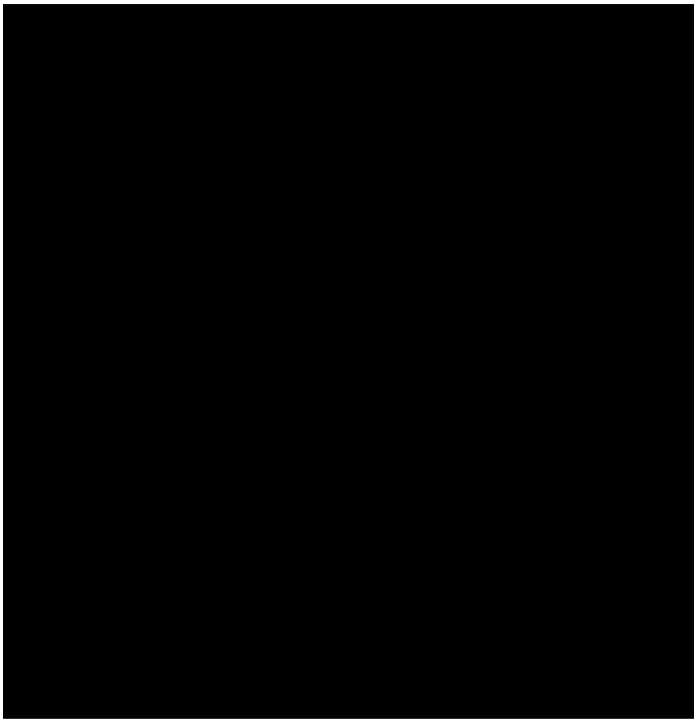

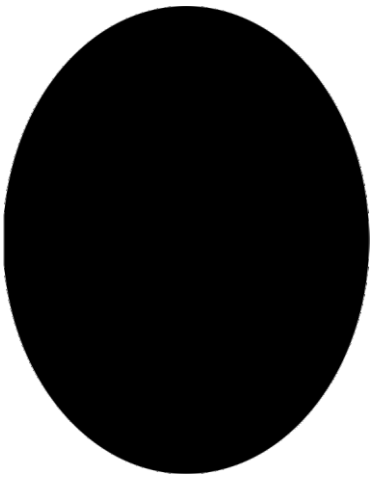

DĂNILĂ MOLDOVAN

1. AVRAM IANCU

Acolo, la Țebea, între trunchiuri viguroase de goruni drept coloane de susținere a Panteonului Moților și la umbră de goruni, avem un mormânt – comoară națională – care este simbol al mândriei încăpățânate de a fi români în ciuda a ceea ce își doreau unii, de a nu fi români, dar și al vremurilor de apartheid trăite de români în Ardealul înrobit la stăpâniri haine. Avram Iancu însuși este o comoară, cea mai de preț a românilor transilvăneni, ce întrece cu mult comoara aurului Munților Apuseni.

Iancu este „pepita" cea mai mare ce s-a zămislit din străfundurile suferințelor moțești. Nația română, prin Avram Iancu, avea să se îmbogățească cu o comoară inestimabilă. Scuturați cu tărie colbul istoriei dintre pagini de arhive și cronici, și un personaj asemănător „Crăișorului" nu veți mai găsi. La cei 24 de ani ai săi, gândea și acționa cu maturitate uimitoare în folosul nației. Nația română era cuvântul rostit și îndrăgit imediat după cel de mamă, dacă nu chiar ocupa locul prioritar în mintea și faptele Iancului, pentru că în testamentul său a devenit unic: *UNICUL DOR al vieții mele fiind ca să-mi văd Națiunea fericită.*

Avram Iancu stătea la sfat cu gorunul memorial al lui Horea, ce purta în seva Sa întreaga memorie colectivă a unui popor de slugi, ale cărui suferințe erau cântate în doine sau ticluite în supplexuri la împărat ori trăite oftate în rugăciuni, și în simbioza istorică transilvăneni: o națiune tolerată în propria-i țară. O dragoste nu doar exprimată prin cuvinte, ci odată rostit atât de simplu și firesc îndemnul pur ardelenesc „NO HAI", dragostea devine acțiune, crez îmbrăcat în virtuțile dârzeniei și încăpățânării de a nu ceda, și odată pornit la luptă, nu l-au mai întors din drumul fericirii nației nimeni și nimic. S-a jucat cartea românului ca națiune cu drepturi recunoscute, pentru a înlătura lunga, trista și monstruoasa înțelegere „Unio, trium nationum".

Iancu s-a străduit din răsputeri, prin faptele sale, să-și vadă *decorată mai întâi nația română cu drepturile ce i se cuvin.*

Visul spulberându-i-se, ceea ce a urmat era inevitabil. Iancu a înnebunit din dragoste de țară. Caz unic în istorie. Din crezul său nu l-au clintit toate promisiunile împărătești, care la vremea aceea valorau cât un munte de aur. „Crăișorul munților" știa că moții stau pe aur, dar sunt săraci și înțelegea că fără „nația fericită", tot aurul Apusenilor pentru moți nu avea nicio valoare. Nu s-a lăsat mituit, mai bine a înnebunit și timp de 24 de ani a cutreierat munții cu mintea întunecată, plângând din fluier, tocmai pentru a menține aprinsă flacăra conștiinței de neam și a nu-i mai fura „somnul cel de moarte" pe români.

Avram Iancu trebuie iubit și neuitat, pentru că a fost singurul român care a făcut istorie fără să tragă foloase, deși tentațiile au fost mari. Mai bine nebun decât slugă la împărat. Faptele sale cele drepte și curate în folosul nației române l-au făcut să fie: icoană înrămată în casele moților; statuie în piețe publice la sate și orașe; toponimic de localități și străzi în lungul și latul țării și carte de rugăciune pentru puii de moți. Iancu este românul emblemă al Ardealului.

Acum, când se împlinesc 200 de ani de la nașterea lui, Iancu este mai viu printre noi ca niciodată. Duhul lui Iancu străjuiește la Țebea, sub cupola cerului, ca într-o vastă catedrală a Neamului. Pentru noi, Craiul munților nu a murit. Iancu trăiește în sufletele noastre și va trăi mereu, fiind model de conducător român în ce privește ideea de libertate și drepturi pentru Nația Română. Luați aminte la Iancu, conducători contemporani, și nu îngenuncheați cu capul plecat în fața străinilor, fiți fiecare un Avram Iancu al sufletelor noastre!

Ascultați, toți cei de un sânge cu Iancu, cum dincolo, din mormântul lui Iancu de la Țebea, fluierul primului moț al tuturor timpurilor doinește peste veacuri, chemându-și moții și pe toți românii la marea sărbătoare comemorativă, acum, la împlinirea a 200 de ani de la naștere! Veniți cu toții, românilor, veniți la Țebea! Veniți în Cetatea Moților, unde eu, de fiecare dată când ajung acolo, simt că aș fi dorit să mor cu Horea și să trăiesc cu Avram Iancu!

2. TAMBOR

Câinele nu e suficient că și-a dovedit nețărmurita loialitate față de om, devenindu-i cel mai bun prieten, dar s-a oferit, mai cu voie, mai fără voie, să se jertfească în numele omului, pentru explorarea Cosmosului, fiind gata, fără să latre, să urce în naveta spațială Sputnik II, pentru a se face experimente științifice întâiași dată pe el.

Câtă lipsă de empatie a omului față de prietenul său, câinele, pe care, printr-o judecată nedreaptă, dar în interesul său, l-a trimis în hăul spațial, știind de la început că finalul va fi un martiriu câinesc.

Era mult prea dureros, aproape neomenesc, să începem explorări cosmice pe propria noastră piele, așa că mai bine să scoatem la înaintare acest biet animal lătrător, care oricum nu se putea opune.

Laika, o cățelușă maidaneză moscovită, a fost ademenită de hingherii sovietici și supusă la mari cazne, în pregătirea pentru zborul cosmic. Și, probabil cu coada între picioare, dacă nu i-a fost tăiată pentru a putea îmbrăca incomodul costum de cosmonaută, împinsă mai mult de la spate, a intrat într-o capsulă de doar 80 cm, adevărată închisoare câinească, și dusă a fost pentru totdeauna, dezintegrându-se în vreo gaură neagră. Și totuși, omul a avut mustrări de conștiință pentru gestul lui neomenesc faţă de o ființă necuvântătoare , prietenă multimilenară, și i-a ridicat o frumoasă statuie, acolo, pe străzile unde-și ducea viața în haită cu confrații ei.

Mi-am amintit povestea martiriului Laikăi în numele științei la comanda omului, în zilele lui februarie 2024, când din Ardeal, de la Cluj, vine o veste plăcut surprinzătoare. Municipalitatea condusă de primarul Boc a decis, în premieră pe țară, să deschidă un cimitir civilizat pentru animale, unde la loc de cinste își vor afla dormirea veșnică toți câinii ce-și duc viața câinească prin apartamentele înfloritorului oraș de pe Someș, ce duce în spate Dealul Feleacului. Clujul fără Feleac și Feleacul fără Cluj ar fi un nonsens, ele nu pot trăi decât în simbioză.

Vestea șoc a declanșat interconexiunile neuronilor mei, care au scotocit prin arhiva memoriei și au scos la iveală o faptă de recunoștință pentru un patruped canin, drag mie, cu numele Tambor. Sună ciudat, dar eu l-am găsit gata botezat și învățat să-și recunoască denumirea identitară.

Tambor era un câine de țară, de rasă comună, talie mijlocie, culoare suratică, cu un cap drăgălaș, iar ochii aruncau o privire ce atingea cotele omeniei până la proba contrarie. Docil, inteligent și bun executant al ordinelor date. Era câine de țară, dar nu o haimana sătească fără căpătâi, care să latre noaptea la lună, a pagubă. Tambor era un câine la casă de om gospodar, acesta fiind tatăl meu, care de mic l-a pregătit pentru a fi santinelă trează, în serviciu ordonat, cu regim de viață bine stabilit. Ziua era în lanț în cotețul său, iar noaptea scăpa de robia lanțului și devenea stăpânul nocturn al ogrăzii, veghind ca totul să fie în ordine și nimic să nu conturbe somnul familiei.

Tambor, în a doua jumătate a secolului trecut, făcea ceva asemănător cu ce face astăzi o cameră video montată cu ochiul spre curte. Cred eu că „soldatul câine" era, practic, mai eficient din perspectiva rezultatelor. Câinele, odată ce mirosea un intrus în perimetrul curții, începea a lătra insistent, avertizându-și stăpânul, care sărea din pat și ieșea afară, în ajutorul slugii credincioase. De cele mai multe ori, deznodământul era favorabil binomului om-câine. Se întâmpla ca atunci când stăpânul răspundea cu întârziere la lătrat, câinele să-și asume puteri sporite, și ca să-și dovedească buna credință în serviciu, amprenta printr-o mușcătură sau mai multe, așa cum numai câinii știu să o facă, nepoftitul nopții, asigurând în acest fel probe indubitabile în a-l identifica pe răufăcător.

Tambor a fost „Vasile Porojan" al meu, cu diferența că el venea din lumea canină și nu putea să vorbească, în rest a fost în toate ca Vasile pentru Vasile Alecsandri, adică prietenul meu. În tandemul copil-câine, în speță Dănilă-Tambor, s-a cimentat o trăire, acolo, în pajiștile copilăriei, de la egal la egal. Prietenul meu nu era un câine de fițe, ca cei din ziua de azi, mai ales cei de la oraș, ținuți în puf, cu baie, coafor, hăinuțe șic, uneori participând la câte un concurs „Miss câinele", ca să nu mai spun că nici să nu audă de zicala „Cine poate oase roade", că prea miros. Acum au mâncăruri mai proteice decât ale omului.

Tambor, credinciosul meu prieten, era de modă veche, și oasele erau mâncarea lui de bază. Parcă aud și acum cum le sfărâma cu caninii lui puternici, de pârâiau ca surcelele uscate, când le rupeai la ațâțatul focului. Ori de câte ori mă apropiam de el, se întrecea în veselie, sărindu-mi în două labe, făcând tumbe prin aer, și încheia cu o lingușeală prietenoasă, șmecheră. Se așeza la doi-trei pași în fața mea, venea târâș pe labe spre mine, iar când ajungea în fața mea, se gudura și scâncea copilărește, ca după ce-l mângâiam pe

creștet, să se ridice, dând din coadă și lătrând scurt, urmând apoi îmbrățișarea om-câine. Ați ținut vreodată în brațe un câine drag? Încercați și pe urmă căutați-mă, să-mi spuneți ce fiori v-au fulgerat trupul! Cuvintele sunt neputincioase în a descrie trăirea.

Ieșirile noastre pe coclauri erau adevărate ștrengării, ce cred că au reușit să spargă barierele interpuse între sentimentele și emoțiile omenești și instinctele câinești. În acele ceasuri, de multe ori aveam senzația că eu sunt câinele și Tambor este omul. Se petrecea ceva care metamorfoza totul, până la o întâlnire în plan sufletesc, la un „eu" comun al fericirii și bucuriei, și nu mai conta cine este OM și cine este câine.

Tambor a trăit 20 de ani, din care 12 împreună cu mine. S-a stins într-o noapte a anului 1961, de bătrânețe. Și aici mi-am arătat întreaga recunoștință pentru tot ce a reprezentat acest simplu câine pentru copilăria mea: tovarășul meu de joacă, prietenul special până la adolescență.

Mama mi-a spus să îl iau și să-l arunc în vale (așa se proceda cu animalele mici și mijlocii). Cum să-i fac așa ceva celui care mi-a fost aproape ca un frate?!? Atunci, pe furiș, am luat o lopată și o cazma și l-am târât pe Tambor la vale, în fundul grădinii lui Plutonieru, unde era un meandru cu o porțiune înierbată. I-am săpat groapa în pământ nisipos. Am așezat crenguțe verzi de salcie pe fundul gropii și peste patul verde, l-am culcat pe o parte pe cel care mi-a fost jucăria vie a vieții mele de copil.

L-am acoperit cu țărână nisipoasă și din brazde de iarbă i-am înălțat un mormânt somptuos, exact ca pentru oameni. A doua zi, i-am cioplit o cruce din lemn de salcâm, pe care am încrustat numele MOLDOVAN TAMBOR și m-am dus și i-am așezat-o la cap. Nimeni nu a văzut, nimeni nu a știut!

Fiind în luna iunie, după vreo săptămână, au trecut pe la vale doi țărani ce mergeau la coasă și au rămas profund mirați. S-au întrebat ce nevastă a născut și și-a înmormântat moroiul acolo (așa se spune la copiii nebotezați). După un timp, vorba satului a ajuns și la mama, care știind ce-i poate odrasla, m-a chemat și mi-a spus: „Mă Dănilă, da' tare drag ți-a fost Tambor" și a început să zâmbească.

La inundațiile din 1970, după 9 ani de la înmormântarea omenească a unei ființe din lumea câinească, Valea Viței, ieșind din albie, a năruit mormântul prietenului meu din altă lume, dar cu care m-am înțeles mult mai bine decât cu mulți dintre cei care sunt dintr-o lume cu mine...

Pictură VALERIU NANDRA

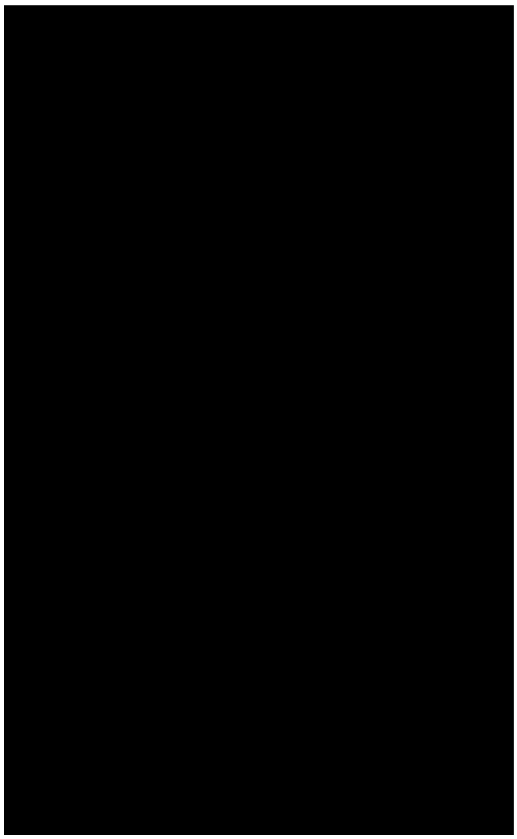

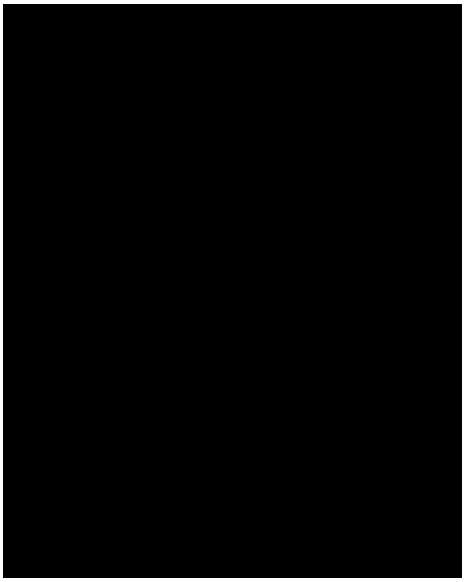

CAMELIA ARDELEAN

Vizitatorul misterios
(fragment)

Proaspăt angajată ca reporter la unul dintre cele mai importante ziare din județ, Ioana era în culmea fericirii. Visul său de a scrie devenea realitate. Se ocupa chiar de domeniul ei favorit, cel ezoteric, iar primele sale articole avuseseră deja succes. Oamenii o sunau zilnic, cerându-i diverse informații despre cei intervievați de ea: călugărițe deschizând Psaltirea, maeștri cititori în stele, ghicitori în cafea, în tarot sau în liniile palmei și tot soiul de ciudați, aflați în mare vogă la acel moment.

Era extrem de mulțumită de vâlva creată în jurul ei și de-abia aștepta următoarea „mutare": găsirea unui subiect care să o facă, dacă nu celebră peste noapte, „măcar" foarte cunoscută. Văzuse prea multe filme, pesemne, și chiar dacă era la o vârstă destul de matură, nu înceta să viseze, cu ochii larg deschiși, la cai verzi pe pereți sau la alte minuni, pe care le citise în miile de cărți ce-i trecuseră prin mâini, în cei douăzeci și cinci de ani de când văzuse lumina zilei.

Într-una din zile, aflându-se într-o pană de inspirație, stătea cu televizorul deschis, uitându-se în gol la ecran și gândindu-se despre ce naiba va scrie în următorul articol. Redactorul-șef îi propusese cu „dărnicie" să umple, peste câteva zile, cele două pagini din mijloc ale ziarului, fără să-i dea o sugestie, cât de mică, iar ea încă habar nu avea cum o va face. Termenul-limită se apropia cu repeziciune și în minte nu-i venea niciun plan de bătaie.

Deodată, atenția Ioanei fu atrasă de un reporter ce îi lua un interviu unui oarecare „guru" din zonă, tocmai când acesta susținea că este chiar „fratele lui Isus", venit pe pământ să salveze oamenii de păcat. Afirmația căzu ca un trăsnet în mintea Ioanei. Deși nu era „prea" religioasă, își însușise de mică principiile creștine și cunoștea, cât de cât, Biblia, iar ceea ce auzea era în totală contradicție cu Cartea Sfântă. Ciuli urechile și ascultă mai departe. Restul interviului o șocă și mai mult, astfel încât la sfârșit se gândi: „Oare tipul ăsta e în toate mințile? Cum de s-o fi dând așa ceva pe post? Mi se face părul măciucă numai când mă gândesc! Nu mai știu unii ce să facă pentru audiență!".

În timp ce se străduia să digere cele auzite și să găsească răspunsuri la întrebări, piticul cel rău al curiozității începu să o împungă în coaste: „Ce-ar fi dacă m-aș duce într-o zi și i-aș lua un interviu pentru ziar? Cred că ar fi bomba secolului!", jubilă ea, râzând în barbă. Din informațiile date de reporter, deduse că peștera unde noul guru putea fi găsit, împreună cu discipolii săi, se afla la cel mult patruzeci de kilometri de orașul în care locuia, într-un loc foarte pitoresc, situat parcă la marginea lumii, pe care de mult își dorise să-l viziteze. Acum avea încă un motiv în plus să o facă.

Zilele trecură fulgerător, iar Ioana, înarmată cu un pix și un caiet, dar mai ales cu un entuziasm de zile mari, porni împreună cu Mihai, unul dintre fotografii angajați ai ziarului, cu mașina acestuia, spre satul cu pricina.

- Vezi că trebuie să oprim pe strada Magnoliei! îi spuse Ioana. Vreau să-l luăm cu noi pe un amic de-al meu. Când a aflat unde vreau să merg, mi-a zis că sunt într-o ureche și că mă bag singură în gura lupului. Cică trebuie să vină și el neapărat, ca să mă protejeze. Îl cunoaște pe „marele guru" de la niște cursuri ezoterice urmate împreună la București și spune că e cam periculos, c-o să-mi ia și pantalonii de pe mine fără să-mi dau seama, dacă nu mă duc însoțită. Tu ce crezi? zâmbi ea ironic.

- Eu nu cred în prostii din astea! spuse Mihai cu fermitate. Noi suntem creștini din tată în fiu, așa că Dumnezeu ne apără de cel rău.

Tocmai pe când Ioana se întreba: „Oare eu nu sunt tot creștină, chiar dacă nu prea dau pe la bserică? Pe mine de ce nu m-ar apăra?", condamnând în minte bariera subînțeleasă a lui Mihai între el și restul lumii, mașina opri.

Ajunseră la colțul străzii unde Raul, prietenul despre care Ioana îi vorbise lui Mihai, aștepta cu nerăbdare. Acesta sări instantaneu cu gura pe ea:

- Credeam că ați plecat fără mine! Ai noroc că sunt liber și pot să te însoțesc, se agită el.

Raul era un tip mai mare cu vreo douăzeci de ani decât Ioana, dar cu un comportament destul de imatur pentru vârsta lui, glumind adesea în momente total nepotrivite sau mai ales atunci. Seriozitatea lui i se păru ciudată și o distră în același timp, mai ales că ea lua totul ca pe o aventură mult așteptată sau ca pe o joacă de copil ținut prea mult timp în casă.

Drumul până la satul cu pricina decurse cel puțin bizar. Deși Mihai cunoștea foarte bine direcția, se învârti în cerc, abătându-se de la ea pe o altă stradă, paralelă, înainte de ieșirea din oraș. Făcu acest lucru de vreo trei ori la rând, până ce Ioana își pierdu răbdarea:

- Te mai joci mult? se răsti ea. Vrei să ajungem acolo la miezul nopții? Vezi că mâine e duminică, iar luni dimineață trebuie să predau articolul, că altfel mă jupoaie șeful!

Mihai se uită la ea cu o privire tâmpă, de parcă nu despre el era vorba și spuse contrariat:

- Nu știu ce-i cu mine, nu mi s-a mai întâmplat așa ceva!

Ioana își descreți fruntea, crezând că glumește ca să o sperie, dar ochii lui serioși, ațintiți asupra ei, îi mai tăiară din elan. În sfârșit, ieșiră pe Șoseaua Națională, când, de nicăieri, apăru un câine mare și negru, care le tăie calea. Mihai frână brusc, mai-mai să se răstoarne. Amuțiră cu toții câteva secunde, uitându-se fix unii la alții.

- Ăsta-i semn! spuse Ioana cu un zâmbet forțat, încercând să destindă atmosfera, dar nimeni nu râse. O stare ciudată se abătu asupra lor, astfel că își continuară drumul în liniște.

Ajunseră în satul cu pricina abia pe la amiază. La marginea acestuia, lângă peșteră, era o mare de oameni, femei și bărbați, într-un vacarm obositor. Câteva corturi improvizate păreau gata să se prăbușească, iar o grămadă de boccele și alte bagaje erau împrăștiate peste tot. Se apropiară cu pași nesiguri, căutând din priviri pe cineva care să îi îndrume la Maestru. Nu trecu mult și se apropie de ei un domn cu plete și barbă lungă, grizonată, înveșmântat în straie de un alb îndoielnic, pe fața căruia sclipeau ochii, de un albastru ireal.

- Îl căutați pe Învățător? Eu sunt Ioan, unul dintre discipolii săi!

- Da! Îmi pare bine! răspunse Ioana, fascinată de ciudata apariție. Îi spuse apoi că este reporter și că dorește să-i ia un interviu Maestrului pentru un articol. Ca să-i capteze și mai mult atenția, sublinie că articolul va apărea într-unul dintre cele mai cunoscute ziare din țară. Ioan nu păru deloc impresionat, din contră:

- Maestrul nu mai vrea să dea interviuri, indiferent cui, spuse el sobru. Presa l-a dezamăgit prea mult, i-a răstălmăcit cuvintele și l-a făcut să pară altfel decât este. Vă răspund eu la întrebări, dacă vreți. Îl cunosc foarte bine, sunt lângă el de la început, lui îi datorez totul. M-a vindecat de cancer la stomac, atunci când medicii nu-mi mai dădeau nicio speranță. Numai un om cu puterea lui Dumnezeu poate face așa ceva. Și pe alții i-a vindecat, pe mulți, de aceea îl caută atâta lume. Câțiva dintre noi i-am devenit discipoli. Ne-am părăsit casa și familiile ca să-l urmăm.

Ioana asculta înmărmurită. Omul era pătruns de ce spunea, fără urmă de îndoială. Ea însă era amuzată de naivitatea lui, gândindu-se cum se poate lăsa un om în toată firea prostit în asemenea hal: „Se pare că Maestrul i-a spălat ăstuia definitiv creierul. Cancerul nu se vindecă nici măcar cu medicamente, darmite cu leacuri băbești și alte...”

N-apucă să-și ducă ideea la capăt în minte, că Ioan continuă să povestească:

- În peșteră au voie să intre numai bărbații. Femeile nu rezistă, mor din cauza vibrațiilor prea puternice de la meditațiile noastre zilnice, spuse el.

Ioanei urmau să-i ajungă la ureche, peste câteva zile, niște zvonuri despre o femeie care murise în grotă, însă „gurile rele” spuneau că acest lucru se întâmplase din cauză că își întrerupsese, la sfatul Maestrului, tratamentul pentru bolile cronice de care suferea și nicidecum din cauza vibrațiilor dintre pereții peșterii. Se pare că, ulterior, peștera a fost închisă pentru un timp, iar Învățătorul anchetat de poliție, dar negăsindu-se suficiente probe, acesta a fost eliberat și s-a întors în satul care îl adoptase.

- Sătenii sunt foarte prietenoși cu noi, continuă Ioan. Ne aduc mâncare, haine și alte lucruri trebuincioase. Când sunt bolnavi, îi cer ajutorul Învățătorului, iar el îi vindecă. Este un om foarte credincios, altfel nu ar putea face astfel de lucruri.

Din ce în ce mai uimită, Ioana nota cu interes informațiile pe care discipolul i le furniza din belșug. „O să iasă un articol beton”, gândi ea bucuroasă, „chiar dacă ciudații ăștia bat câmpii în neștire. Ori sunt toți într-o doagă, ori le-a făcut Maestrul farmece... Din două, una!”.

În timp ce se gândea înspre ce variantă să încline, Ioana observă un alt discipol venind înspre ei. Era un bărbat înalt și impunător. Își

dădu seama ce hram poartă după plete și barba lungă, dar și după hainele-i albe. Ca să nu facă notă discordantă cu celălalt, probabil, avea ochii tot albaștri. Află că îl chema Matei și că fusese vindecat și el de oarece boli, de către același Maestru.

„Hmm, ce coincidență stranie”, gândi Ioana. „Îi cheamă exact ca pe Apostolii lui Isus! Oare or mai fi doi, cu numele de Marcu și Luca?”

Nu avu timp să-și răspundă, că înspre grupul lor se îndreptă un alt bărbat, în jur de vreo cincizeci de ani, nu prea înalt, dar bine făcut, relativ atrăgător, cu plete și barbă cărunte, iar ochii, de asemenea, albaștri.

„Asta-i culmea!“ se amuză Ioana în gând. Dar, în secunda următoare, simți un nod în stomac: bărbatul se apropie de Raul și dădu mâna cu el. Apoi vorbiră scurt și se uitară la ea, îndreptându-se spre locul unde se așezase pe iarbă.

Ioana se ridică încet și așteptă. Intuiția nu o înșelase: bărbatul nou venit în grupul lor era chiar Maestrul în persoană. Acesta o fixă cu privirea și îi întinse mâna, apoi o trase puțin mai la o parte din grup. Raul făcu un pas înspre ei, voind să spună ceva, dar Învățătorul îl opri cu un semn:

- Las-o, că nu-i fac nimic!

Raul se retrase, dar nu-și luă ochii de la ei, fiind pregătit parcă să intervină în orice clipă. Ioana era și curioasă, și amuzată de tot ce se întâmpla, gândind: „Hai, tataie, să vedem de ce ești în stare! Mie n-o să te las să-mi speli creierul, de asta să fii sigur!”.

Maestrul îi spuse cu o voce gravă să privească la el. Ea se conformă cu nonșalanță, ghiduș ca un copil. În secunda următoare, simți cum din ochii acestuia porniră, spre ochii ei, două săgeți fierbinți, ca două lasere. Înainte de a avea măcar timp să se mire, văzu cum azuriul ochilor lui devine dintr-o dată cenușiu, un cenușiu straniu, nepământesc. Se gândi că parcă mai văzuse undeva o asemenea transformare, dar nu-și aminti unde. Ah, da! În desenele animate cu Tom și Jerry, atunci când motanul Tom fusese hipnotizat, nu-și mai amintea de cine, iar ochii îi deveniseră un „set” de cercuri cenușii, concentrice, dispuse în ordinea mărimii și formând irisul, cu o aparență stranie, asemănătoare cumva ochilor celor care iau droguri.

Ioana simți săgeata fricii străpungându-i pieptul: „Ups, ăsta nu-i lucru curat”! gândi ea, dar n-apucă să-și spună mai multe, că Învățătorul îi zise să închidă ochii, ținându-i în continuare mâna dreaptă în palma lui stângă. Încercă să protesteze, dar își simți voința moale ca o bucată de plastilină și sfârși prin a se supune, ca un cobai, „experimentului”, în speranța că se va termina totul cât mai repede.

Maestrul continuă să vorbească. Recita niște versete asemănătoare celor din Biblie, dar cu alt conținut, însă Ioana era prea speriată ca să rețină ceva. Simțea că intră, încet-încet, într-o stare ciudată, rupându-se de tot ce se întâmpla în jur, o stare în care timpul și spațiul parcă stăteau pe loc, nu mai existau sau își pierduseră importanța…

(fragment din volumul „Destine”, Editura „Armonii Culturale”, Adjud, 2016)

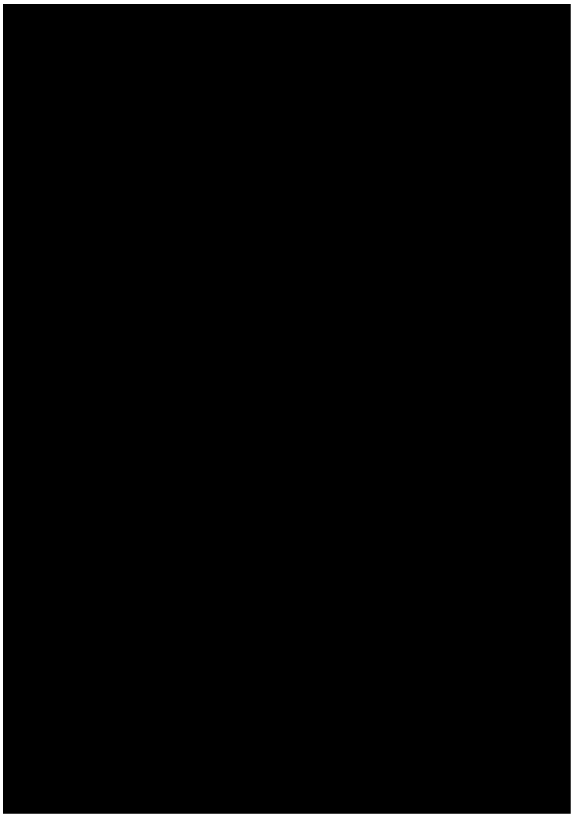

SORIN MICUȚIU

Amintiri dintr-o copilărie privilegiată

Într-o zi de vară, când soarele își întindea razele ca niște degete aurii peste câmpurile întinse, mătușa mea a plecat la strâns sfânul, lăsând în urmă ecoul râsetelor noastre copilărești. În holda alăturată, frații mei, atrași de mirosul dulceag al ierbii proaspăt cosite, își făceau apariția cu un plan năstrușnic în minte – să mă „fure" și să mă aducă înapoi acasă, în satul Holbav, unde inimile lor îmi duceau dorul. Cu zâmbete largi și inimi pline de entuziasm, câțiva dintre frați s-au oferit să o ajute pe mătușă să întoarcă brazdele de fân pentru a se usca la soare. Între timp, surorile mele, cu pași furișați și priviri complice, s-au strecurat în capătul holdei unde eu, pierdut în lumea mea de copil, mă jucam cu mașinuțe imaginare. Într-un moment de neatenție, m-au luat pe sus, trecându-mă din braț în braț, și au pornit într-o fugă sprintenă prin pădure, peste dealuri, spre casa părintească.

Mătușa, după ce și-a dat seama că am dispărut, a fost cuprinsă de neliniște. Frații rămași să o ajute, cu o îngrijorare prefăcută, au asigurat-o că sunt „exact acolo unde m-a lăsat". În realitate, eu eram deja în drum spre o reuniune plină de emoție, spre brațele deschise ale familiei mele din Holbav.

Această întâmplare nostimă, deși pare desprinsă din paginile unei cărți cu aventuri, a fost un moment care a conturat și mai mult sentimentele mele față de familie. A fost o zi în care am simțit că, deși trăiam în două lumi, dragostea și legăturile de sânge nu cunosc distanțe sau granițe.

Mătușa, deși mică de statură, avea o vigoare neașteptată, o moștenire poate din zilele când soarta i-a răpit primul soț. Drumul dintre Codlea, orașul care îmi devenise noua casă, și satul Holbav, unde îmi bătea inima copilăriei, era lung și presărat cu amintiri. Holda de fân, așezată aproape la jumătatea călătoriei, devenise scena unei întâmplări ce se repeta cu o dulce obstinație.

După ore întregi petrecute sub soarele arzător, mătușa era acum nevoită să pornească pe drumul spre Holbav, pentru a mă recupera. Nu era prima dată când se întâmpla asta, dar de fiecare dată, inima ei știa că nu puteam fi decât acolo - acasă, în locul unde rădăcinile mele erau adânc înfipte.

Obosită, dar cu o bucurie care îi lumina chipul, îi spunea tatălui meu: „Măi Filofine, iar l-au furat pe Sorin!" Tata, cu o mângâiere plină de înțelegere, îi răspundea: „Mai lasă-l, mai cumnată, cu ei. Vezi și tu că le este dor de el." Era o dovadă a legăturilor noastre nestrămutate, a dragostei care nu cunoștea granițe și a dorului care ne unea pe toți.

În casa părintească, unde ecoul copilăriei încă răsună, fiecare zi era o aventură, iar eu, cel mic, eram în centrul atenției. Frățiorii mei, cu zâmbete nevinovate și inimi pline de joacă, îmi găseau mereu locul în scenariile lor pline de imaginație. În absența tatălui, care pleca la serviciu, ei deveneau păzitorii mei, dar și copii dornici de libertate. Într-un colț al camerei, legănelul meu devenea un sanctuar al liniștii. O mărhamă groasă, așezată cu grijă deasupra, transforma lumina zilei într-o noapte prelungă. Sub acel cer de pânză, eu, micuțul familiei, eram învăluit într-un somn adânc, în timp ce ei, liberi de griji, își trăiau copilăria în voie.

Când seara cobora și tata se întorcea, găsindu-mă încă în brațele lui Morfeu, îi cuprindea pe frățiori cu priviri blânde, dar și cu mustrări. „Eu am muncit toată ziua și acum, în loc să mă odihnesc, stau cu copilul acesta treaz," le spunea el, cu o voce în care se amestecau oboseala și dragostea. Și așa, într-un dans al bucuriei și al responsabilității, ne-am crescut unul pe altul, într-o familie unde fiecare era și frate, și părinte, și prieten.

Eu, cel mai mic, eram ca un mielușel ce se hrănea la două oi, răsfățat și protejat, învățând de la fiecare dintre ei lecții de viață. Noi, cei nouă frați, am fost un întreg, o unitate, o forță, crescuți într-un cămin unde dragostea și jocul se împleteau într-o simfonie a copilăriei.

Aceasta este povestea noastră, o cronică a unei familii unde fiecare zi era o pagină scrisă cu

amintiri de neuitat, unde legăturile de sânge erau întărite de jocuri, râsete și câteodată, de o jordiță la fund, dar întotdeauna, de o iubire nemărginită.

În acele zile de demult, când simplitatea era împletită cu nevoia, viața se desfășura în ritmuri măsurate de cartele de rație. Pâine, zahăr, ulei – toate erau prețioase, iar noi, copiii, nu înțelegeam de ce, dar simțeam că sunt esențiale.

Tata, cu mâinile lui pricepute, era un bucătar desăvârșit, dar timpul nu-i permitea să ne servească în farfurii ca la carte. Așa că, cu ingeniozitatea unui artist, transforma două scaune într-o masă improvizată. Ceaunul cu carne fumegândă trona în față, iar în mijloc, mămăliga se răsturna ca un soare galben, strălucitor. Noi, în jurul ei, mâncam cu pofta copilăriei, fără mofturi, fără pretenții, doar cu bucuria gustului autentic.

Desertul, o simplă felie de pâine, devenea un deliciu când era umezită cu apă și presărată cu zahăr. Era prăjitura noastră cea mai bună, o dulceață modestă care ne îndulcea sufletele. Seara, casa se umplea de aromele reconfortante ale lipiilor coapte pe plită și ale cartofilor copți în cuptor sau prăjiți, tot acolo, pe plită. În acele momente, nimeni nu ne spunea povești, dar noi visam cu ochii deschiși la mere coapte, porumb fiert, la înghețata făcută în troianul de zăpadă. Era o copilărie plină de visare, de arome și de gusturi simple, dar atât de bogate.

Aceste amintiri, sensibile și pline de căldură, sunt mai mult decât simple momente din trecut; ele sunt poveștile nespuse ale unei familii, sunt visurile împărtășite în tăcere, sunt legăturile nevăzute care ne unesc și astăzi. Era o copilărie în care fiecare zi era o lecție de viață, o lecție de iubire și de supraviețuire, învățată nu din cărți, ci din inima unei familii unite.

În zilele acelea, când timpul părea că zboară pe aripi de vânt, mă întorceam la familia care mă adoptase cu dragoste. Împreună cu băiatul verișoarei mele, creșteam și învățam despre lume. Venea timpul grădiniței, iar eu, cu inima plină de veselie, priveam spre viitor cu zâmbetul larg pe buze.

Nicolae, băiatul mătușii mele, era pentru mine mai mult decât un verișor; era un dar ceresc, un Moș Nicolae care nu venea doar o dată pe an, ci îmi aducea bucurii în fiecare zi. Numele lui era un ecou al sfinteniei, iar gesturile lui generoase îmi încălzeau sufletul. Cu ochii lui blânzi și luminoși, îmi amintea de ochii Sfântului Nicolae din poveștile pe care le auzeam la colț de stradă sau la școală.

El era cel care, fără să ceară nimic în schimb, îmi oferea cele mai prețioase daruri: timpul său, atenția sa, și mai ales, dragostea sa frățească. Fie că era vorba de o jucărie mică, o bomboană dulce sau doar o îmbrățișare caldă, Nicolae știa cum să facă dintr-o zi obișnuită, o sărbătoare.

În lumea noastră de copii, unde fiecare moment era o descoperire, Nicolae era ghidul meu, protectorul meu, eroul meu. El era cel care mă învăța să împart, să iert, să râd și să trăiesc cu bucurie fiecare clipă. Prin el, am învățat că cele mai mari bogății nu sunt cele pe care le ții înmână, ci cele pe care le porți în inimă.

Această amintire cu Nicolae este o comoară a sufletului, un fir de aur țesut în tapiseria copilăriei mele, un fir care strălucește și astăzi cu aceeași căldură și lumină.

Era un timp în care inocența și generozitatea mergeau mână în mână, un timp pe care îl păstrez cu drag în inima mea.

(din volumul în lucru „Privilegiatul sorții”)

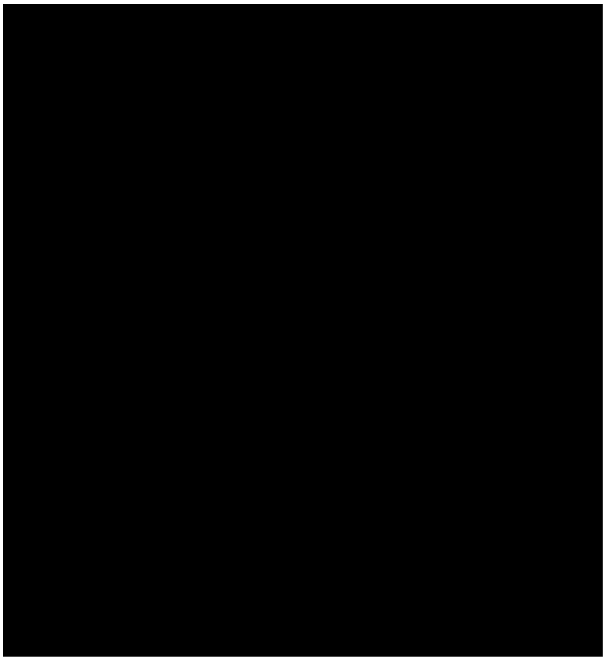

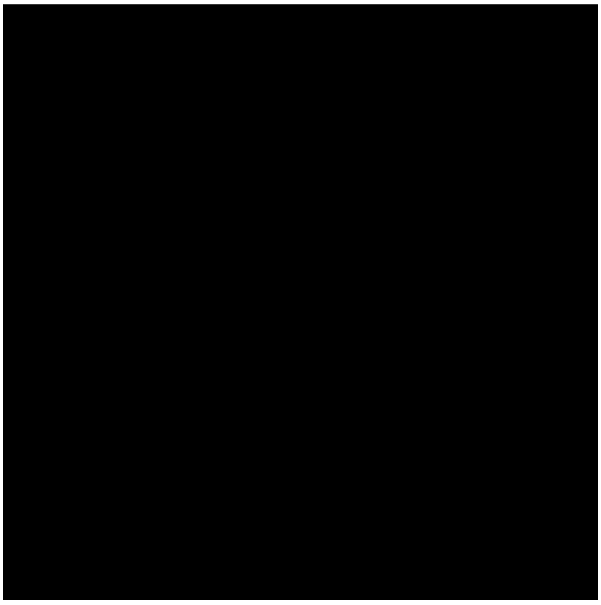

TIBERIU VINȚAN

„Băcița Mărioara de la Stâna Ștefanu”, cartea de onoare a Mărioarei Băbu

Nu există om care să fi trecut Carpații peste cea mai înaltă șosea alpină din România, cunoscută sub numele Transalpina, și care să nu se fi oprit măcar fie și o singură dată la Stâna Ștefanu, renumitul punct gastronomic local din poiana de la poalele muntelui Ștefanu și care să nu o fi cunoscut aici pe băcița Mărioara, cea care împreună cu soțul său, Dede Băbu au reușit să transforme o simplă stână de oi într-un veritabil tezaur folcloric și gastronomic al României contemporane. La stâna Mărioarei Băbu s-au perindat mii și mii de oameni, încă cu multă vreme înainte ca aceasta să fi devenit o destinație turistică și culinară de top, așa cum este cunoscută astăzi Stâna Ștefanu. Oameni simpli și mari personalități, români și străini, tineri și vârstnici, deopotrivă toți cei care au trecut pragul acestui loc de poveste și toți cei care au cunoscut-o pe băcița Mărioara nu au decât cuvinte de mulțumire, de laudă și de firească admirație pentru aceasta. Nu întâmplător, în anul 2022, statul român, prin Ministerul Culturii, i-a atribuit băciței Mărioara binemeritatul titlu de „tezaur uman viu”. De aici și până la povestea biografică a familiei Băbu, o familie creată la finalul anilor 70 ai secolului precedent, ca rod al transhumanței ciobănești care confirmă o dată în plus veridicitatea includerii acestui obicei în patrimoniul universal UNESCO, nu a fost decât un singur pas. Un pas pe care, cu aceeași pasiune, migală și talent a adunat-o în paginile unei frumoase și onorante cărți biografice, reputatul scriitor și etnolog dr. Dumitru Gălățan Jieț.

Având nu doar argumentul unuia dintre cei mai specializați etnologi ai țării noastre, ci și mult mai puternicul argument al rudeniei sale cu băcița Mărioara, care-i este verișoară primară, Dumitru Gălățan Jieț a adunat într-o carte de aur una dintre cele mai frumoase povești de viață ale ciobănitului românesc: povestea „Băciței Mărioara de la Stâna Ștefanu”.

Cartea a apărut zilele acestea, sub egida Casei de editură Exclusiv și, fericită coincidență, ca într-un veritabil exercițiu de „transhumanță culturală”, tot așa cum momârlanca Mărie de pe Jieț s-a găsit cu novăceanul Dede, cartea familiei Băbu s-a născut dintr-o frumoasă colaborare a Casei de editură Exclusiv din Valea Jiului cu Tipografia Prod Com din Tg. Jiu, care au scos împreună de sub lumina tiparului manuscrisul reputatului scriitor dr. Dumitru Gălățan Jieț.

Ca editor, împreună cu scriitorul dr. Dumitru Gălățan Jieț, am avut bucuria de a fi oaspeții Mărioarei Băbu în ziua praznicului Sfintei Maria, la „Stâna Ștefanu" de pe Transalpina unde am primit misiunea de a fi „baci" pentru o premieră culturală națională: prima lansare de carte într-o stână de munte din România.

Bucuria a fost cu atât mai mare cu cât evenimentul a fost dublat de prima ediție a „Nedeii de la Stâna Ștefanu", organizată de Mărioara Băbu în colaborare cu Casa de cultură din Novaci, cu sprijinul pasionatei directoare Elena Basarabă și al implicatului primar din Novaci, Dumitru Leuștean, eveniment unde iubitori de tradiții și folclor de la Novaci și ținuturile Olteniei, dar și de pe Valea Jiului, din Alba și din Mărginimea Sibiului s-au adunat laolaltă pentru a se bucura de sărbătoare la „Stâna Ștefanu", casa din munți a familiei Băbu, pe care băcița Mărioara și baciul Dede au făcut-o cea mai celebră din România turistică a anului 2024.

Până să se fi ajuns la această performanță, până când „Stâna Ștefanu" să fi devenit punct gastronomic local și loc de pelerinaj pentru iubitorii de munte și de experiențe culinare cu adevărat tradițional românești, e o poveste foarte lungă. O poveste pe care vă invit să o descoperiți lecturând cartea „Băcița Mărioara de la Stâna Ștefanu" a lui Dumitru Gălățan Jieț.

Cartea poate fi achiziționată doar de la „Stâna Ștefanu", pentru că autorul și editorul acesteia au ajuns la concluzia că degeaba citești povestea acestui loc dacă nu ai ajuns măcar o singură dată acolo și dacă nu i-ai cunoscut aievea pe Mărioara și Dede Băbu, oamenii care au dat viață acestei excepționale povești de viață în care trecutul arhaic se împletește cu turismul modern, vrând parcă să ne arate că România frumoasă nu poate fi descoperită altfel decât trecând cu încredere și cu admirație peste puntea dintre trecut și viitor, așa cum au făcut-o, spre cinstea lor, băcița Mărioara și baciul Dede, gazdele noastre de la Stâna Ștefanu și personajele unei noi cărți fascinante (a 39-a) din creația reputatului dr. Dumitru Gălățan Jieț.

VERONICA IAȚCU

Interviu cu cavalerii din goticul poetico-muzical, poetul Cristian Bodnărescu și interpretul Albert Manz: cum decapitează demonul

Lupta dintre celest și infern a ajuns pe pământ, cavalerii din goticul muzicalo-poetic decapitând demonul! Sunt **Veronica Iațcu** și-i am alături de mine pe poetul romantic goth **Cristian Bodnărescu** și pe interpretul trupei **Konthrast**, **Albert Manz**.

1. M-a impresionat etnia variată maghiaro-româno-elvețiană a membrilor trupei Konthrast. Ce repere comune vă unește și de ce interpretați texte doar în română?

Albert Manz: Eu așa am crescut, cu rockul românesc, de mic copil. Primele mele concerte la vârsta de 17-18 ani erau cu trupe românești, aici în Cluj. Așa am ales, chiar nu știu de ce anume. Am cântat și în maghiară, și în engleză, dar am ales limba română, deoarece mai ușor înțelege toată lumea. Persoanele de etnie maghiară cunosc limba română, care-s de etnie săsească cunosc limba română, atunci e sigur că limba română e o limbă națională și va înțelege toată lumea versurile și tot ce vrei să transmiți. M-am familiarizat și nu mi-e greu absolut deloc să scriu versurile!

2. Se vede o stimă și solidaritate între națiunile acestui popor, o stimă și respect față de tradițiile și limba națională. Atât editarea unei cărți, cât și lansarea unui album are nevoie de ceva timp, muncă, vocație și, nemijlocit, sacrificiu. Ne puteți concretiza fiecare în parte cât ați investit până la lansare?

Cristian Bodnărescu: Desigur că fiecare ramură din artă și cultură necesită anumite sacrificii. Un autor investește în: editare, îngrijirea textului, design, tipografiere, grafică. Artistul muzical acoperă cheltuieli, precum: editare, masterizarea piesei, instrumente, studio, masterizare, efecte etc. Toată arta și cultura are un numitor comun, cred că sunt eforturi substanțiale atât în a edita o carte, cât și în a edita un album. Spun asta, fiindcă sunt și eu DJ, având un studio de înregistrări. Să

ştiţi că nu sunt activ doar în aria rock, asta este febleţea mea, prin heavy metal-ul anilor '80, dar mixez şi muzică eurodance din '90, e o nebunie. Însă ar fi ideal ca să beneficiem şi de un public românofon educat, care se poate găsi din ce în ce mai rar. El trebuie să îţi respecte albumul ori volumul, achiziţionându-l. Spre exemplu, dacă oferi o carte sau un album gratuit, ele vor fi neparcurse sau ajunse pierdute. La o lansare vin prieteni, iar autorul se poate gândi că ar face un gest frumos să îşi ofere gratis volumul. Dacă îşi va reîntâlni „prietenul" pomanagiu, va avea loc următorul dialog:

„- Mă, ai citit?
- Ce să citesc?
- Ce ți-am dat!
- Când mi-ai dat?"

Dacă dă un bănuț, cel puțin la noi în România, acel obiect capătă o valoare. „Am dat un bănuț, ia să văd ce cântă/scrie ăla?"

Şi aici e vorba de respect față de bani propriu-zis. Așa am întâlnit în experiența mea.

Albert Manz: Chiar fericit nu pot fi! Desigur, fie că scrii versuri sau că scoți un album, este nevoie de niște sacrificii. Acum sacrificiile, bineînțeles sunt financiare și de timp. Sigur că faci ceva bănuți, dar după ce tragi o linie asupra a câți bani am investit în fiecare lună numai pe chiria studioului, pe masterizarea albumului, neavând atâtea concerte ca să scoat banii, voi ieşi în minus. Cam atât de fericit sunt!

Cine este pe gustul tău, a ceea ce ai creat tu și are o educaţie, ăla va da bani. Cel pe care nu-l interesează sau caută pomană nu va da. Fiecare are o nișă a lui, chestia e de educație. Educația e foarte importantă, deoarece părinții sau dacălii ar trebui să o încurajeze, să o pornească din școli; noi, artiștii, neputând face minuni. Degeaba creăm, degeaba scriem, dacă generațiile care vin după noi nu sunt formate spre a citi o carte!

3. Menirea fiecăruia dintre noi e să lase pentru posteritate o hrană spirituală, înveşnicită în timp prin arta literară sau muzicală. Domnule Bodnărescu, sunteți un fan al muzicii heavy metal. Cum vedeți legătura dintre: text, melodie, stil şi tonalitate în muzica rock?

4. Literatura în sine are de a face direct cu viața, e o reflectare a realității dincolo de teorii și modă, la fel și arta muzicală. Prezentați o paralelă a mișcării literare și muzicale între ieri și azi: tendințe și perspective.

Cristian Bodnărescu: Desigur că genul literar, la fel ca și genurile muzicale sau din artă este într-o continuă expansiune. Dacă stau să mă gândesc și Galaxia noastră, și Universul sunt într-o continuă expansiune, deci automat nimic nu este bătut în cuie, nimic nu este stabil. Aici rezidă, dacă această expansiune este benefică sau lipsită de calitate. Important este să crezi ceea ce simți, nu este neapărat să fii manipulat de gen, de stil, pentru că aceste stiluri se duc: azi sunt, mâine nu sunt. În acest sens, legat de modă, aş putea remarca: cel ce caută să fie mereu la modă, va rămâne veşnicul demodat!

În planul spiritual: „Fii plăcut Domnului şi nu omului".

5. Volumul de poezii *Amurgul gol* este o realizare poetică a unui act creator de peste 2 decenii, iar poemul *Demonița* prezintă un record mondial: cel mai lung poem romantic-fantasy din literatura universală, de 109 strofe. Ce reprezintă pentru Dumneavoastră apariția volumului *Amurgul go*l și ce izvor de inspirație a stat la baza creării poemului *Demonița*?

Cristian Bodnărescu: Volumul *Amurgul gol* succede volumul *Demoniţa* din 2009, lansat la TVR1. El reprezintă o culegere de texte, având peste 200 de pagini. Reprezintă şi o împlinire, fiind o investiție de timp, spirituală. Și mai devreme sau mai târziu trebuia ca să organizez toate aceste poeme! Sper să vă placă... Menționez că suntem o echipă. În acest sens îl felicit pe pictorul nostru Ștefan Nedelcu, care vreme de peste un deceniu a lucrat cu echipa dumnealui ca să ofere tablouri expuse în volum, în exclusivitate pentru *Amurgul gol*. În timp ce Ştefan, împreună cu echipa sa picta gargoili, eu abordam această tematică literar. Poate e în premieră pentru literatura noastră. Să știți că noi nu căutăm ideea de *records*, pur și simplu așa s-a întâmplat, legat de numărul de strofe la *Demonița*, legat de picturile lui Nedelcu. Deci, nu căutăm să fim încadrați neapărat într-un singur stil, dar ne-am regăsit ideile perfect. Ceea ce picta, eu scriam la momentul respectiv, fără a ne cunoaşte. Mă bucur că am reuşit cu echipa pictorului să ne organizăm cu acest volum. M-a sprijinit şi familia Lunevi (Silvia şi Andrei) la: design, editare, îngrijire, corectură, îndreptări - Silvia având o minte strălucită, aducea îndreptări originale. Şi ea este atrasă de arta *goth*, dar şi o împătimită a genului *heavy metal*.

Cristian Bodnărescu

6. Care e piesa preferată de public?

Albert Manz: Depinde unde cântăm. Dacă cântăm la festivalul motocicliștilor, atunci piesa *Pe motoare*, dacă e în alt local, atunci avem piesele: *Lumea mea de vis*, *Prieteni buni, Eu acasă nu mă duc*, difuzate și la radio - tv.

7. Care sunt modalitățile de motivare a publicului pentru a deveni fanii rockului și, în special, ai trupei Konthrast; ai poeziei romantice goth și ai creației bodnăresciene?

Albert Manz: În primul rând contează ce și cum transmiți, calitatea creației, competențele profesionale, cum redai piesele live. E o muncă asiduă, de durată. Eu cred că trebuie să ai piese bune. Dacă ai piese bune, atunci îi poți atrage.

Cristian Bodnărescu: Aici cred că este o medie între două dimensiuni. Pe de o parte, într-adevăr contează și măiestria creatorului, depinde de fiecare ce gusturi are, pe de altă parte, inițiativa vine și de la public, de la cititor.

Mă gândesc la fel cum am simțit eu primele trăiri spre poezia romantică goth de la câțiva ani, așa și un om poate aprecia anumite gusturi sau genuri. Astea sunt curente literare. Cred că putem vorbi de un cod genetic al artelor și culturilor. Cred că trebuie să se intersecteze atât măiestria peniței, cât și gusturile spre genetica artelor care vin de la cititor.

Vă mulțumesc pentru deschidere și dialog și vă doresc succes și har creativ în schimbarea mentalității, dar și a realității existente!

prof. Veronica Iaţcu

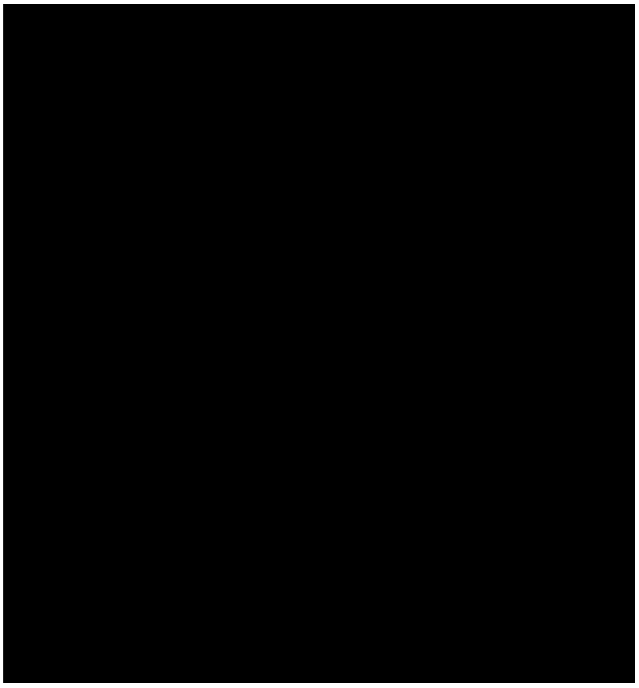

Trupa Konthrast

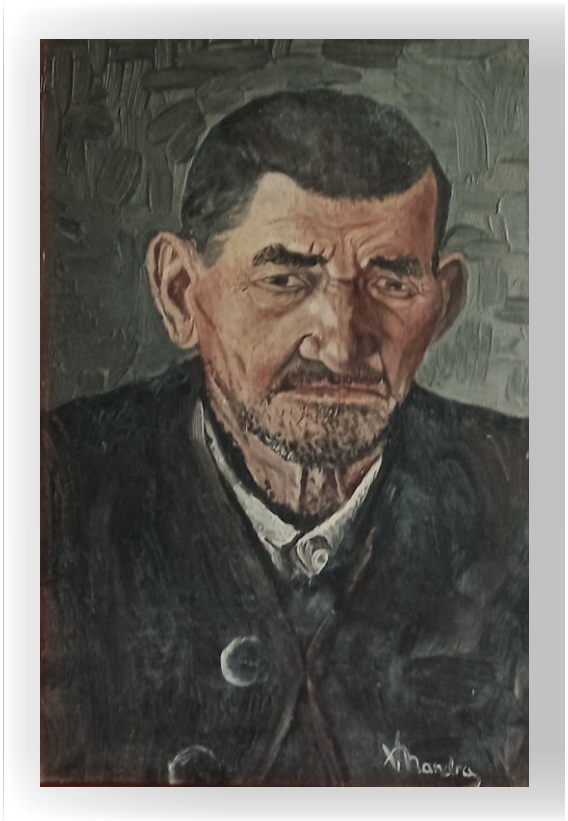

Pictură VALERIU NANDRA

IONEL NECULA

Ștefan Petică-
120 de ani de la moarte

În octombrie anul acesta (2024) se împlinesc 120 de ani de la moartea nefericitului poet Ștefan Petică. Bolnav de ftizie, a agonizat o vreme prin București, iar când a simțit că este aproape de clipa finală, s-a întors acasă, la Bucești, pentru a-și da duhul, împăcat cu toate.

Știa că va muri. În ziua când a părăsit Bucureștiul, s-a întâlnit întâmplător, pe stradă, cu Ilarie Chendi, pe care l-a rugat să scrie, peste câteva luni, și despre moartea sa. Cele *câteva luni* au fost cinci (din mai până în octombrie). Toată vara zăcuse la umbra merilor din grădina casei, dispre stradă. Apoi s-a mutat în interior, într-o cameră special pregătită, înconjurat de multe perne, care-l ajutau să găsească o poziție favorabilă lecturii. Citea tot timpul. Apoi, în ziua de 17 octombrie 1904, a pus un semn la cartea din care tocmai citea și-a închis-o, marcând pagina până la care a ajuns.

Era într-o duminică, iar prin fața casei unde zăcea fără speranță trecea lumea, venind de la biserică. Tocmai se terminase slujba duminicală și enoriașii se grăbeau spre masa de prânz. Era soare, cald și frumos. O toamnă blândă, cu o lumină molatică și uleioasă, răsfăța merii din livadă. Una dintre crengi își trimitea mirozna muribundului din interior, prin fereastra lăsată deschisă. „Până aici am ajuns”, a rostit stins, și nu se mai referea la cartea pe care tocmai o închisese.

Doi vecini neștiutori de carte, Ilie Tudose și Vasilache Gheorghe, au semnat ca martori, prin punerea degetului. Așa s-a stins poate cel mai cult, mai instruit, mai năpăstuit și mai dătător de speranță dintre scriitorii începutului de veac. Când tic-tacul și-a oprit bătăile, amândouă limbile trecuseră cu puțin de ora 12, marcând intrarea sa în veșnicie.

La țară, legendele se încheagă ușor. L-am cunocut bine pe fratele poetului, pe Tache Petică, și-am cunoscut bine și niște vecini ai casei vechi, bătrânești. Toți erau convinși că poetul a fost otrăvit, că prea încurca lumea granzilor politici cu verbul său iritat și țâfnos.

Asta a fost tot, și-n acest tot intră și tăcerea viorilor, și lumea pe care o plăsmuise cu nurii *Fecioarei în alb*, și *Serenadele demonice* murmurate sub balconul medieval, undeva, la Sinaia-n mănăstire.

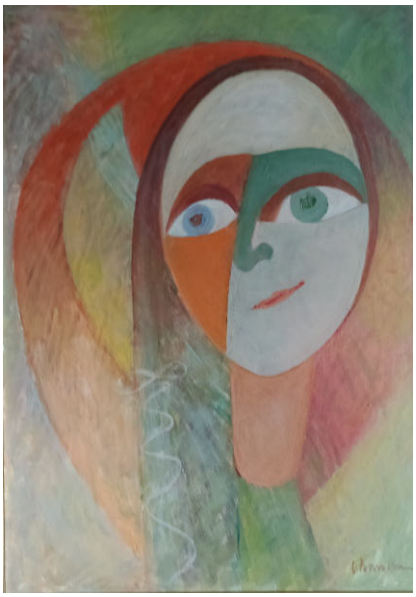

Picturi VALERIU NANDRA

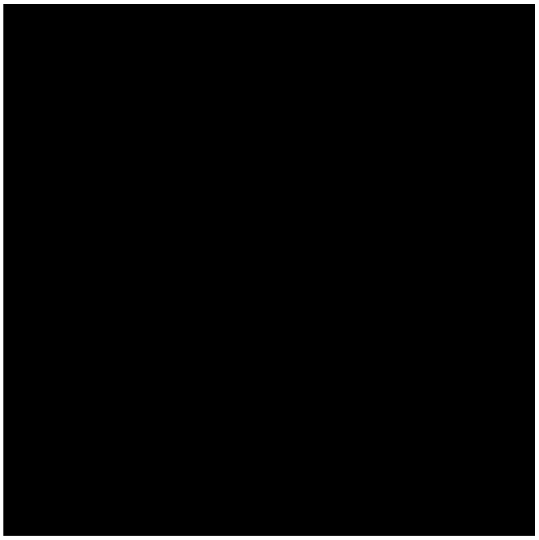

CONSTANTIN STANCU

O antologie subiectivă despre marile personalități ale lumii

Dumitru Hurubă

Umorist important, cu opera ancorată în realitatea de azi, Dumitru Hurubă a lansat numeroase cărți care vizează personalități ale literaturii și artei, oameni care au punctat istoria prin operele lor, prin faptele lor, prin noutatea mesajului. Cartea *Personalități – cu de-ale lor…*, apărută la Editura Vatra veche în anul 2023, este una de referință și ne propune o reamintire despre personalitățile care au putut/ pot schimba ceva în societate. Autorul, atent la fenomenul literar, a publicat și o serie de cărți dedicate unora din literatura de la noi și din literatura universală (*Scriitori celebri. Curiozități și ciudățenii,* Editura Vatra veche, 2023). Revine prin această carte și reia o serie de teme, idei, paradigme care au făcut istorie la vremea lor și care dau valoare activității umane în diferite domenii. Este un fel de antologie, chiar dicționar despre aceste personalități, cititorul poate rememora momentele de aur din cultura universală, din știință, artă, religie, literatură, sociologie, politică. Demersul său, documentat cu pasiune, este în opoziție cu mediocritatea promovată prin mijloacele tehnologiei prin rețelele sociale cunoscute de azi. Este și în contradicție cu noul curent „cancel culture”, susținut cu hărnicie stilată în unele medii. Societatea poate avea liniștea necesară doar bazându-se pe creativitatea unor personalități, unele de frunte în domeniul lor, altele intrând în categoria genii.

Scriitorul se simte bine în prezența acestora, a tras concluziile necesare, a lansat direcții. Din multitudinea de documente și informații aflate la dispoziție, el a păstrat doar esența, ceea ce este important și stă la baza cunoașterii adevărului și poate genera un mesaj mereu actual. Limbajul său, familiar, plin de căldură, aduce date importante despre viața acestor personalități. Nu sunt evitate slăbiciunile lor, viciile, bolile prin care au trecut, crizele de tot felul, de la cele financiare la cele personale. Limitele umane sunt mult împinse spre maximum, omul poate realiza imposibilul la un moment dat, societatea fiind mișcată înainte de activitatea lor. Există și o doză de compasiune, chiar umor de bună calitate, în textele publicate, dovadă că viața este mult mai complexă decât o formulă matematică sau o operă muzicală masivă. Secretele acestor oameni au fost prezentate ca reguli de aur pentru orice individ dornic să beneficieze de plusurile din societate: munca perseverentă, dedicarea, atenția acordată domeniului în care au activat, depășirea contextului în care au trăit, refuzul compromisului de dragul comodității sociale, sacrificiul, vederea peste granițele acceptate la un moment dat, durerea cunoașterii…

Dumitru Hurubă prezintă în ordine alfabetică aceste personalități, el le consideră prietenii săi, oamenii care i-au îmbogăți viața cu noi sensuri. Este o democrație a bucuriei, un mod de a sorta prioritățile de fiecare zi și din istoria care ne-a marcat viețile.

El își începe minienciclopedia cu un personaj fabulos, aflat la limita realității: *Ahasverus* – evreul rătăcitor. Este o provocare pentru cititor, personajul a străbătut istoria și face parte din miturile esențiale ale umanității. Analiza făcută este interesantă, sunt trimiteri la cărțile scrise de-a lungul vremii, de la *Biblie* la Goethe. Trecerea în revistă a marilor teme ale umanității este evidentă, în fond, omul este călător pe acest pământ, legătura cu divinitatea îi face călătoria mai agreabilă. Probabil că aventura a început cu prima crimă din istorie, Cain l-a ucis pe Abel, fratele său, iar Dumnezeu l-a condamnat pe Cain să iasă de sub umbrela divină, fiind izgonit din comunitatea sa, din Raiul pierdut. Și el a rătăcit prin teritorii necunoscute, prin timp, marcând istorii (p. 16).

Bach, unul dintre marii muzicieni ai lumii, după o viață agitată, după numeroase compoziții, ajuns la finalul vieții, exclamă: „Doamne, mă înfățișez înaintea tronului tău!”, apoi a murmurat: „Voi auzi, în sfârșit, muzică

adevărată" (p. 23). El, cel care a compus muzică bisericească, care a făcut ca sunetele armonioase să apropie cerul de pământ, vedea cu adevărat, dincolo de cortina trupului, ce înseamnă/ însemna muzica…

Beethoven a fost un compozitor uriaș, a marcat istoria artei, a lăsat omenirii secretul operei sale, o dedicare completă, rigoare, organizare în domeniul său, muncă până la epuizare. A avut o viață zbuciumată, contrar regulilor din domeniul muzical: trăia într-o încăpere insalubră, slab luminată, un pian vechi, sub el se afla oala de noapte negolită, haine uzate, resturi alimentare pe scaune, manuscrise muzicale împrăștiate peste tot (p.24)… Și totuși, viața l-a răsplătit cu o relație aparte cu divinitatea…

Apostolul Pavel este privit ca o personalitate a credinței creștine, activitatea lui depășind granițele unui imperiu, câștigând pentru Hristos numeroase suflete. A fundamentat doctrina creștină și a pus bazele unor biserici, epistolele sale stând dovadă a mesajului venit de Sus. La început, el a fost un hulitor al creștinilor. Întâmplarea de pe drumul Damascului i-a schimbat viața, întâlnirea cu Dumnezeu l-a schimbat total, el înțelegând sensul adevărului divin. Sfârșitul vieții sale este controversat, marele misionar creștin a lăsat în urma lui misterul legat de aceasta: a pierit în incendiul din anul 64; a fost decapitat la Roma; a fost condamnat la exil în Spania… (p.172). Viața apostolului a stat la baza a numeroase cărți, unele scrise de Mircea Eliade, apoi apare în cartea *Faptele apostolilor din Noul Testament* (Biblia) și din alte texte, este prezent prin epistolele sale, de referință pentru doctrina creștină. De asemenea, Apostolul Petru face trimiteri la activitatea lui, mulți teologi au scris despre viața sa.

Pe de altă parte, Dumitru Hurubă ne prezintă câteva note despre *Savonarola*, cel care a criticat decăderea oamenilor bisericii, a atras atenția asupra rolului tot mai slab al preoților ca mediatori între om și Dumnezeu, nu asculta de Papa, conform doctrinei catolice, este acuzat de erezie. El s-a opus practicilor vremii, a condamnat luxul, cămătăria, perceperea taxelor și impozitelor, a condamnat păcatul în piața publică, arzând pe rug haine elegante, instrumente muzicale, obiecte de artă, cărți considerate imorale, oglinzi fastuoase, manuscrise ale cântecelor laice. Toate erau considerare „instrumente" ale păcatului (p. 193). A fost un fanatic religios care a generat o anumită direcție în societatea marcată de o religie formală, fiind prototipul unui personaj care ar fi putut/ putea

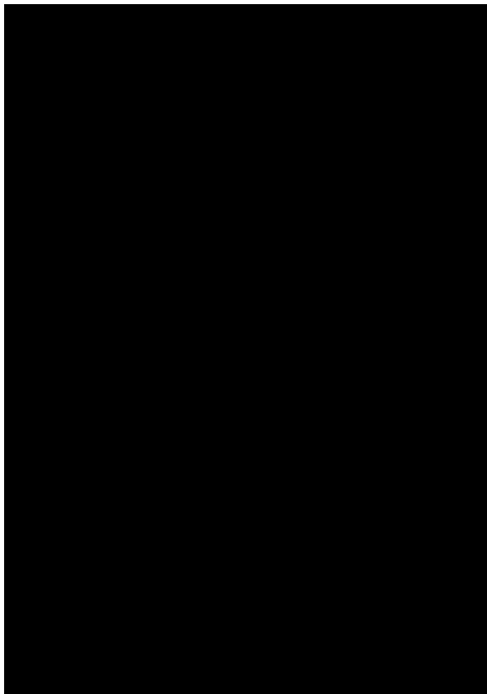

vorbi cu Dumnezeu, dincolo de ritualurile obișnuite.

Celebrul *Albert Einstein* a marcat paradigma destinului uman prin teoria relativității, a fost laureat al Premiului Nobel în domeniul fizicii, a lansat o nouă teorie a gravitației, a fizicii atomice, s-a preocupat de fenomenul fotonilor etc. (p. 69). Viața sa socială tumultoasă a marcat vremurile, teoriile sale, mai puțin înțelese, au făcut noi școli de gândire. Relațiile sale cu alți fizicieni celebri au dinamizat cunoașterea și au potențat sensurile paradoxului în existența universului și a omului. S-a implicat în viața socială, scriind oamenilor politici despre pericolul armei atomice. De-a lungul anilor a fost șomer, meditator, profesor, funcționar la Institutul de Patente, doctor în fizică, a predat fizica la mai multe instituții de studii superioare, marcând epoca prin activitatea sa neobișnuită. Deși a fost evreu, a fost interesat de agnosticism, panteism, existențialism, ebraism etc. Și-a desfășurat activitatea în mai multe orașe din Europa și America. A considerat moartea ca o veche datorie, a murit la vârsta de 76 de ani, ultimele sale cuvinte nu au fost înțelese de infirmiera care îl avea sub atenție, ea nu a cunoscut limba germană…A fost incinerat, cenușa sa a fost aruncată într-un râu necunoscut din America…

Fiecare personalitate a fost descrisă sumar și elegant de Dumitru Hurubă, îndemnând cititorul să ia în serios viața, dincolo de greutățile inerente și limitele impuse de condiția umană și de societate. Autorul a fost subiectiv în analizele făcute, dar acesta este secretul marilor

personalități… Este o „subiectivitate obiectivă”, ea vine de la un scriitor care transmite cu multă căldură marile idei ale lumii…
Doina Bălțat, cronicar al literaturii de azi, reține: „Avem de parcurs paginile unei cărți despre oameni-genii, despre munca și dăruirea lor în folosul umanității, despre oameni cu sacrificii în dese cazuri incredibile, care, inspirați, au folosit puterea minții lor pentru a schimba lumea, pentru a o face mai bună, mai frumoasă, dar și despre demnitate, temeritate… Este o carte care prezintă victoriile, înfrângerile, deciziile, eșecurile, sau sclipirile de geniu, având deseori consecințe asupra destinului societăților și națiunilor” (ultima copertă).

Despre pictorul Vincent van Gogh, Dumitru Hurubă reține: „Picturile compuse din pete de culori vii păreau să prindă viață pe pânză, se impregnau de un dinamism aparte, ceea ce lipsea din operele contemporanilor. Van Gogh s-a dus și mai departe. În locul copierii formelor exacte, se străduia să exprime senzații și sentimente” (p. 240). Scriind astfel despre marele pictor, autorul devoalează tainele acestor personalități despre care a scris - opera lor prezintă viața în mișcare, sufletul omului străbătând realitatea imediată și indicând spre marile forțe ale Creației.

Constantin Stancu
Ianuarie 2024

*Dumitru Hurubă, *Personalități – cu de-ale lor*…-, 260 pagini, Târgu Mureș, Editura Vatra veche, 2023; coperta Nicolae Băciuț; ilustrație de Măriuca Oteteleșteanu; note de prezentare Doina Bălțat; Cuvânt lămuritor de Dumitru Hurubă. Repere bio - bibliografice Dumitru Hurubă.

**Personalități: Ahasverus; Johann Sebastian Bach; Ludwig van Beethoven; Anne Boylen; Piotr Ilici Ceaikovski; Gaius Iulius Cezar; Marcus Tullio Cicero; Jean Champollion; Cleopatra; Cristofor Columb; E. Delacriox; Thomas A. Edison; Albert Einstein; Indira Gandhi; Giuseppe Garibaldi; Paul Gauguin; Charles de Gaulle; Genghis-Han; L. Goya; Joseph Haydn; Ioana d Arc; J.F. Kennedy; Leonardo da Vinci; Abraham Lincoln; Alexandru Macedon; F. Magellan; Mata-Hari; B. Michelangelo; A. Modigliani; W.A. Mozart; Apostolul Pavel; Pitagora; G. E. Rasputin; G. Savonarola; Franz Schubert; R. Schumann; J. Strauss; Vincent van Gogh; R. Wagner; George Washington.

Radu Igna și vâltoarea vieții de zi cu zi

În anul 2024, scriitorul Radu Igna împlinește nouăzeci de ani, o vârstă cu impact pentru sine, pentru familie, pentru comunitate. După ce a ieșit la pensie și-a publicat scrierile, romane sau schițe, când a dezvăluit în cărțile sale o lume interesantă, profundă, dar dureros de reală. Ele au stat în manuscris cu mult înainte, de fapt scriitorul a pus pe hârtie, metodic, cu program, multe din textele sale. A avut un calendar literar propriu, l-a urmat, indiferent de conjuncturi. Înțeleg că trebuie să te bați pentru condiția umană, așa cum ți s-a dat. A abordat viața dascălilor. S-a străduit să prezinte miracolul cultural din țara Hațegului. A recuperat numeroase valori locale. A prezentat viața în mișcare, călătoriile prin lume: Suedia, Turcia, Anglia. A scris despre prietenii cărților și despre scriitori cu personalitate.

Câteva date despre scriitor: **Numele folosit în activitatea literară** : **Radu Igna** (în acte Rudi Igna). **Data și locul nașterii:** 6 noiembrie 1934, Glodghilești, Hunedoara. Părinții: Pavel, Lucreția, țărani. **Studii:** Universitatea București, Facultatea de Filologie. Profesor de limba română în județul Hunedoara, Zam, Hațeg, Sântămaria-Orlea. În prezent pensionar. Anul primirii in Uniunea Scriitorilor din România: 2003, Filiala Sibiu. Cetățean de onoare al orașului Hațeg din anul 2004. Călătorii în străinătate: Anglia, Suedia, Turcia. **Debut:** în revista „Orizont”, Timișoara, cu proză scurtă,

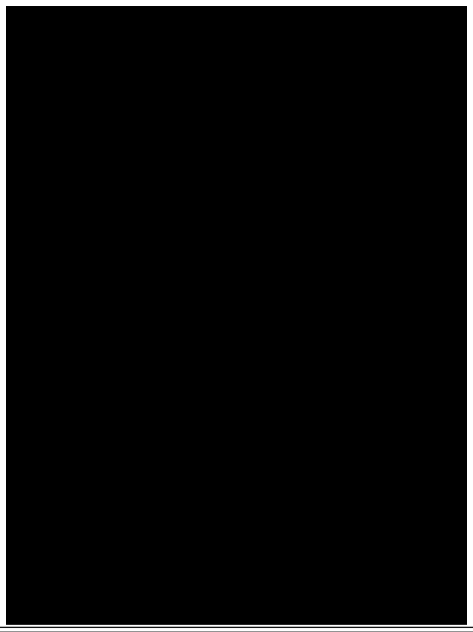

1986, prezentare de Ion Arieşanu. **Premii literare**: Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Sibiu, 2004. Premiul **Omnia** al U.S.R., Filiala Alba-Hunedoara, 2009. Diploma de onoare a Consiliului Județean Hunedoara, 2011. Trăiește în Haţeg și este mândrul de familia sa, de nepoți, mai ales. Cărţile: *Armonia snack-bar*, proză scurtă (prezentare pe coperta a IV-a de Ion Arieşanu), Editura Corvin, 2000, Deva; *Vâltoarea*, roman, (prezentare pe coperta a IV-a de D. Hurubă), Editura Corvin, 2001, Deva; *Cultură si civilizaţie suedeză*, note de călătorie, postfaţă de Eugen Evu, Editura Signata, Timişoara, 2002; *Nimic deosebit in timpul serviciului meu, miniroman* (prezentare pe coperta a IV-a de Ada Cruceanu), Editura Modus P.H., Reşiţa, 2003; *Valea proscrişilor*, roman (prezentare pe coperta a IV-a de Valeriu Bârgău), Editura Călăuza v.b., Deva 2004, premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Sibiu, anul 2004; *Lazăr nu mai vine*, proză scurtă, (prefaţă de Adrian Dinu Rachieru), Editura Călăuza v.b., Deva, 2005; *Condamnat*, roman, Editura de vest, Timişoara, 2007 (prefaţa Gligor Haşa); *Vocaţia culturală a Haţegului*, Editura Gligor Haşa, Deva 2009; *Istanbul, un oraş de două continente. Note de călătorie*, Editura David Press-Print, Timişoara, 2011 (Premiul USR Filiala Alba-Hunedoara, 2012); *Gligor Haşa. Omul şi opera*, Editura Gligor Haşa, Deva, 2012; *Haţeg. Vremuri şi oameni, fapte şi mărturii*, Editura CronoLogia, Sibiu, 2014 (prefaţa Gligor Haşa, postfaţa Maria-Daniela Pănăzan) etc. Și-a reeditat unele cărți, mai ales romanele și proza scurtă, cu variante și-n limba engleză. Ține un jurnal despre viața de scriitor, probabil îl va lăsa ca moștenire tinerilor scriitori, cei care vor descoperi mirajul literaturii. Radu Igna a publicat la Editura Tipo Moldova, Iaşi-2013, o antologie cuprinzând trei romane pe care le consideră reprezentative pentru opera sa: *Vâltoarea, Valea proscrişilor, Nimic deosebit în timpul serviciului meu*... O antologie care reflectă omul, scriitorul, dascălul… Este printre puţinii scriitori din România care a avut curajul să abordeze **viaţa dascălilor** în secolul al-XX-lea, în suprafaţa dură a epocilor contradictorii. Romanele lui despre profesori sunt romane ale conştiinţei care pătrunde dincolo de aparenţe, sparge barierele dintre a şti şi a nu şti. Poate acesta este dilema la care scriitorul s-a străduit să dea răspuns: poţi să cunoşti, poţi să nu ai habar. Dar vei plăti preţul dacă nu ştii… A avut dragostea pentru oameni şi locuri, a fost mereu atent cu cei din jur şi le-a dat un sfat, o idee, un gând bun. Uneori i-a oprit pe stradă și i-a salutat, le-a spus o vorbă bună. Romanul său *Vâltoarea* e poate unul dintre cele mai interesante din literatura română contemporană. Un roman dens, pânza lui de cuvinte se întinde pe mai mulţi ani. **Memoria** este provocată la un exerciţiu de rezistenţă prin tema romanului, prin subiect, prin idei. Discret, a adunat povestiri despre oameni din **Ţara Haţegului** şi a scris o carte mărturie despre *poezia pământului*. Erau ani în care culegea în tăcere, discret, mărturii despre miracolul din acest loc de lume. Părea că nu se întâmplă nimic deosebit în timpul vieţii sale, dar erau zile pline în care scria, lăsa ideile să devină romane, cronici, jurnale de călătorie. A avut și momente mai grele, dar a lăsat un mesaj pentru cei din jur: există soluţii până la urmă. În camera sa de scriitor din Haţeg a pus la cale apariţia la o parte din romanele sale, cu mult înainte ca acestea să vadă lumina tiparului. Avea şi are un sentiment al sfinţeniei scrisului. Credea/ crede în puterea culturii de a schimba oamenii, alături de credințele lor. Dorea să prindă esenţa, viaţa la modul sublim. A reuşit. Cartea sa despre lumea din ţinutul acesta, *Vocaţia culturală a Haţegului* e un document important despre oamenii locului şi despre amprenta spirituală a locului în geografia complicată a Europei. Deşi adoră clasicismul e mereu interesat de mişcarea modernă a omului în epocă. Are un simţ deosebit al valorii, vede eroii, oamenii care au de spus ceva lumii, chiar dacă aceştia rămân în umbra anonimatului. Rudi îi vede şi scrie despre ei. Îi vede aşa cum sunt. Creionează personaje, le dă viaţă prin cuvinte pline de viaţă. Are preţuire pentru valorilor creştine, vede sensul într-o lume care părea că nu mai există valori, o lume a tranziţiei în anii nouăzeci, apoi în anii două mii. A ştiut să mobilizeze viziunea cititorilor şi iubitorilor de literatură. A scris câteva cărţi despre călătoriile pe care le-a făcut, a lăsat un mesaj românilor: dacă acolo se poate, se poate şi în România. Călătorii în Anglia, Suedia, Turcia, călătorii de iniţiat. Rudi, cum îi spun prietenii, s-a impus în mod discret dar consistent în peisajul literar al Ardealului. Peste vremuri, haţeganii vor redescoperi Ţara Haţegului şi datorită lui Radu Igna, scriitor şi cronicar, iar cultura europeană va accepta că există o literatură de nişă care aduce echilibru în mintea oamenilor, o literatură reprezentată demn de Radu Igna.A scris cu multă căldură despre romancieri, despre Cornel Nistea, opera căruia a urmărit-o cu interes, apoi despre Dumitru Hurubă, pe care l-a apreciat ca un bun umorist, penetrant şi creator al rezervaţiei cu zăpăciţi, una de tranziţie... eternă... A avut

cuvinte de laudă despre proza scurtă (*Oraşul scufundat*) scrisă de Ioan Barb, i-a dat câteva sfaturi, l-a lăudat, apoi a scris cu aplomb despre romanul meu *Pe masa de operaţie*, sau romanul *Vadul ars*, am schimbat mereu păreri despre literatură, despre viaţă, despre scriitori. Mi-a mărturisit că Eugen Evu a depus un efort considerabil la Hunedoara pentru a scoate literatura zonei în paginile revistelor de cultură, deşi nu l-a înţeles întotdeauna, dar rămâne o personalitate puternică, în viziunea sa... Autorul are un fel de epistolă pentru cititor şi pentru locuitorul Haţegului, în cartea sa despre Ţara Haţegului, în care pune degetul pe rana istoriei şi spune lucrurilor pe nume: „Eu cred că viaţa noastră are sens atunci când luptăm împotriva uitării", apelând la un citat din **Emilian Ezechil**. Dar cuvintele autorului spun cumva mai mult: „Uitarea, ceaţa ce se lasă cu fiecare zi peste ziua ce a trecut". Radu Igna ne prezintă o ţară frumoasă şi spiritul locului ce vine de undeva de departe, străjuită de râuri de munte, de păduri care te învăluie, de muntele care te înalţă doar privind la el. Haţegul are un fel de vocaţie, de cetate de ţară. Scriitorul a căutat să fie obiectiv, a strâns cât mai multe însemnări, cât mai multe cărţi despre acest loc şi a descoperit că multe personalităţi au pus ceva din viaţa lor, ceva din timpul şi necuvintele lor în cărţi care au reflectat spiritul Ţării Haţegului. Oamenii au fost credincioşi şi, până la urmă, acea zvârcolire de credinţă a făcut să convieţuiască la un loc ortodocşi, catolici, greco-catolici sau reformaţi şi să lase semne că se poate şi altfel, un fel de zonă liberă a credinţei, poate unică pe harta creştină a lumii. Cartea începe cu acele **cărţi** care au strâns în cuvinte taina ţinutului, apoi sunt note despre cărţile unor importante personalităţi care au descoperit zona cu interes şi bucurie: *Condica Haţegului*, după Nicolae Iorga, *Haţegul* aşa cum apare în *Cronica Banatului* scrisă de Nicolae Stoica de Haţeg, continuă cu *plângerea călugărului Efrem pentru mânăstirea Prislop.* Preocuparea lui Radu Igna pentru zonă a mers mult mai adânc, a prezentat obsesia colonelului **Constantin Zagoriţ** pentru Ţara Haţegului, locul unde a fost Sarmizegetusa lui Decebal, sau pe străduaniile unui arheolog, aproape necunoscut, care a trăit în vatra Haţegului, **Hristache Tatu.** El a căutat mărturii despre istoria dacilor aici, la intersecţia marilor bulevarde ale istoriei, sugerând: Haţegului, adevărata Sarmizegetusa. **Ideea a fost preluată, ulterior de Gligor Haşa şi dezvoltată în cartea cu acelaşi titlu.** Eroismul românilor a fost reflectat **în istoria unui batalion de vânători de munte**, o istorie a militarului român care biruie timpul, vremurile, tradiţia şi moartea într-un mod special. Epoca din anii 1950 – 1960 este pusă în evidenţă şi în contrast cu marile perioade ale istoriei prin **registrele simple** ale unui inspector şcolar, spiritul contorsionat al vremurilor apare din procesele - verbale ale unor funcţionari care erau presaţi politic să genereze lucruri contrare istoriei. E un mod de abordare simplu şi relevant, viaţa a lăsat urme în marea arhivă a lumii.Această panoramă a zonei a fost atent studiată de Radu Igna şi ne prezintă esenţa, uneori descoperă lucruri contradictorii şi refuzate de vremuri, prin cărţi aruncate la deşeuri, la topit, le recuperează cu dragoste pentru că era ceva mirific, fascinant: pântecul istoriei unde s-a format poporul român.

A prins portretul unui **anonim** ca Mihai Baiu, ce a lăsat manuscrise în urma sa, mult mai interesante decât scrierile de rutină de astăzi. Autorul pune în evidenţă şi operele unor importanţi scriitori care au scris despre zona aceasta, de la **Jokai Mor** cu povestea mitul lui Faţă Neagră, sau **Gligor Haşa** care a scris despre tainele istoriei poporului dac, punând, apoi, în evidenţă amintirile silvăşene ale **Ceciliei Terezia Bolchiş - Tătaru**, ori prezentând mişcarea literară a poeţilor de Haţeg ca **Romulus Constantinescu, Ionel Amăriuţei sau Ionel Drăgănescu, Constantin Stancu.** Nu sunt uitate ziarele care au apărut la Haţeg, ca „Arena", „Columna" sau „Cuvântul adevărului". Vremuri de profundă căutare a istoriei pierdute. Chiar **şi fotografii** sunt amintiţi, cei care au prins clipa de aur a ţării în fotografii memorabile: **Aurel Anca sau Horvath Josef**, ori pictorii care au adus un strop de viaţă în culoarea anotimpului de Haţeg precum **Gulie Gheorghe sau Vasiloni Drăgălin.** Ca un mit al omului de Haţeg, se evidenţiază **Ioan Munteanu,** memorandist din zonă, judecat de puterile vremii pentru că a difuzat **Memorandumul Românilor** în zonă, într-o vreme grea pentru români, în anii 1892, sub guvernare străină.

Eroul, aproape anonim, are doar o **cruce** în cimitirul din Haţeg, semn că a trăit aici şi a murit demn, că a rezistat procesului politic de la Cluj din anul 1894. Meritorii pentru Radu Igna sunt acele pasaje extrase din procesul care a avut loc la Cluj, un moment de demnitate şi iluminare a intelectualului român la vreme de cumpănă pentru istoria neamului. Autorul a stăruit mult până să poată ajunge la acele dosare de la Cluj, descoperind, în stilul justiţiei vremurilor, viaţa oamenilor, a memorandiştilor. Autorul cărţii

scrie: „Până când a trăit Ioan Munteanu? Am apelat la arhivele oraşului. Nu există date din acea vreme. A trăit oare pe vremea Marii Uniri din 1918? Posibil. Ar fi împlinit 73 de ani, judecând că s-a născut în 1845. Şi ce s-a întâmplat în viaţa lui de la întoarcerea de la Cluj? Cu siguranţă, nu a fost primit cu urale…”. Dar cartea aceasta, de aducere aminte şi învăţătură a profesorului pentru elevul necunoscut din România, începe cu un pasaj scris de Ovid Densuşianu: „Drumul ce duce de pe valea Streiului spre Haţeg <<pă su vini>> cum se zice în graiul locului, ori de pe coastele ce ascund Silvaşul se vede desfăşurându-se una din cele mai frumoase privelişti de poezie a pământului românesc”.

Proza scurtă are în scriitor un bun reprezentant. Scriitorul Radu Igna, de exemplu, în volumul de schiţe şi nuvele *Armonia Snack-Bar* (Editura Agerpress - 2008, într-o nouă ediţie), ne redă viaţa de veşnică tranziţie de la superficialitatea de fiecare zi la viaţa fără orizont, a individului clasic, aflat pe holul istoriei. Atmosfera din spatele scrierilor este cea a României de astăzi în căutarea unei identităţi pierdute, a oamenilor în cătarea timpului pierdut şi a viitorului mişcat. Cartea este una de umor în felul de a scrie a autorului, dar apare și o undă de tristețe, ea lasă loc optimismului, adică astăzi e bine, mâine va fi altfel…

Cartea reia scrierile mai vechi ale prozatorului pe care le prelucrează prin filtrul lucidităţii şi a necesităţilor structurale ale unei opere bine scrise, o reevaluare a temelor, ideilor, a personajelor care îşi caută locul într-o lume tot mai abruptă . De fapt, volumul are trei părţi: *I. Paznic la nuntă ; II. Armonia Snack Bar; III. Lazăr nu mai vine.*

Aceste părţi pun în lumină universul scriitorului, temele sale principale, curgerea cuvintele din frază în dialog, apoi în luciditatea celui care stă în spatele personajelor şi care ştie că viaţa lor nu are ieşire la mare… Opera scriitorului merită citită pentru că *poezia locului, umorul, memoria ca moştenire* ne fac mai buni, iar un răsărit de soare în aerul rece de munte din Ţara Haţegului developează o lumină ireală peste cei ca au fost, ce sunt, ce vor fi…

Un text scurt, percutant, ne aduce în realitatea necesară eroului de tranziție. Aceasta a fost/este pasiunea scriitorului pentru Țara Hațegului, pentru oameni, cultură, istoria ca forță a vieții, literatura ca un mare context care ajută la descoperirea oportunităților.

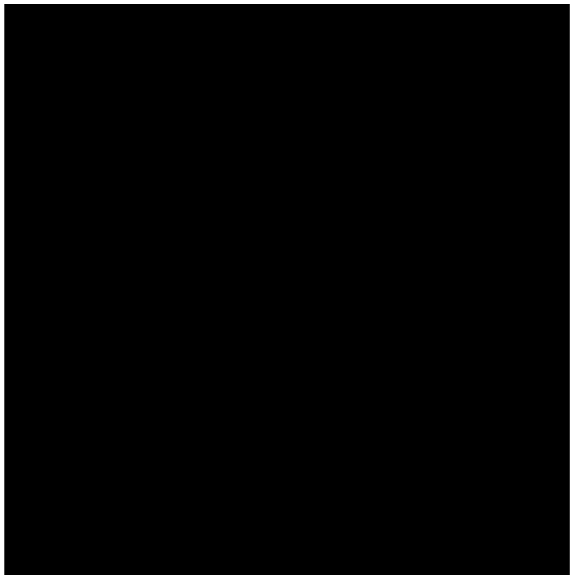

VIRGIL BORCAN

Despre cartea scriitorului Paul Prună: Deşteptământ în cinci ani de învăţământ,

Editura Creator, Braşov, 2024

Căutare, organizare, reuşită

Dacă e să ne luăm după Caragiale – și nu văd de ce nu am face-o – poți umbla două zile călare prin București și să nu dai de-un prost. În termenii corectitudinii politice, asta s-ar numi discriminare pozitivă, un soi de nombrilism dâmbovițean care ne-ar face, statistic, mai inteligenți decât alte nații.

Nu știu dacă așa stau lucrurile, știu însă cu siguranță că e cazul lui Paul Prună. Frapează în scrisul lui un anume neastâmpăr lingvistic, o permanentă aplecare spre șotie, spre invenția lexicală sau comicul de situație. Se vede asta încă din titlu. Ca oricare altul, și *Deșteptământ* (*Deșteptământ în cinci ani de învățământ,* Editura Creator, Brașov, 2024) e un pact de lectură, un semn cu ochiul, prin care naratorul ne sugerează o anume direcție de lectură. Nu întâmplător rimează cu „învățământ”, dar și cu „mormânt”, silaba închisă din finalul cuvântului sugerând fie un învățământ funerar, căruia numai bine i s-ar cânta prohodul, fie o deșteptare/deșteptăciune în sens invers – ca în volumele precedente, și aici umorul lui Paul Prună are funcție didactică, de corectare (prin expunere) a moravurilor și mai ales a prostiei.

O a doua calitate intrinsecă a scrisului său e libertatea, valoare fundamentală care nu se negociază în nicio împrejurare. Precum în cărțile

anterioare (despre școală sau armată), și acest al patrulea volum de proză umoristică, narând autobiografic anii studenției clujene, propune un cadru rigid (al Conservatorului la care este admis tânărul absolvent al liceului de muzică), cu cerințele și rigorile pe care le presupunea viața de student la sfârșitul anilor '60. Or, tocmai asta îl face, l-a făcut probabil dintotdeauna pe autor să se cabreze ca un cal nărăvaș, pentru că el nu poate funcționa decât în spațiul libertății.

Toate secvențele (în avion, la cantină, la Casa de cultură a studenților, în cămin etc.) sunt mostre individuale de umor de bună calitate, transliterat în toate variantele posibile: comic de limbaj („carte de citit", „ora 7 fix și ceva"), de situație, gestual sau vizual.

E o carte, parafrazându-l pe Rousseau, care se citește ținându-te cu mâna de burtă, dar care niciodată nu cade în derizoriu, în băşcălia miticilor, în vulgaritate. Și Paul Prună o afirmă ritos, într-una din rarele intervenții metadiscursive: „Noi, sensibili, suportăm o cacofonie doar dacă e acceptată de reguli lingvistice, ca biserica catolică, tactica cavalerilor, Ion Luca Caragiale etc. (Noroc că avem excepții ca să nu roșim). Ion nu avea de unde să știe de falsa pudoare. Doctorul, spre cinstea lui, a ignorat-o cu multă înțelegere fiindcă trăia în lumea aceea, iar Tudor Jarda nu s-ar sfii să spună lucrurilor pe șleau pentru o glumă bine plasată acolo unde știe să aducă veselie. Este o mare diferență între farmecul acesta și vulgaritatea gratuită."

De o modestie care se ignoră pe sine (cum e orice virtute), Paul Prună nu-și dă probabil seama că e continuatorul unei serii de umoriști români care părea întreruptă. După Tudor Mușatescu, Ion Băieșu, Nicuță Tănase și Cornel Udrea, părea că ne-am scufundat definitiv în mocirla manelismului umoristic.

Cartea de față e proba contrarie. Excelsior!

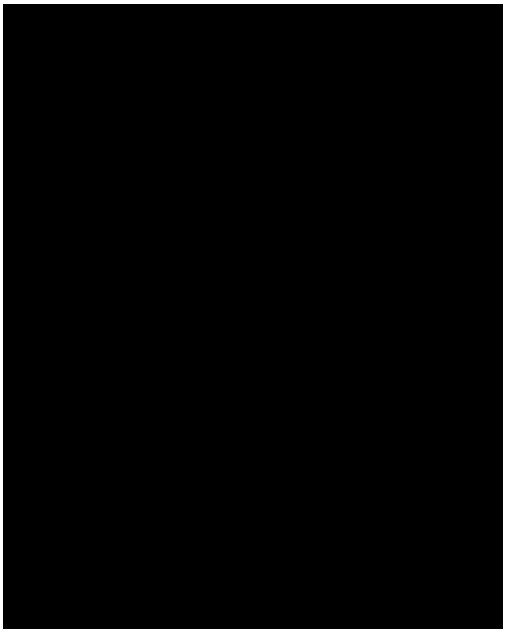

CAMELIA ARDELEAN

Despre

Mirela Cocheci – în concert cu fluturii

Uneori, singurătatea, aparentul nostru duşman, ne oferă prilejul să ne autoinvestigăm. Astfel, putem găsi înăuntrul nostru resurse inimaginabile, care ne ajută să ne şlefuim, să (re)devenim fiinţa de Lumină în a cărei căutare eram/suntem, dar nu ştiam/ştim încă acest lucru. Pentru Francesco Petrarca (1304-1374), poetul italian nemuritor al secolului al XIV-lea, „retragerea în solitudine" reprezenta „regăsirea întregii bogăţii a propriei vieţi spirituale lăuntrice", a „contactului cu Dumnezeu", „deschiderea căii pentru un contact valid cu aproapele". Această „solitudine" era văzută de el nu ca o „retragere monastică într-o izolare sălbatică", ci asemenea unui „apel la interiorizare" care „nu are rezonanţa izolării, ci a exaltării lumii omeneşti, a lumii valorilor şi acţiunii, a limbajului şi a societăţii ce uneşte dincolo de timp şi de spaţiu, dincolo de orice limită" (Eugenio Garin, ***Umanismul italian***, Editura „Univers", Bucureşti, 1982, p. 29).

Tot singurătatea, depărtarea nevoită de familie în perioada pandemiei, a făcut-o pe Mirela Cocheci, o poetă sensibilă din Valea Jiului, să coboare panta sinelui şi să se redescopere. Volumul său, ***Concertul fluturilor***, apărut la Casa de Editură „Exclusiv" din Petroşani (jud. Hunedoara), în 2021, ne dovedeşte că poezia cu

rimă, considerată de unii desuetă, îşi păstrează prospeţimea şi vivacitatea, nefiind deloc o barieră a imaginaţiei (prin forma şi ritmul impuse de prozodie), ci un pretext (al poetului, în general, şi al poetei sus-numite, în special) de a(-şi) utiliza calităţile înnăscute: urechea muzicală, dragostea pentru armonie şi autocontrolul exigent, pentru ca rimele să nu (îl/o) „ducă pe unde vor ele", iar „sunatul din coadă" să nu fie „mai important decât emoţia poetică transmisă" (după cum subliniază Valeriu Butulescu, semnatarul prefeţei cărţii).

Titlul oximoronic ne sugerează că Mirela dispune, pe lângă sensibilitate, de o imaginaţie bogată, iar conţinutul volumului (re)confirmă acest lucru, romantismul ei fiind un călăuzitor neobosit (al cititorului) prin hăţişurile lumii sale lăuntrice. Autoarea este o fiinţă solară („luminoasă şi curată"), majoritatea poemelor fiind închinate iubirii, „dulce boare", care „mă-ndeamnă să îmi spăl/ Tâmplele de negre gânduri, să mă curăţ, să mă iert" şi „Din boboci de primăvară să-i fac inimii concert" (***Concertul fluturilor***). Fluturele simbolizează transformarea, speranţa, învierea (se ştie că omida nu moare în coconul ei, ci se metamorfozează în ceva mult mai frumos), concertul „cu mii de fluturi" denotând dragostea de viaţă şi de frumos a poetei. Chiar dacă iubirea are uneori „gust dulce-amar" (idem), iar „visele ne-au devenit un sloi", merită să ieşim (în opinia ei) din această „hibernare" (auto)impusă („Destinele ne-au pus troiene-n minţi"; „cu frigul până-n dinţi"), lucru posibil doar prin forţa omnipotentă a iubirii, care topeşte gheaţa din inimă (***Aştept primăvara***).

Atunci când dragostea este împărtăşită, indiferent de vicisitudinile existenţiale („Am râs, am plâns şi amândoi/ Am adunat în sân din ploi/ Morman de lecţii ce ne-au fost/ Apoi povaţă"), viaţa, acest dar divin, devine mult mai uşoară, iar „lecţiile" primite ne fac mai puternici, nu doar pe plan individual, ci şi în cuplu („Mereu în ploaie am dansat/ Doar împreună" – ***Dansând în ploaie***). Iubirea – cel mai înălţător sentiment, poate singurul care ne face să ne simţim cu adevărat vii – are adesea, în poezia Mirelei, ecouri eminesciene: „M-am lăsat cuprins de vrajă şi de-al dragostei fior,/ Vreau o clipă de iubire şi pe urmă pot să mor" (***Vis feeric***). Comuniunea cu partenerul pare, în cazul autoarei, perfectă („Eşti sărbătoarea vieţii mele"; „cerul mi te-a dăruit"), ea înfiripându-se de dincolo de timp, în „veacurile când eram doar unul/ Şi ne cătam prin stele-nsinguraţi" (***Decembrie cu stele***). Alte poezii dedicate iubirii pentru (un) partener, demne de menţionat, sunt: ***Prezentul se-mparte la doi***; ***Universul iubirii***; ***Şoaptă de iubire***; ***De dragoste***; ***Poate totuşi vei iubi***; ***Există iubire?***; ***Dacă n-ai fi...***; ***Fiinţa ta***; ***Te-am aşteptat...*** etc.

Iubirea de mamă este transpusă în versuri emoţionante, poeta aducând un tulburător omagiu celei care i-a dat viaţă, care a învăţat-o multe lucruri utile şi pe care nu o poate uita, în ciuda distanţei (ne)pământene: „Din depărtări îţi scriu scrisoare, mamă"; „mă cam lupt cu dorul"; „Mă-ntorc la anul, maică, ţucu-ţi glasul" etc. (***Scrisoare către mama***); „Te zăresc, măicuţă dulce, dintr-o stea cum ne priveşti"; „Unde eşti, măicuţă dragă, cu-al tău zâmbet să mă-mpaci?"; „glasu-ţi ca de basm"; „vocea-ţi dulce"; „înger blând în stele dus" (***Mulţumim, măicuţă***); „Cine ştie să te-alinte şi te mângâie pe frunte/ Când zăpezi căzute-n plete te apasă, ca un munte/...// Mama, ea este minunea..." (***Mama***) etc. Tot mama, această fiinţă unică din viaţa noastră, este cea care i-a îndrumat Mirelei paşii spre credinţă, spre căutarea unei conexiuni strânse cu divinitatea: „Caută, copilă dragă, mântuirea în Iisus!/ Să te placă omenirea, niciodată nu tânji,/ Fii plăcută pentru Domnul, asta te va mântui!" (***Mama mea cu chip de înger***) etc.

Optimismul, una dintre trăsăturile de personalitate ale Mirelei Cocheci, transpare din poezia sa aşa cum ghioceii (simbolul speranţei) îşi înalţă lujerii plăpânzi, primăvara timpuriu, prin neaua proaspătă şi curată: „E primăvară-n visul meu/...// Din plete frigul mi-a apus/...// Şi soarele cununi mi-a pus" (***Flori de curcubeu***). Poeta este capabilă totodată să renunţe la angoase şi incertitudini („Lasă-ţi teama să se ducă, fii în stare să priveşti/ Înspre razele de soare, inima să-ţi încălzeşti" – ***Primăvara din fereastră***), conştientizând că o stare de spirit pozitivă nu ne poate aduce decât foloase. Minciuna şi nedreptatea o irită („Glasul minciunii râde de sus"; „nedreptatea scurmă-n minciuni"; „Minciuna crudă sapă-n trăiri"; „plânge dreptatea"), demonstrând că nu este dispusă a-şi încălca principiile, că doreşte să-şi păstreze drumul drept în viaţă, indiferent de situaţie (***Pier irişii***).

În altă ordine de idei, conexiunea Mirelei cu natura este foarte puternică, între cele două având loc adesea un dialog numai de ele auzit sau schimburi de semne doar de ele înţelese: „Mă strigă pe nume o frunză zglobie/...// Şi-o pasăre-n ram îmi cântă doar mie"; „Şi ziua aşază pe fruntea-mi gândită/ Cunună de maci surâzând" etc. (***Iureş de flori***). Autoarea personifică unele elemente ale naturii, pe care o

„vede” ca pe o prietenă apropiată, transmiţându-ne astfel că fără natură, viaţa nu ar exista, pământul ar fi sterp, iar sufletul omului, de asemenea: „O crenguţă de mur/ Deschide ochii şi-ntinde braţele/ Să respire aer pur” (***Zulufi de rouă***). Dragostea pentru natura ce îi aduce poetei liniştea sufletească atât de râvnită se reflectă şi în poezia ***Codru, glie, lună, soare***, în care autoarea îşi manifestă grija pentru pădurile distruse de inconştienţa şi excesele oamenilor sau pentru pământul lăsat în paragină: „Spune-mi tu, Codrule frate,/ Ce durere te străbate,/ Câte răni îţi mai făcură,/ Câte cuie-ţi mai bătură?...”; „Spune-mi tu, sărmană Glie,/ Cât mai stai în iobăgie/ Cu câmpurile nearate?...”.

Există şi o parte sumbră a (vieţii) Mirelei, pe care ea ne-o dezvăluie mai puţin, dar prezentă, pentru a ne dovedi, probabil, că lumina nu poate exista fără întuneric şi nici bucuria fără tristeţe, conturând astfel ideea de echilibru: „Nopţile triste scrâşnesc din dinţi/ Negura-mprăştie umbre prin minţi”; „Strigăt în noapte, gând cenuşiu,/ Scurmă prin minte visul pustiu”; „Jocul de-a viaţa-i frânt de destin” etc. (***Nopţi triste***); „Şi frigul, şi iarna din mine,/ În ziua ce plânge-n apus,/ Aşteaptă cu sufletu-n vine/ Sclipiri de căldură de sus” (***Teamă de zăpezi***) – toate aceste imagini reliefează speranţa poetei într-un Creator care să se implice în înlăturarea amărăciunii ce o încolţeşte şi să o susţină. Ea are puterea să fie recunoscătoare dezamăgirilor prin care a trecut, fiindcă acestea i-au furnizat lecţii de viaţă importante, ce au modelat-o ca persoană şi au fortificat-o: „Dac-am umblat prin ploi şi prin noroaie,/ Acum, aici, aş vrea să mulţumesc/ Noroiului că m-a spălat cu ploaie...”; „Le mulţumesc acum, că-n umbra nopţii,/ Am devenit lumină printre vii” etc. (***Mulţumesc***).

Regăsim printre versurile Mirelei Cocheci şi poezii cu tentă filozofică, ea explicându-ne că „nimic nu se pierde” („Se-ntoarce iar sămânţa în anotimpi stelari”), că gândul devine cuvânt sau invers („Şi-i totul o iluzie, şi-i totul o visare/ Născută din cuvântul ce nu mai e latent”) sau că „sămânţa din visare”, „În timpuri adunată, venind din neştiut,/ Latentă şi-adormită, ajunsă-n maturare,/ Începe să-ncolţească, trecând de absolut” (***Sămânţa***). Legătura indestructibilă dintre gând şi cuvânt este reliefată şi în poezia ***Din somnul morţii m-am trezit***, „demonstrând” că „un simplu gând/ Devine-o undă ce pătrunde-n zare/ Şi se transformă, astfel, în cuvânt.// Cuvânt rostit, cuvânt care rodeşte” şi care, „chiar de pare doar un simplu fum,/ E împlinirea care ne zideşte” sau „un semn divin/.../ Plutind prin Univers”. Pe de altă parte, poeta îşi pune întrebări retorice sau i le adresează pământului (care „tace”), despre noaptea ce piere la sosirea zorilor, despre lună şi faţa ei misterioasă, despre infinit şi „albastrul orizont”, despre „luminile din aştri” care dispar „Când sori se nasc şi mor a veşnicie”, despre gândul ce „zace/ De-a minţii zbenguială furibundă” etc. (***Întreb pământul***).

O altă temă abordată de Mirela Cocheci este trecerea ireversibilă a timpului („cad anii în neştire peste vârf de mănăstiri”; „anii care-i duc în spate”) şi nostalgia pe care această goană nebună a lui o lasă în sufletul ei („Ce n-aş da să-mi toarne iarăşi iarna-n suflet bucurii” – ***Ierni albastre***), în sufletul tuturor celor care simt că se apropie cu paşi mult prea repezi de buza prăpastiei dintre lumi.

Autoarea dispune, printre altele, de un simţ bine dezvoltat al umorului; ea imaginează într-una dintre poezii (***Bietul Galben***) o conversaţie între culori (roşu, galben şi albastru), făcând referire la metamorfoza care se produce atunci când acestea se combină între ele într-un anumit mod: „Zice Roşu din culoare, dintr-un colţ, de undeva:/ «Cine-l puse pe Albastru drept în pălăria mea?»”. Albastru se scuză, susţinând că „nici eu n-am vrut,/ Însă m-am trezit deodată pe căciula ta şezut”. Dorind să fugă de Galben, nu a reuşit, astfel că, „înhăţat” de el şi „contaminat”, s-a transformat într-„un verde palid” neplăcut, fapt ce îi trezeşte dorinţa de răzbunare („Şi-mi vine să-l bat pe Galben, să-l omor, să scap de el”). Albastrul, devenit verde, îl atenţionează pe Roşu să se ferească de Galben, ca să nu păţească la fel şi să se transforme într-un „portocaliu aiurea”. În final, Galben îi linişteşte pe cei doi vorbitori; el susţine că le-a făcut „favoare mare”, prin faptul că i-a înfrumuseţat, aşezându-le „pe frunte o lumină de la Soare”. Cunoştinţele despre cromatică ale Mirelei nu sunt întâmplătoare; ea însăşi este un artist plastic talentat, pozele cu picturile sale de la sfârşitul volumului fiind grăitoare în acest sens. Cât de bine se împleteşte poezia cu pictura aflăm din poemul ***Versul şi pânza***, în care, în viziunea poetei, versurile devin picturi, iar picturile sunt adevărate poezii transpuse pe pânză; în ambele, autoarea pune „şi vis, şi suflet, şi dorinţă”, o „metodă” eficientă găsită de ea pentru a învinge, „prin vers şi pânză, umbra morţii”.

Tot într-o notă umoristică este scrisă şi poezia ***Dreptatea şi adevărul***, între cei doi „protagonişti” având loc mici conflicte: Dreptatea „l-a cam tras de păr” pe fratele ei mai

mare, Adevărul, pe motiv că acesta „o luase aşa, cumva aiurea,/ Pe căi greşite, colindând pădurea”. Naiv fiind, el se lăsase ademenit de Minciună, rivala sa, „Ce-i dete-un os, minţind” că-i „prăjitură”, os pe care Adevărul „Îl molfăia în dinţi”, deşi „n-avea (...) niciun gust”. Cei doi fraţi se împacă la o cafea, Adevărul recunoscându-şi greşeala şi cerându-şi iertare, iar Dreptatea arătându-şi mărinimia şi iertându-l, cu condiţia să nu mai facă.

Dragostea şi devotamentul Mirelei pentru patrie, aluzia la „inima (ei) ce simte româneşte”, pot fi regăsite în poeziile: ***Cu tricoloru-n piept***; ***Sub flamuri roşii, galbene şi-albastre*** etc. Durerea sa pentru faptul că plaiurile natale, altădată înfloritoare, acum sunt „bolnave” („...Valea Jiului suspină/...// Că e goală şi pustie, flămândă şi necăjită”) şi cer cu disperare ajutor, emoţionează şi trage un semnal de alarmă: „Îmi bătură ţi cuie-n palme şi aţi devenit prea mici”; „mă rog la sfântul Soare să învie iar în voi/ Dragostea de aste locuri” (***Valea Jiului suspină***). Poeta îşi transpune în versuri pline de patos dezamăgirea şi amărăciunea pentru nerealizarea speranţelor, aşteptările prea mari de după Revoluţie: „Murim în ţara asta pic cu pic/.../ Am devenit nimicul din nimic”; „Am devenit o umbră-n ţara mea,/ Un vis mizer în care cresc scaieţii”; „M-am rătăcit prin umbrele tristeţii” etc. (***Tristeţea m-a corupt***).

Tristeţea, starea actuală de spirit a majorităţii oamenilor, o afectează profund pe Mirela, poeţii resimţind mult mai amplu emoţiile din jur, pozitive sau negative. Metamorfoza fiinţei umane în epoca actuală, când empatia a murit, iar „Libertatea e doar o utopie”, o face să trăiască „o stare de cruntă reverie” şi să acuze omul modern, ajuns asemenea unui robot, cu doar trei nevoi fundamentale („frică, mâncare şi confort”), schimbare ce îl face să devină „un mort”, fără orizont, speranţă sau preocupări spirituale, un om gol şi nefericit (***Constatare***).

O (altă) poezie interesantă este ***Întâietate***, prin care autoarea ne transmite că, pe lângă lucrurile esenţiale din viaţă, există şi lucruri aparent nesemnificative, ce au însă importanţa lor: „Eu iau în seamă cer, pământ şi apă,/ Şi răsărit, şi-apusu-nflăcărat,/ Şi anotimpuri.../...// Eu iau în seamă lemn ce se striveşte/ Spre-a încălzi destine şi nevoi/...// Şi stelele din ochii mei de lut,/ Şi adevărul ce-a învins minciuna” etc.

Ea are o „reţetă” pentru aflarea fericirii, extrem de simplă, dar în acelaşi timp foarte greu de urmat în zilele noastre agitate şi pline de neprevăzut: „Opreşte-te, nu face azi nimic,/ Încearcă doar să-ţi înţelegi menirea/...// Şi-n tine caută Dumnezeirea” (***Ce-nseamnă fericirea?***).

Mirela Cocheci doreşte să fie acceptată aşa cum este, cu plusurile şi minusurile aferente, să-şi păstreze unicitatea, nu „Să-mi spună alţii cum şi cine-s eu”, „cum să râd şi cum să plâng”, „cum să mă îmbrac”, ori să-i fie teamă „Să îndrăznesc să fiu original(ă)”. Ea doreşte să evadeze „din turma mare”, căreia simte că nu-i aparţine, să aibă „propriul crez” şi să vadă viaţa „mai verde ca verdeaţa”, nu gri, aşa cum i se impune de „alţii” care vor să i-o conducă (***Acelaşi veşnic „EU”***). Mai mult, ea vrea se cunoască pe sine în profunzime („Eu caut esenţa din inima mea”), dar şi să caute „esenţa în tot ce există”, să poată percepe „nonsensul din sens”, pentru ca astfel să-şi găsească scopul vieţii, cel pentru care a venit pe planeta albastră (***Caut esenţa***).

Poeta se exprimă cu lejeritate şi în versul liber. O poezie emoţionantă scrisă în acest mod este ***Îmi place verdele***, în care ea îşi dă frâu liber amintirilor ce o năpădesc ca un râu vijelios. Evocarea părinţilor („pădurile prin care mă plimba tata”; „susurul izvorului unde tăia mama/ o bucată de pâine făcută de ea”), a vieţii cotidiene a unei familii simple de miner, a Crăciunului (cu „miros de cozonac şi de bomboane”) petrecut în familie, a perioadei comuniste în care unele alimente se procurau cu dificultate, a oraşului ei natal, „cu miros de munte şi cărbune” etc., este emoţionantă. Copilăria în „nuanţe de verde”, petrecută în mijlocul naturii, cu micile ei bucurii şi/sau necazuri, are pentru Mirela un farmec aparte.

Nu ştim dacă Mirela Cocheci şi-a îndeplinit dorinţa (de a se regăsi) pe care ne-o mărturiseşte prin intermediul versurilor sale sau dacă a descoperit, între timp, răspunsurile la întrebările ce o frământau („Mă caut pe mine însămi/ Prin gânduri şi prin stele,/ Prin ramuri de vise incolore,/ Prin fotografii vechi,/ Şi mă-ntreb/ Oare ce este adevărat şi ce este fals/ Din tot ceea ce mi s-a spus până acum?” (***Adevărat sau fals?***). Nu ştim nici dacă poeziile ei au reuşit „s-alunge suferinţa” cititorului „Şi pân' la cer să zboare”, „Să se-ntâlnească-apoi cu Dumnezeu” (***Mi-am propus să scriu o poezie***). Ştim doar că poeta din Lupeni nu ar trebui să se îndoiască de puterea şi expresivitatea poemelor sale („Mă-ntreb, mai scriu? Sau să deschid o poartă/ Poemelor, să plece înapoi?” – ***Ce-i poezia?***), chiar dacă îşi duce existenţa, ca noi toţi, într-o lume în care „Trăieşte doar mirajul avuţiei/ Şi-n care non-valoarea e valoare”, oamenii au „inimile goale”, „iubirea-i moartă/ Şi altruismul zace la gunoi”. Îmbinând

poezia cu arta plastică, ea dovedeşte că din suferinţă se pot naşte nestemate, atunci când sinceritatea este liantul principal, şi că „această tristă cutie a Pandorei" (pandemia), cum o numea Tiberiu Vinţan, semnatarul postfeţei volumului de faţă, (i-)a adus la lumină comori de suflet nebănuite.

Cu mijloace stilistice ponderate, dar sugestive, Mirela Cocheci ne convinge că epoca poeziei cu rimă nu a apus şi că romantismul încă există, deşi într-o formă estompată. Ea este dovada vie a faptului că poetul rămâne cavalerul ce luptă cu arma cuvântului pentru ca versurile sale să transcendă suflete, spaţii, universuri, uzând de forţa nemărginită a iubirii, „Prima şi principala cauză pentru care cerul se mişcă..." (Eugenio Garin, ***Umanismul italian***, *cap. IV. Platonismul şi filosofia iubirii*, p. 112).

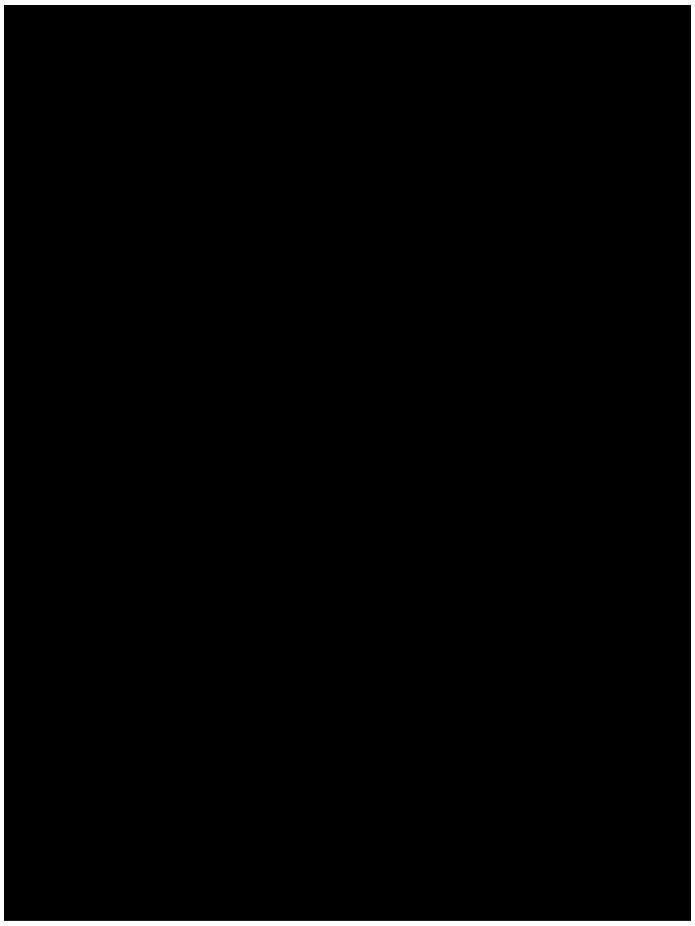

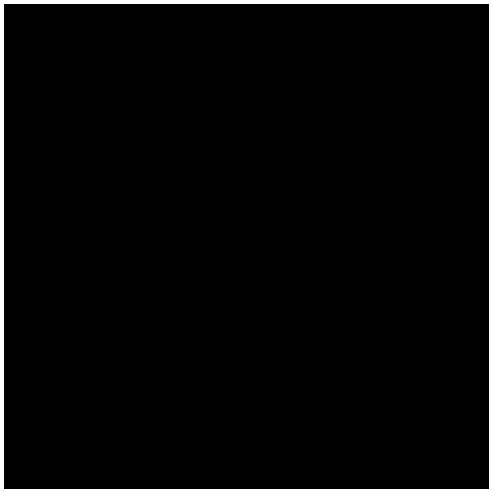

LADISLAU DARADICI

LUMEA COPILĂRIEI – O POARTĂ SPRE NOI ÎNŞINE

Marioara Ardelean, *Isprăvile lui Nătăfleață*
Editura StudIS, Iași, 2022

Literatura pentru copii este o secțiune aparte a artei scrisului. Alături de îmbogățirea vocabularului, dezvoltarea creativității și a gândirii critice, poveștile și poeziile din această categorie implică și o dimensiune educativă, prin deschiderea minții și sufletului celor mici către valorile fundamentale care ne ghidează viața. Culorile, sunetele, cuvintele îi încântă pe copii, imaginația lor e fără margini, ei văd zâne, îngeri, spiriduși și dragoni, vorbind și jucându-se cu prietenii lor imaginari, inventează cuvinte, animale curioase, creează jocuri și povești. Literatura reprezintă un univers îndrăgit pentru ei, o lume fascinantă în care pot evada, în care se regăsesc și unde totul este posibil. Sunt aspecte pe care poeta și prozatoarea Marioara Ardelean le-a înțeles, alegând să-și dedice puterea creatoare acestei literaturi, considerată adesea „minoră" în comparație cu „marea literatură", uitându-se că scriitori de renume de pretutindeni au creat capodopere inegalabile adresate copiilor.

Marioara Ardelean a debutat în 2015 cu un volum de poezii și fabule intitulat *Universul copilăriei*. Au urmat alte patru cărți de poezie: *Alfabetul poeziei* (2017), *Copilul din inima mea* (2018), *Versuri cu lipici pentru pici* (2019), *Isprăvile lui Nătăfleaţă* (2022), dar și două volume de povești: *Din tainele poveștilor* (2016), respectiv, *Pajiştea fermecată* (2020). Recenta lucrare, *Isprăvile lui Nătăfleață* (Editura StudIS, Iași, 2022), se remarcă prin tematica variată, dar

și printr-o perfectare de admirat a versificației.

Ca să scrii poezie pentru cei mici trebuie să ai suflet de copil, fiind în același timp și poet, și psiholog, și educator, dar mai ales părinte. Există o latură sublimă, de mare rafinament a acestei lirici, promovată de Nichita Stănescu, Marin Sorescu sau Ana Blandiana, dar și una explicită, pilduitoare, nu mai puțin sensibilă, reprezentată prin Elena Farago, Otilia Cazimir sau Constanța Buzea, vizând atât dezvoltarea afectivității și educația moral-civică, cât și trezirea interesului pentru lumea înconjurătoare. Optând pentru a doua categorie, Marioara Ardelean are toate atuurile pentru a crea literatură pentru copii, numeroase lucrări ale sale fiind pilde, fabule, istorioare din care cei mici pot învăța, formându-și o viziune corectă, dreaptă, asupra lumii în care trăiesc. Există o serie de valori morale, concepte cu care operează autoarea: binele, prietenia, hărnicia, modestia, solidaritatea, inteligența, iubirea de părinți, de bunici, de țară etc. (în paralel apărând, desigur, și contrariile: răutatea, dușmănia, lenea, îngâmfarea, nepăsarea, prostia și așa mai departe).

Cartea Marioarei Ardelean este scrisă sub semnul declarat *al iubirii*, „cea care poate/ din piatră ciopli nestemate", lege divină care poate transforma lumea (*Iubirea*...), fiind structurată pe două secțiuni: *Isprăvile lui Nătăfleață* (opt poezii) și *Pași prin viață* (cincizeci și șase de creații). *Nătăfleață* este porecla lui Mihăiță, primită de la o țață „rea și bârfitoare", după ce l-a prins furând prune din grădină. Dar cum orice ispravă are și o învățătură, de data aceasta povața vine chiar din partea mamei băiatului: „Nu lua-n considerare/ Porecla zeflemitoare", căci „Pân' la urmă, orice nume/ Poți să-l porți cu cinste-n lume". Această dimensiune educativă, exprimată în final de către personaje ori chiar de autoare, este o constantă a lucrărilor Marioarei Ardelean, adevărate povestioare rimate, cu tâlc, „lecții" diversificate de viață. Nătăfleață e un om ca oricare altul, bun gospodar, descurcăreț în viața de toate zilele. De regulă, în poeziile în care apare, există și câte un „personaj" negativ, vreo babă zgârcită și rea, o vecină băgăreață și clevetitoare sau cele trei „vrăjitoare" rele, *Sărăcia*, *Răutatea* și *Prostia*.

Poeziile din a doua parte a volumului, *Pași prin viață*, pot fi grupate, tematic, pe trei categorii: poezii pilduitoare (care urmăresc câte o „învățătură"), cele legate de natură (anotimpuri, momentele zilei, fenomene ale naturii) și poezii în care apar animale domestice sau sălbatice (cele mai numeroase). Printre cele educative, unele poezii precum *Dorința eroilor* (de a nu ne înstrăina țara) și *Legea lui Țepeș* („viteazul conducător", crunt cu dușmanii și tâlharii) au o dimensiune patriotică. Altele, ca *Mama, Ruga piciului, Mirarea copilului* sau *Comoara bunicilor,* exprimă iubirea celor mici pentru mamă, a bunicilor pentru nepoți, dar și drama copiilor cu părinții plecați în străinătate. Două fabule, *Norocul și mintea,* respectiv, *Norocul și străinul,* tratează inutilitatea norocului în viața unor oameni care nu-l pot prețui, *Misterul fetei din lună* și *Blestemul zeului Neptun* având un substrat fantastic, mitologic.

De regulă, finalurile au caracter sfătuitor, moralizator, cum se întâmplă și în *Închinarea*, pilda unui sărac sufletist și a unui om înstărit crezându-se „superior", amândoi rugându-se într-un templu: „Nu-i greșit, nu-i o rușine,/ Haine vechi să pui pe tine –/ Țoale fără calitate,/ Dar sub ele bunătate./ Răutatea, îngâmfarea/ De-ţi conturbă închinarea,/ Ia măsuri, nu le permite,/ Că te-ncearcă, sunt ispite!" (trebuie subliniat faptul că, apelând la mijloace lingvistice relativ limitate, construindu-și poeziile inteligent, dar și cu sensibilitate, poeta obține exact efectul dorit, punând în prim-plan dimensiunea semnificativă a poeziilor).

Printre lucrările care au ca temă natura, se remarcă cele închinate momentelor zilei: *Salutul soarelui* (astrul zilei simbolizând lumina și speranța), *Înserarea* (momentul în care viețuitoarele se pregătesc de somn, căci „Chiar de-i sumbră și tăcută,/ Înserarea e plăcută,/ Natura se odihnește,/ Forțe proaspete primește"), dar și *Noaptea și luna* (în care noaptea încearcă fără spor „să stingă" lumina lunii, competiția fiind încheiată de apariția zorilor). Nu puteau lipsi, desigur, anotimpurile: *Tablou de primăvară, Promisiunea toamnei, Pădurea și toamna* (schimbându-și înfățișarea după anotimpuri, pădurea învață în cele din urmă lecția adaptării: „De-atunci, pădurea se supune,/ La tot ce dumneaei îi spune;/ Așteaptă blânda primăvară,/ S-o facă elegantă iară"), dar și poezii precum *Iarna se retrage-n ceață* sau *Crăiasa Iarnă și Moș Pământ*. Există și două „povești" instructive printre poeziile închinate naturii, *Povestea unui măr* (în care frații râd de un pom pricăjit, sfârșind prin a-l admira când devine roditor) și *Povestea rugului* (un rug de mur e supărat că cei care-i culeg fructele trag de ramuri, le rup și le rănesc, riscând să înghețe la iarnă). O poezie aparte este *Casa florilor*, în care e prezentată o poiană cu flori și fluturi, finalul impresionând prin ingeniozitate: „Dar apare o-ntrebare;/ Care-i flutur, care-i floare?/

Florile ar vrea să zboare,/ Fluturii să fie floare".

Cel mai consistent segment al volumului cuprinde poeziile inspirate din lumea viețuitoarelor. Uneori, alături de animalele domestice și sălbatice, apare și Ionuț, un copil care, la țară, învață de la viețuitoare câteva lecții importante pentru viață (*Ionuț și broscuțele, Scara lui Ionuț, Prietena lui Ionuț* etc.). Dintre animalele domestice, pisica este prezentă în cele mai multe poezii, urmată de cățel. Adesea, titlurile cuprind însușirea esențială a animalului, rezultată din mica întâmplare relatată: *Pisicuța răsfățată, Pisoiașul curajos, Motanul înfumurat, Racul supărat, Cloșca eroină, Rândunica înțeleaptă*, dar și *Cioara plictisită*. Poveștile sunt simpatice, accesibile, relatate cu multă sensibilitate: un pisoiaș se îndepărtează de casă și nu mai găsește drumul îndărăt; un motan încrezut îi jignește pe toți, primindu-și „lecția" de la un dulău; un rac se avântă la vânătoare, dar în loc să se apropie de pradă, merge înapoi; o cloșcă bună la suflet acceptă să crească, alături de puii ei, și un boboc de rață; o rândunică leagă o frumoasă prietenie cu o turturea etc.

Câteva lucrări au caracteristicile fabulei: *Măgarul și cerbul* (măgarul îl consideră hâd pe cerb din pricina coarnelor sale, învățând în final că atunci când urâtul e în inimile noastre, nu putem vedea frumusețile din jur); în *Melcul și broasca*, unui melc mirat de dispariția băltoacelor de după ploaie, broasca îi explică fenomenul circuitului apei în natură: „Norii ne dau apă bună,/ Cea din bălți ei o adună,/ O curățătă de noroaie/ Și-o trimit iarăși prin ploaie"). În *Lae și ursul*, un om înțelege că nu merită să-ți rești viața pentru o dulceață, iar în *Tigruța și Azor*, o pisică îngrijește un cățel înțepat de albină.

O poveste frumoasă despre empatie și întrajutorare este *Mogâldeața*, în care o fetiță, adunându-și seara jucăriile, pune în grabă într-o cutie și o „mogâldeață", dimineața descoperind printre lucruri o pasăre cu aripa frântă, promițându-i s-o îngrijească până își va putea lua zborul. Poezia *Sărmana gâză* amintește de *Gândăcelul* Elenei Farago: un copil găsește o albină fără o aripă, parcă preluându-i neputința și durerea, înțelegând că până și insectele trebuie ocrotite: „orice vietate-ar fi/ Simte durerea și ar vrea/ Să-ți fie milă și de ea./ Nu-ți cere hrană, adăpost,/ Dar nu-i strica umilul rost!"

Acesta este, în mare, universul poetic imaginat pentru copii de Marioara Ardelean, un univers impresionând prin tematică, diversitate, dar și prin meșteșugul versificației. Economie de mijloace, acuratețe, sensibilitate – iată câteva dintre trăsăturile creațiilor, excelând prin semnificație, constituind adevărate lecții de viață pentru copii de toate vârstele. Personajele sunt bine individualizate, fie că e vorba de Nătăfleață, Ionuț, fetițele Lia și Andreea, Măritul Soare, Crăiasa Lună, Moș Ene, Moș Pământ sau cele din lumea animalelor: Azorel, Lăbuș, Tigruța. Imaginile sunt plastice, dinamice în descrierea naturii, și așa cum și-a propus autoarea în mottoul cărții, poeziile sunt scrise sub semnul iubirii: dragoste de copii și de viață, dragoste pentru natură și frumusețile ei, dar și pentru valorile umane fundamentale după care trebuie să ne trăim viața.

Am rugat-o pe Marioara Ardelean să-mi destăinuie câte ceva despre cum iau naștere frumoasele sale poezii pentru cei mici; iată ce mi-a mărturisit: „Atunci când scriu, mă inspir din tot ce văd în jurul meu: din ciripitul unei păsări pe un ram, din zborul unui fluture pe o floare, din comportamentul amuzant şi jucăuş al animalelor de companie, din dialogul unor puşti pe o bancă în parc... sau pur şi simplu din fanteziile mele. O parte din mine încă se simte copil, poate de aceea pătrund cu uşurinţă în universul lor, acolo unde cei mici fac năzdrăvănii, iar necuvântătoarele vorbesc şi oferă lecţii utile pentru viaţă celor care ştiu să le asculte. A scrie pentru copii este o ocazie minunată de a păstra pentru totdeauna copilăria în suflet."

Ladislau Daradici:

ELEMENTE PRIMORDIALE ÎN PROZA LUI IOAN DAN BĂLAN: MOTIVUL FOCULUI CEL VIU ȘI VEȘNIC

Continuare partea a II-a

Dincolo de ipostaza de foc uman, al meșteșugurilor, focul este, în proza lui Ioan Dan Bălan, și un element protector al omului în condițiile vitrege de la munte. În povestirea *Calea,* din volumul *Semnul Kogayon* (2020), este accentuată ideea generoasă a solidarității celor pasionați de alpinism: părăsind un adăpost (colibă, stână, cotroană etc.), aceștia trebuie să lase în urma lor „ceva de-ale gurii şi lemne pentru foc" (așa cum găsesc și ei, la rândul lor), căci nou-veniții, adăpostindu-se de ploaie, furtună, ger sau sălbăticiuni, să aibă focul la îndemână, aprinzându-l doar (în povestirea *Prizonieri în Chei,* din același volum, se face referire și la o categorie opusă de aventurieri, la cei care folosesc muntele după propria „lege", nepăsându-le de ce rămâne în urma lor).

Ideea este dezvoltată în *Lovitura de pedeapsă* din antologia *Duhul momârlanilor* (ediția din 2017), unde sunt prezentați nelegiuiții care jefuiesc stânele și cabanele, punând pe foc tot ce se putea arde, bătându-și joc de truda și agoniseala gospodarilor: „ei erau cei care făceau foc cu ce găseau în interiorul stânei sau cotroanei, taburete, paturi, laviţe, mese, chituci pentru tocat, uşi, poliţe, chiar candele şi opaiţe, calendare creştine şi fotografii de icoane şi sfinţi, orice putea aprinde sau întreţine focul pentru cel ud, înfrigurat şi alcoolizat!" Trebuie menționat aici și faptul că fumul e folosit și pentru a scoate tâlharii ascunși din peșteri, așa cum fac cei doi Tăieni, tată și fiu, în romanul *Constelația Kogayon* („Să le dăm foc, să-i afumăm, cât crezi c-or să reziste?"), până netrebnicii se dau bătuți („Opriţi focu' că murim dracu', ne dăm prinşi").

O ipostază aparte a focului în proza scriitorului este cea de element esențial în procesul creației. În *Hoțul*, motivul pentru care Dobre, pictorul bătrân, și naratorul petrec câteva zile, în miezul iernii, la coliba de la munte este cu scopul de a picta și scrie, focul „cu căldură dulce şi înmiresmată" nu doar încălzind spațiul rudimentar, arid, dar trezind și *flacăra inspirației:* „căutam ceva în jarul focului, gândul mă aruncase prea departe, înghiţeam cu frig nodul din gât". Iar în *La Sănuni,* povestirea în ramă care deschide volumul *Omul de piatră* (1998), bătrânul Tăian, ajungând la stână, îi poruncește naratorului să deschidă obloanele și să aprindă focul, creând astfel nu doar condiții prielnice pentru șederea lor, dar și o anume atmosferă necesară pentru *a-și putea aduce aminte*, glisând în zona miticului, relatând frumoasa poveste a Dobrei; în aceeași lucrare, revenit în prezent, focul ajută la distrugerea eventualelor „dovezi" ale întâmplărilor cu iz de legendă din trecutul îndepărtat: bătrânul vânător țintește repetat într-o bucată de scândură prinsă pe un molid gros, ca mai târziu să pună bucățile pe foc („era ceva cioplit pe ele – mărturisește naratorul – de unde eram nu puteam deosebi nimic… şi cineva îmi tot şoptea că n-am să aflu niciodată ce mesaj ascunsese, acolo timpul nu se oprea şi nu se opreşte în nimic, nici chiar în ascunzişurile proprii").

Un alt exemplu întâlnim în *Urlet și lătrat* din antologia *Duhul Văii* (2009), în care, petrecându-și noaptea de iarnă în coliba unui cioban, naratorul-scriitor (pe care-l putem identifica, ca și în alte lucrări, cu autorul) filozofează despre foc („Focul se desfată cu propria formă"), același foc încălzind interiorul colibei, *inspirându-l*, căci în acea noapte, în timp ce ciobanul dormea, de câte ori alimentează focul cu lemne, naratorul mai reușește „să umple" câteva coli de scris. Dar și în povestirea în ramă *Mov la Gura Potecului,* a cărei variantă definitivă a fost publicată în a doua ediție a antologiei *Duhul momârlanilor* (2017), menținerea arderii focului e esențială pentru a crea atmosfera rememorării și relatării, în scris, a faptelor („Am dat foc, crengile de molid, pline cu răşină, au înălţat pe dată flăcări vesele, vii, şi umbre mari au început dansul în stâna mare, cu acoperiş înalt, din azbest").

Una dintre temele esențiale ale narațiunilor lui Ioan Dan Bălan fiind cea a iubirii, nu se putea ca motivul focului să nu apară asociat cu această temă. În povestirea *O noapte de dragoste,* din volumul *Semnul Kogayon. Muntele dragostei* (2021), așteptând-o pe Silvana la coliba din Cotul Ursului, Milu începe pregătirile cu aprinderea unui foc anume: „adună un braţ zdravăn de lemne uscate pentru foc, ienupăr şi jneapăn uscat de la o margine a pintenului stâncos, să dea mireasmă plăcută în interior, unde erau numai lemne dulci, adică fag şi mesteacăn, de alt copac fără răşină", iar în *Trăznetul dragostei* din *Duhul momârlanilor* (2007), scriitorul izbutește o analogie simbolică între fulgerul care aprinde un brad la marginea unei poieni și *focul iubirii* celor doi tineri, Ioana și Pătru (la fel de intens și de mistuitor încât, nerăbdători, stăpâniți de dorință, cei doi fac dragoste pe crupa iepei cu care fata urcase la munte).

Interesantă e și dimensiunea magică a „focului" dragostei în *Mov la Gura Potecului* din volumul *Dincolo de patimă* (1999), căci misterioasa și seducătoarea tânără, așezându-și palma pe pieptul bărbatului (narator), „focul" acesteia îl izbește, aruncându-l pur și simplu înapoi, făcându-l să exclame: „Frige, femeie, parcă vii din foc; unde ţi-or fi semenii, dacă te lasă în spulberări prin noapte către cei păcătoşiţi, ca mine, în munte?"; actul dragostei dintre cei doi se desfășoară tot sub semnul *focului*: „Am pătruns-o hotărât, parcă înfricoşat să n-o pierd, sau să nu vrea, cumva: sub mine, cu mine, *s-a aprins foc de lemn cu răşină vie* şi am iubit-o întreg, explodând ca niciodată, făcând-o să ţipe ascuţit, ca vulpea speriată în miez de noapte" (s.n.).

În mod semnificativ, și animalele care însoțesc omul se bucură de căldura focului. Câinii se culcă și ei lângă foc, e ca un drept al lor, câștigat, și stăpânul simțindu-se astfel mai în siguranță când își petrece noaptea pe munte, și mai ales iarna, ca în emblematica povestirea

Biserica de Brazi din volumul *Semnul Kogayon* (2020).

În *Inimă de câine,* această poveste plină de învățăminte despre câini şi oameni din volumul *Dincolo de patimă*, dulăul Colț are o relație specială cu focul, fapt subliniat de autor: „Oricum, focul şi căldura îi rămăseseră îndelung în interes, mai ales după ce Profesorul, un tip bonom şi cultivat, îl mângâiase în faţa elevilor, aducându-le discipolilor aminte că, în miturile străvechi ale altor popoare, omul obţine focul prin iscusinţa şi puterile câinelui"; oare trebuie să ne mai întrebăm, retoric, cine ar putea fi în viața reală Profesorul/ Dascălul/ Cărturarul de care scriitorul amintește mereu în prozele sale?

În scrierile lui Ioan Dan Bălan întâlnim și valența mitică, sacră a focului, dar și unele superstiții populare legate de acesta. Astfel, se crede că muntenii vârstnici și înțelepți „sfidează trecerea timpului și poartă în sânge, lângă lumină, focul cel rămas de la Zamolxe, focul daco-geţilor care nu s-au temut, nu se tem nici astăzi, nu se vor teme de moarte veşnic"; poate aceasta este explicația faptului că momârlanii se tem mai mult de apă decât de foc, pentru că „focul îl stingi cu apă, dar de furia apei cum te fereşti?" În romanul *Constelația Kogayon*, focul apare corelat cu spiritul uman, căci dacă „trupul e doar o fărâmă din puţinul care se vede", „ceea ce vedem cu adevărat la un om e spiritul, este sufletul, e *Focul cel viu şi veşnic*, zamolxian, poate duhul cu care se naşte, poate lumina aceea aparte pe care omul o are în sclipirea privirii, ceea ce îl arată ca întocmire a puterii cereşti, îl arată creaţie dumnezeiască" (s.n.).

În ipostaza sa mitică, în roman, focul reprezintă un *însemn* al locurilor cu rezonanță istorică, străveche. Focurile izbucnesc, în anumite momente speciale, în preajma Oamenilor de Piatră, a Altarelor de Piatră, acolo unde, cu două milenii în urmă, oficiau preoții lui Zamolxe: „Izbucneau focuri între Oamenii de Piatră, pe platourile înalte ale bătrânului Şurean şi ale munţilor din jur, aflaţi sub privegherea Pătrului. Cu limbi înalte şi ascuţite, împrumutate din formele frunzelor de şteregoane, flăcările se jucau în nuanţe de roşu până deasupra lespezilor clădite în lungul timpului de preoţii lui Zamolxe şi de ciobanii locurilor".

În *Atacul gadinei*, din a doua ediție a antologiei *Duhul momârlanilor* (2017), baciul Șotângă vorbește despre „căruța de foc" a Sfântului Ilie, cel sărbătorit la 20 iulie, care aduce și ploaia; sunt nu mai puțin de treizeci de referiri la sfânt în proza scriitorului, oamenii crezând că în această zi de sărbătoare „nimeni nu avea voie să aprindă foc până la apusul soarelui, să nu-l mânie pe cel care se plimba prin cer într-o caleaşcă de jar, plină cu fulgere şi trăsnete" (romanul *Constelația Kogayon*).

În povestirea *Lia*, cu acțiunea petrecută pe meleagurile natale ale autorului, în comuna Hlipiceni, pe valea Jijiei, regăsim semnele unei utilizări mai vechi a focului, ca mijloc de avertizare în caz de invazii: naratorul se află în vie împreună cu iubita tinereții sale, într-un loc ridicat unde, „în vremuri de răstrişte, oamenii locului dădeau foc unei grămezi mari de vreascuri, foc de semnalizare a primejdiei". În aceeași zonă a Moldovei, în Noaptea Învierii, se aprindeau focuri și torțe pentru a ține departe duhurile rele (vezi povestirea *La udat*).

Dar și în *Mov la Gura Potecului*, focul trebuia ținut viu, arzând ca o putere protectoare împotriva răului, necunoscutului, împotriva demonilor, pentru a-l ține la distanță și a-l slăbi pe uriașul sălbatic „din poveste" (acea „dihanie de om urât şi păros"), care o ținea captivă pe frumoasa și misterioasa Doina („E un uriaş sălbatic, feroce, criminal, staţi în gardă şi-n viaţă, ţineţi foc mare!" le spune femeia naratorului și tovarășilor acestuia, cunoscând puterea, dar și slăbiciunea monstrului).

În volumul III al romanului *Constelația Kogayon*, focul are și putere dătătoare de viață, când Milu îl găsește pe momârlanul aproape degerat şi îl cară până la cabană, instruindu-i pe cei de acolo: „Băgaţi-l într-o cameră, înfăşuraţi-l în pături şi *daţi foc zdravăn*, repede, dragilor, poate-i salvăm viaţa".

Uneori însă, îl regăsim și într-o ipostază profanatoare („stăpânitorii vremelnici", atei, dădeau foc isericilor de Brazi din munți pentru a împiedica muntenii să se adune mai mulți într-un loc, pentru același motiv interzicând și Nedeile), același foc putând fi și purificator, în zilele și nopțile revoluției din 1989, demonstranții ieșiți pe străzi arzând postere, lozinci, cărți ceaușiste: „erau focuri aprinse cu steguleţe roşii din hârtie (*Trăiască PCR, Trăiască UTC, Trăiască ODUS* etc.) şi cu fotografii ale celor care, până cu o zi mai devreme, dictau din capul statului" sau „erau peste tot grupuri de înfierbântaţi, care se tot adunau coloanei de urca spre primărie, după ce se descărcau dând foc la ziare, reviste, cărţi, diverse materiale de propagandă" (romanul *Constelația Kogayon*).

DANIEL MARIȘ

Între oglinzi infidele

Cronică la volumul lui Costel Stancu: „Noaptea creioanelor lungi”

Un poet adevărat își creează cu obstinație propriul imperiu al afirmației ființei, propriul cer din suflet, prejudiciat de circumstanțe și necuprinsul care îl absoarbe. Recentul volum al lui Costel Stancu, „Noaptea creioanelor lungi” (Casa de Pariuri Literare, 2022) este rezultatul acelor anterioare seisme ale poetului, capabile să declanșeze resortul – catapulta inefabilă a zborului înalt, ca ”entitate și sublim”, tărîmul euthanasic unde un ”neobosit croitor al nimicului” (așa cum se încriminează poetul) poate face și desface… Dar pentru asta este nevoie de multă disperare organizată, translație subtilă și, de regulă, de o ”starea a poeziei”, combustie lirică esențială alchimiei cuvintelor.

Cu atât mai solid și mai profund contactul cu nimicul, sîngele incolor al existenței, acea” „suferință de nimic, a nimicului”, atât de plastic descrisă de Blaga. Deghizarea, desigur, a exasperării paraşutată într-o transă de hiperluciditate : „Sînt gropar într-un oraș unde,/ aparent, nu moare nimeni./ Sap gropi ce rămîn mereu nefolosite”. Simplă ca legile naturii. Prea omeneasca fragilitate a sufletelor salvate din arcă, stăpânind o structură de ceruri suprapuse a poeziei de toate zilele : „Poezia e felul meu de a mă preface fericit/ cînd găsesc în palmă o pungă cu arginți/ - o dovadă că am fost vîndut mie însumi”.

Iată apăsarea cicatricii, machiajul magnetic al sufletului, are numai mâini și aripi, nu și picioare, vorba cronicarului… Ce îl dă în vileag poetul, o spune limpede : „ picta cu atâta har încît/ tablourile lui cu pești se transformau în acvarii/ din cînd în cînd cobora/ un înger și le schimba apa/ tablourile lui cu păsări deveneau cuiburi/ în fiecare seară găsea acolo ouă calde/ uneori chiar pui/ odată a pictat o femeie în fața oglinzii/ și în chip straniu oglinda s-a aburit./ înainte de a muri/ și-a pictat autoportretul/ cînd a fost aproape gata/ aceasta i-a luat pensula din mînă/ și i-a spus: odihnește-te/ acum e rîndul meu „. Identitatea cu noi înșine, ce temă corozivă!

Tot mai viu și mai translucid, trăitul astfel. Ne – putința, cu zâmbetul ei ciudat prevestind nefința. Distanța se micșorează involuntar, ”eu e altcineva” (B. Fundoianu), fără ca oniricul cordon ombilical să năruie funcția Celuilalt de a privi.

Pe această fâșie cretoasă de frontieră, în fond un teritoriu al nimănui, teama de a nu fi niciunde și pretutindeni se conturează ca un modus vivendi al teluricului devorant. Nu este o micșorare de scară emoțională scoasă din ereziile sofisticii. Eludarea identității decentrează parcă însăși materia otrăvită cu tot felul de fragmente ale trecutului, un fel de mediere post-poetică – apare și ea despletită. Privește și apoi reconstituie oasele de cristal ale aparențelor, dar aparențele sunt atât de înșelătoare: „ Găsești răspuns doar înăuntru-ți./ Ferestrele s-au preschimbat, pe nevăzute,/ în oglinzi. Ca într-o piață a vieții/ și-a morții, cu aceeași monedă, cumperi/ și vinzi. Dar nu ești singur, cum/ adesea te sperii. Ce crește în tine,/ în afară-ți descrește. În dosul hârtiei/ pe care scrii, stă Celălalt și citește”. Sau victima anonimă a acestuia.

Dublul care comprimă poezia dar dilată înțelesul, supapa mediană ce umple trăitul. Nici nu poate fi luat ca o diversiune, s-ar produce o inseparabilitate. O fi ea „noaptea creioanelor lungi”, dar nici chiar așa… E adevărat, însă, Costel Stancu este un poet care nu scrie ca poeții, pentru ceea ce nu poate fi anesteziat și disecat până la ultimul strat al memoriei retractile – pare a fi scenariul unei narcoze mute, parodiate. Sau al unei piese de O'Neill, *Lungul drum al zilei către noapte*, „Trecutul e prezent… Și viitor deopotrivă”. Iese din sine și ia lumii, Timpul: „ „Într-o zi, peste mine,/ ca o potcoavă fără noroc,/ va cădea întristarea. Apoi o să mor./ Mă veți îngropa cu creionul în mînă./ Din el va crește un copac. Peste ani,/ fiul meu o să-l taie. Va ciopli din lemnul lui/ alte creioane și le va împărți

săracilor./ Pomană pentru sufletul mortului ! „. Produse de o privire cerebrală, tragică și euforică, asemenea imagini…

Aproape că nu se poate vorbi de descompunere. Ciclul acesta vegetal transformă lumea într-o miasmă, atrage după sine carnalitatea absenței, după cum e resimțit, fluid și inefabil. Nevoia de sens în somnul nopții, dar nu numai. Dispunerea acestuia în contradicție cu etaloanele după care se mulează, doza letală doar pentru cei care se înalță sus, mult prea sus, între intelect și simțuri… Dar nici urmă de narcisism și vanitate, circumstanțiale viziunii:„Sîntem atît de apropiați,/ eu și fiul Lui,/ încît, ne batem, uneori,/ unul celuilalt, în palmă,/ un cui./ Apoi mergem , la tîmplarul satului,/ să ni le scoată, pe datorie./ Dar Iosif, cu lacrimi în ochi, / îmi scoate cuiul/ doar mie.„ La acest grad de „exces”, dublul dobândește într-adevăr o formă de corp delict, nu atât a umanului cât a speciei, o sacralizează în numele acelui ceva ce nu va fi și nu este niciodată acolo unde credeam, se pierde și licărește ca un far înconjurat de o porțiune neluminoasă, e cât se poate de real.

Ca și cum aceste erori – aceleași instanțe, alte entități – ar putea constitui un fel de preistorie în fascicule a revelației poetice, vecină cu grafia sarcastică, o, ce remediu, desfăcut, în întuneric, instinctului de conservare al efemerului: „Timpul fură din el însuși, dar tot întreg își rămâne. Se așază,/ pe oiștea lumii, o pasăre sură. Sunt viu și/ mort în egală măsură. Trezește-te, îmi/ striga iubitorul de rouă, astăzi ți se aduce/ o inimă nouă ! El nu știe naivul,/ că-i zadarnic să speri: săgeata/ a fost trasă de ieri.„

Pictură VALERIU NANDRA

MIRON SIMEDREA

OLAHII

Fără îndolală că românii și cărturarii lor nu s-au putut bucura de onoruri pe pământurile lor, dar la începutul secolului al XVI-lea aflăm ca jude regesc pe Ștefan Olahul care venise în Transilvania pe la 1400, se stabilește oarecare timp la Sibiu, iar apoi va fi judele Orăștiei. A fost judecător între anii 1505 1520, având reputația unui înțelept conducător. Ștefan Olahul a avut 4 copii: 2 fete și 2 băieți, dintre care Matei va ajunge mai târziu și el „jude regesc” la Orăștie.

Cel de-al doilea fiu, Nicolaus Olahus, a fost una dintre figurile cele mai proeminente cu care se mândresc toate popoarele din sud estul Europei. A trăit între anii 1493 și 1568. Datorită capacității sale,intelingenței pătrunzătoare' și voinței ferme, Nicolae Olahul ajunge după terminarea studiilor episcop la Zagreb, fiind apoi ales președinte de onoare al societății scriitorilor și oamenilor de știință croați. Mai mult chiar, timp de 6 ani, a cârmuit destinele poporului maghiar în calitate de regent al Ungariei. Cu Nicolae Olahul se mândresc 11 națiuni,iar noi arătăm că el este primul umanist de origine română. Cunoștea 7 limbi: română, maghiară, latină, greacă, franceză, germană și turcă. Călătorind în apus, va avea legături de caldă prietenie reciprocă și sinceră cu marele umanist Erasmus de Roterdam. Aceștia au corespondat îndelung și prima scrisoare a lui Olahus datează din 1 iunie 1530.

Într-o scrisoare din 25 iunie 1534, Oiahus îi scrie printre altele: „O, de-aș putea să mă întorc în țara mea, după ce se vor liniști lucrurile, Erasmus! Nimic nu doresc mai mult. Patria, prietenii, frații și rudele mă îndeamnă să mă întorc”.

În cinstea marelui său prieten, Erasmus,

care a murit în 1536, Olahul va scrie o elegie cu 80 de versuri. În afară de încercările poetice ale tinereții, de când era școlar, la care se adaugă apoi poeziile ocazionale, diferite epitafe, poezii și felicitări, ode, epigrame și o satiră, toate strânse într-un volum, Olahus ne-a lăsat și o importantă lucrare istorică.

Titlul acesteia este „Hungaria" și în ea autorul se ocupă și de Transilvania, țările românești, dând prețioase informații despre obiceiurile și istoria poporului, despre voievozi ca Vlad Țepeș, Petru Rareș etc. Nicolae Olahul a pronunțat în dieta de la Presburg în 1547 o sentință pentru care istoria îl va eterniza. *Fiindcă la începuturile lumii,copiii,când se nasc sunt la fel, se cuvine și este demn ca toți acei oameni pe care nu natura ci puterea omenească i-a aruncat în jug, să fie liberi.* Pentru istoria umanității, pentru drepturile omului, pentru concepția de egalitate a oamenilor, Nicolae Valahul rămâne un nume de prestigiu. Deși ajuns conducător, el a luptat împotriva nedreptății. Într-o altă scrisoare din 1530 se exprima în cuvinte de revoltă împotriva situației grele a țării sale, înfierând pe cei ce se gândeau la jaf, spunând: *Cei care sunt puși în fruntea trebilor sunt ușuratici și meschini, afară de câțiva, iar poporul e într o stare așa de mizerabilă,că nu e capabil decât să se jelească și să se tânguie.*

Pe Nicolae Olahul nu-l mai poate revendica Orăștia, deoarece el aparține umanității. Cu toate acestea putem arăta că familia lui a stat la Orăștie, că Nicolae Olahul a fost legat prin părinții și rudele lui de această localitate și chiar în opera sa poetică sau, istorică, de nenumărate ori pomenește Orăștia. Între versurile izbutite ale lui Nicolae Olahul trebuie să amintim și elegiei scrisă cu prilejul morții iubitului său frate Matei.

În versurile elegie, poetul socotea că pe piatra mormântului fratelui Matei vor trebui săpate cuvintele: *Eu care zac în această hrubă, Matei zis Valahul, Jude pe vremuri am fost și-n Orăștie primar,Țara de peste Carpați a străbunilor, dintr-o vestită viță, viață-mi dădu...*

Prezența renumitei familii a Olahilor din Orăștie dovedește nu numai însemnătatea localității, nivelul de cultură, preocupările și instituțiile existente aici, ci și afirmarea, în ciuda unor condiții nefavorabile, a unor cărturari de seamă ai românilor.

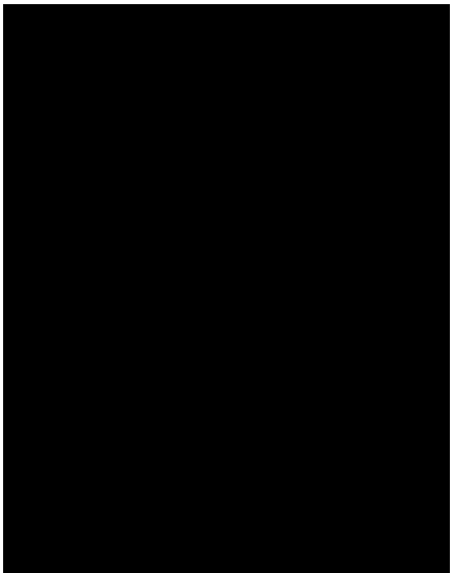

ELISABETA BOGĂȚAN

Spirale

Lunecăm pe spirale înstrăinate. (Ale aceluiaşi timp? Ale unui timp diferit?)

Vântul îmi flutură pletele. Stau dreaptă acum în bătaia timpului în goană. Sau încerc să stau dreaptă. Poveri magnetice al căror înţeles nu-mi mai locuieşte conştiinţa mă mai înclină, desigur, către marginea de reazem. Stau dreaptă în bătaia întâmplărilor în goană şi binecuvântez uitarea, urgisita uitare.Pletele-mi flutură şi le simt albăstrindu-se sub privirea depărtărilor, le văd albăstrindu-se incert, cu acel ochi lăuntric cu care te văd lunecând cu părul în vânt, uluitor de aproape, dar pe altă spirală. O, acum între noi este un singur pas de vid cosmic, vid în accepţia noastră, desigur, dar locuit, presupun, de energii neutre – aceleaşi energii pe care le-am simţit odată (şi totuşi, toate devin „odată") ridicându-se imense şi mai înduşmănite decât poate imaginaţia aprinde puterile iadului, să creeze fisura şi s-o transforme în ruptură, pregătind această mirare cu care ne privim acum, cu părul în vânt, de pe spirale înstrăinate.

Întinzi braţele, ca altă dată :

- Mă iubeşti, aşa-i că mă iubeşti?

Şi eu îţi cad la piept fără un cuvânt şi ştiu că nimeni nu te-a iubit şi nu te va iubi vreodată mai mult decât mine, şi ştiu că tu nu ştii asta şi că vei cădea pradă întâmplărilor care vor da buzna să te înveţe înţelesul lui „prea târziu" şi al lui „niciodată".

- Hai să mergem după ciuperci! îţi spun, ştiind că asta te bucură nespus.

- Haide, vii? te chem, potolindu-mi iar setea la acel răcoros izvor de bucurie: bucuria de a te bucura.

Bineînţeles că vii şi, călcând timpul, plecăm strâns lipiţi, pe un drum pitulat între dealuri, apoi şerpuit peste dealuri, printre tufişuri şi copaci, peste spinări pietroase de munte, gârbovite sub povara cerului.

- Ia te uită câte vineţele!

Le privim neîncrezători şi surâzând, adunându-le în grabă şi îngreunându-ne veseli drumul.

- Să ţinem minte locul ăsta, să mai venim! ai spus atunci şi am ţinut minte, dar nu ne-am mai dus până acum când, întinzând braţele de pe spirale înstrăinate, am pornit călcând timpul. Până acum când, sub şuierul vântului prin acel spaţiu gol dintre spirale, ne clătinăm între binecuvântarea uitării şi a aducerii-aminte.

DAN ORGHICI

Ce scrisese-s din mine

Când am primit provocarea de a scrie acest text, ce-mi părea din început un lucru greu, mi-am zis că o să pot. Așa că m-am apucat de scris. Și am tot scris și șters, o grămadă de mega biți. Apoi am vrut să nu mai scriu nimic. Până mi-am dat seama că în lumea de nimicuri este important să lași un semn al trecerii tale. Așa că voi scrie despre mine și mai puțin despre distrofii.

Suntem aici, în bula noastră strânsă, lumea celor ce mai gândesc nu-i mare, și nu vrem să renunțăm la optimism. Nu la acel optimism deșănțat, cu luminițe la capătul tunelului sau viitoruri care sună bine, ci de unul convenabil, mai economicos, cât să țină azi-ul aproape. Un optimism în care cerem societății să facă ceea ce declară că este.

Am spus ce-am avut de spus. Când va fi nevoie, mai adaug, dar sper să nu fie cazul să-mi folosesc „limbajul de rezervă.” Azi, orice idiot (a se citi om cu idei) care scrie se autointitulează scriitor. Și, când orgoliul lui depășește granițele tupeului legal, apare nevoia de recunoaștere prin afilierea la diverse organizații literare. La început a fost una, puțini în ea și mulți pe afară. Și ăștia erau frustrați și au creat propria organizație. Dar cum nici aici nu au încăput toți pigmeii ce băteau cu capul, pumnii și picioarele la porțile gloriei și succesului de conjunctură, au creat alte organizații. Valoarea, autenticul, geniul, utilul au fost înlocuite cu lucruri mai plăcute capilor familiilor literate; în unele plagiatul a fost ridicat la rang de virtute, în altele primează cantitatea, vulgaritatea fără rost, încifrarea dublă ce ascunde trăiri banale.

Cititorul este intoxicat cu non-valori și refuză să le mai înghită. Din păcate asta nu îi oprește pe idioți să scrie jurnale de doi lei. S-a ajuns la situația paradoxală în care scriitorul e și cumpărătorul cărților sale. Editurile sunt fericite, idioții au orgoliul satisfăcut, cititorul îi bagă în ascendența literaturii cu caietele lor de dictando cu tot.

Sunt oameni care scriu bine, dar au acel bun simț și reținere în a se amesteca în gloata urlătoare a canibalilor de glorie. Sunt înghițiți de masa de non-valori. Din aceste motive vrem o singură structură literară și, dacă în țara asta, la ora asta, sunt doar o sută de scriitori, acei o sută de scriitori să fie promovați și vânduți. Pentru că ceea ce se întâmplă e exploatarea orgoliului celor ce se vor scriitori și o bătaie de joc la adresa cititorilor. Actualmente lansările de carte pot fi înlocuite cu ședințe de cenaclu unde scriitorul își citește „operele” de pe agendă sau tabletă, supunându-le analizei și judecății participanților. Dacă se consideră valoroase merg mai departe, având ca țintă devenirea lor în… carte, închei zbaterea-mi cu ei cu: „Doamne, vino, Doamne, să vezi ce-a mai rămas din oameni”, deoarece sunt oameni ce reușesc să mă trezească, un pic, chiar dacă mă lasă să cred că există unicorni, sunt acei oameni ce „mă pun la scris”. De aci mi se trag cărțile, publicațiile și munca la agențiile de media. Într-o abordare pragmatică, în care să calculez cât am de pierdut și cât am de câștigat din asocierea cu otrava scrisului, îmi dă cu plus, un plus moral, nu material! Cu asta mergem înainte. Câteva picături de optimism sunt mai

bune decât lipsa lor.

Nu e simplu să te apuci de scris, mai bine zis nu tu te apuci, ci scrisul se apucă de tine, te alege tiranul, îți creează percepția eliberării, lăsându-te o clipă, doar una, să zbori. E minunată clipa ce te transformă, voit, într-un „lăutar" al comunității „cântând" pe coarda groasă sau subțire, după caz, la rău sau bine. Uneori, problemele celor ce îmi deveniseră colaboratori sau chiar prieteni se puteau rezolva, sau măcar descâlci, în moduri ce nu implicau scrisul. Alteori, demersurile au ajuns pe hârtie (publicate), îmi place să cred că mi-am făcut treaba onest.

Nu de puține ori zbaterea mi-au fost și subminată, de către „confrații", de către băieți cu ochi senini, de oameni din instituții care nu se doreau urniți, sau arătați ca hoți, impostori. Însă am rămas pe poziții, „lăutăresc" și mai departe. Unele mizerii au fost dezamorsate, dar altele s-au întâmplat și se întâmplă în continuare. În sfintele sinoade de partid se comunică, și mizeriile unora împotriva altora există acolo, indiferent de culoarea politică, religioasă, că morală nu-i.

Sunt oamenii însemnați și oamenii care lasă semne și nu e simplu, deloc, să pui semne într-o lume plină de oameni ce se cred însemnați, însă-mi simt altfel savoarea cafelei de dimineață când scriu. Sunt alte ceasurile patru când pregătesc un nou articol pentru blog, e rodnică vremea când mă uit la bucata de hârtie (mototolită, ruptă-n colțuri și ca vai de ea) pe care, cândva scriam: „Adu-ți aminte că ești ziarist!". Mă uit la acea hârtie și atunci când munca-mi pare a fi una foarte grea. O mototolesc, a cât oară, și-o arunc la coș, ca apoi s-o pun la locul ei, pe birou.

Se 'ntâmplă asta după câte-un interviu în care simt cum interlocutorul mă minte, alte ori când aud fraze (spuse la capitolul „neoficial", doar pentru tine), de genul: „îi pup în cur trei luni ca ei să mă pupe patru ani". Se 'ntâmplă după ce citesc o invitație la un eveniment sau conferință de presă ce ar fi trebuit să-mi ajungă la mine cu câteva ore înainte, însă ajunge doar când băieții au voit. Se 'ntâmplă când îmi sună telefonul iar cel ce mă sună este chiar în fața mea și amândoi avem telefoanele pe aceeași masă, tot ce pot să zic și să fac e să răspund spunând: „Bă, băieți cu ochi senini ca marea, nu-i frumos din partea voastră!", ca mai apoi să mototolesc din nou hârtia pe care scrie: „Adu-ți aminte că ești ziarist!". Nu e niciun secret, fiind ziarist te lupți deseori cu norii fumurii ce-ți stau în cale, cu sfertodocții, cu lipsa ce cultură civică și nu de puține ori cu morile de vânt. Însă nu uit de unde am început și unde-i sfârșitul textului scris, ferindu-mă de miresmele dulci și gândurile blânde, de „te țin eu minte" ori de foșnetul bancnotelor ce nu-mi aparțin.

Există, însă, și reversul medaliei. Mă ocup de ceea ce-mi place, nu-mi alege nimeni subiectele și mai presus de toate sunt liber să scriu. Știu prea bine că și literele plâng câteodată, textul suspină, iar titlul exclamă, articolul cântă melodia autorului. Fără îndoiala dulcele adăpost al unui ziarist e acea coală de hârtie pe care poate să o personalizeze și să se mândrească de ea. Rodul semnelor este, arar, și extrem de dulce. Un articol tipărit în ziar mă bucură, o anchetă finalizată îmi dă acea stare de bucuria ce se revarsă din lucrul bine făcut. Fiind-mi stimulul pentru un alt asalt în războiul informațional. Fiece zi este un nou câmp deschis în care literele se transpun pe coala, virtuală, de hârtie, neantul devine zbor prin lumea cuvintelor. Succesul sau insuccesul depind de jocul grăbit, în contratimp, cu informația și cu mine însumi, de curiozitatea cu care privesc lumea din jur și de capacitatea de a elimina dezinformarea.

Munca mea este aspirația, ce asemeni pasării Phoenix renaște din propria cenușa. Da, știu, sunt ziarist, palida reflectare a societății a două laturi demiurgice: fiind indispensabil și totodată fără trebuință. Am însă locul meu. A fi ziarist nu-i deloc ușor dar nici imposibil, e…. așa cum e!

Apoi vine despotul, sau despoata, după cum vrem să percepem muza și te aruncă în marea neliniștilor creatoare, te-ntoarce, te suge de ultima suflare ca un vampir și când crezi că te lasă-n pace atunci te călărește mai abitir.

Sunt clipe, mai lungi sau mai scurte, poate exista o clipă de un an că doar eu scriu, când vrei să rupi legătura cu scrisul, fugi de el. Amarnice clipe, nu ai cum să fugi când el te-a ales să fii al lui, nu scapi de demonul ce-ți bântuie firea, te pune cu botul pe labe. Am simțit-o pe propria-mi piele, tentativele de suicid și bețiile crunte îmi pot sta martori și nu am scăpat. Mă oblig să scriu ca să am pace cu satrapul din mine, e drept sunt momente, scurte în care mă simt bine în lumea scrisului. Dar sunt și zile în care îmi doresc să nu-l fi cunoscut pe tiranicul scris. Sunt zile în care mă bucur că nu mi-am trăit viața așa cum aș fi vrut, sunt acele zile în care tristețea și singurătatea mă pun la pământ apăsându-mă atât de tare încât aud oasele trosnindu-mi, sufletul se îngroapă în neliniști și gândul zboară la tristețea ce-l apasă pe om, omul pune presiune pe dumnezeu, dumnezeu apasă pe un buton și totul se termină mult mai repede, e butonul cu „restart", ori cel cu „shut down", ca un veșnic resetat.

La naiba, câți dintre dumneavoastră pot lăsa o zi, o singură zi, fără să citească ceva, fără să gândească un plan pentru sine sau pentru comunitatea din care faceți parte. Suntem înrobiți de bine și frumos, îl căutăm cu tot dinadinsul și doare, fizic, atunci când ne năpădește urâtul. Deși nu sunteți cercetători, în marile laboratoare farmaceutice, nu cred că este unul dintre dumneavoastră să nu se fi gândit la cum ar putea face o pastilă împotriva celui mai mare flagel a ăstui secol: PROSTIA.

Redescoperirea mea este de cu totul altă natură, una fizică. Adică: cu cât te lupți mai mult cu gravitația, cu atât mai tare te vei izbi cu curu' de pământ! Îmi este dor de zilele în care liniștea nu însemna nimic, nu trebuia s-o caut, era acolo și-i absorbeam plăcuta vorbire-n tăceri, eram copil pe atunci, astăzi acut mă doare lipsa ei. Astăzi o caut, mă silesc să o găsesc în dimineți, dar când dau peste ea este spartă în mii cuvinte ce tocmai fost-au spuse în zadar.

Mai pe la amiază nu o mai caut, am zărit-o răstignită pe canale de așa-zise știri, seara, o da seara, am nevoie cel mai mult de prezența ei, dar camioanele mari și grele ale vorbei în zadar au zdrobit-o. Speram ca-n visul din astă-noapte să o regăsesc, să-i ung rănile să o sărut, fie și-n vis, ca apoi să-i fac culcuș cald în mintea mea, măcar o țâră, doar o fărâmă de viață cât dura-va reveria, n-a fost să fie.

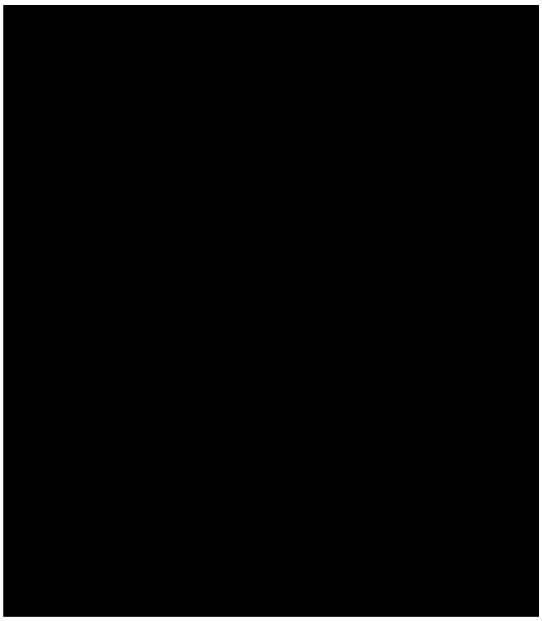

CHRISTIAN W. SCHENK

TRANSSUBSTANȚIALITATEA CREAȚIEI

...*Vita est optima magistra hominis*! Și cum viața este cel mai bun profesor al omului, majoritatea dintre noi au avut ocazia să simtă pe propria lor piele ce însemnează a fi artist, a fi poet! [...] Să reflectăm timp de câteva rânduri asupra pshiho-patografiei poeziei și a poetului. Unii se vor recunoaște, alții, cei mai tineri, o vor afla în curând.

Kubie vorbește de o deformație neurotică a procesului creativ, și trebuie să recunoaștem că fiecare dintre noi și-a pus cel puțin odată această întrebare. Procesul creativ-neurotic implică o lume de vis sau transă prin care subconștientul colectiv se cuibărește în subconștientul artistului în care se produce o metamorfoză „transsubștantială", aproape divină, ce ieșind la iveală trezește colectivul la o realitate transmisă prin subconștient artistului. Acest fapt îl caracterizăm de multe ori prin: - Parcă cineva mi-a condus mâna și ce am scris nu vine din mine ci prin mine, și este adevărat, de multe ori nici noi înșine nu înțelegem la prima citire sensul profund al creației noastre. [...]

Trebuie să treacă mult timp și trebuie să citim poezia ca pe una străină ca să-i înțelegem adevăratele dedesubturi și nu numai ce am crezut noi că am vrut să spunem! [...] Colectivul și epoca în care trăim ne dictează opera și noi suntem sclavii, scribii, acestor variabile subconștiente transmise nouă și dospite în troaca de talent, dând timpului valența pe care el însuși

n-o înțelege decât prin noi (dacă ne citește!). [...] Neuroza creativității este o aberație dominantă a subconștientului înainte de pre-conștient. [...] Actul creativ este o deviantă intelectuală care prin supra concentrarea subconștientului periclitează fiziologic higiena psihică, dezechilibrând toate normele colective. Deci, suntem nebuni?! Nu, numai altfel, exteriorizându-ne prin sensibilitate, mici neuroze, sentimentalisme, sentimente dezechilibrate și nu în cele din urmă surprinzând printr-o muncă de zile și nopți, ruinându-ne sănătatea, căzând apoi de pe vârful fericirii împlinite într-o apatie, într-o depresivitate ce după două zile se descarcă în agresivitate. [...] Tot ce a fost bun, acum nu mai are nicio valoare; și aşa se învârtește roata tot mai departe până ne despărțim de a acest viciu: A SCRIE! și cui i-a reușit vreodată să scape de patimă, patima de a scrie?

Editorii nu vor să ne publice, cititori avem puțini, și dacă vrem să îmbogățim cultura atunci (îți vine să crezi?) trebuie să ne finanțăm cărțile cu mii de plecăciuni (și nu numai plecăciuni, mii!), sărutări de mâini, și financiar îți poți „*trage oblonul la fereastră*" pentru următorii ani. Dar cine să facă poezie dacă nu noi? [...] Totul a devenit „Marketing"! și cum „*valuta scade-o parte din talent*" trebuie să fim bucuroși că n-o primim ci c-o dăm... Dar să bem apă ca vitele și să ne închipuim că e *Crambambuli* - ca să-l citez pe *Wedekind*. [...] Dar nimic spre rău, trebuie să facem mai departe, cu toate sacrificiile, și să popularizăm și perpetuăm această minunată cultură născută în inima acestei limbi. Să ne debarasăm de localisme ieftine și specificul acestui popor, al acestei limbi să-l universalizăm. [...]

Cu excepția câtorva ce se cred cu „nume și de valoare". Să mulțumim tuturor celor ce se adună în jurul revistelor, celor din țară, celor de dincolo de Nistru și din alte părți geo-politice de limbă română, - și nu numai - pentru aportul adus, cât de mic ar fi el, în favoarea sprijinirii unei culturi naționale care în atâtea părți a lumii europene a căzut pradă barbarismului tehnocrat. Suntem obligați să aducem acest sacrificiu, care în realitate este pentru fiecare din noi o necesitate egoistă.

Avem însă suprema satisfacție că *solamen miseris socios habuisse malorum* - este o consolare pentru fiecare nefericit să aibă alături de el un alt nefericit. Pe idealist îl ajută soarta, pe curajos norocul! Pe noi bunul Dumnezeu și muza. [...]

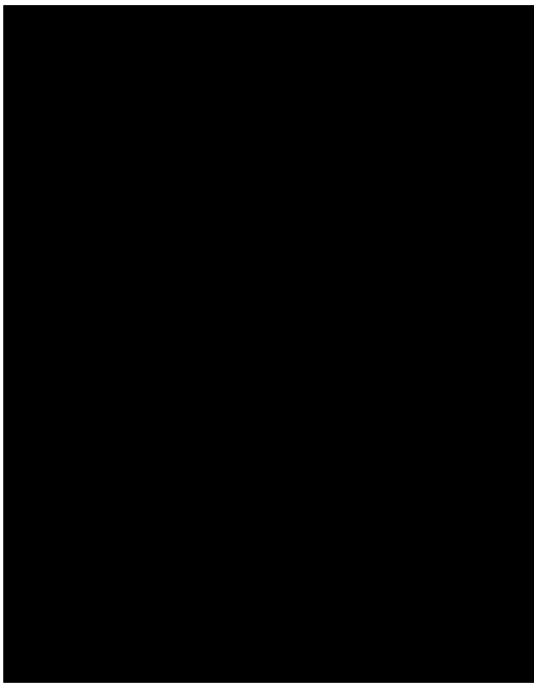

VIRGIL IOVIȚĂ

1. De când oamenii au început să se asocieze în grupuri din ce în ce mai mari, răul fizic și răul moral se află mereu la întrecere, care din ele să fie mai letal.
2. Locuitorii unei țări bogate, din cauza invidiei și lăcomiei altor popoare, sunt permanent în situația de a fi alungați, chiar eliminați.
3. Fericit este acel cititor căruia îi place să citească numai ceea ce îi folosește.
4. În România, patima politicianistă izbutește ca prin minune să mențină încontinuu limpezi valurile Dâmboviței.
5. Fericit este omul când este pe măsura faptelor sale și lucrurilor ce le are.
6. De vreo câteva zeci de ani, mai mulți pirați, adevărați lei paralei, au răpit câteva milioane de români și-i plimbă pe unde vor domniile lor, de-a lupul și de-a mielul.
7. Cel mare și tare, când de pe tine nu mai are ce stoarce, nu te vede, nu te mai cunoaște.
8. Faptul că în România crește exponențial numărul accidentelor de toate felurile, al jafurilor, al violurilor și al crimelor este meritul acelor persoane care reușesc să-i convingă pe cei naivi că ar exista o altă viață viitoare, incomparabil mai plăcută decât cea pământeană. Din păcate, sunt destui oameni care vor să emigreze cât mai repede pe alt tărâm.

9. Lăcomia își trage seva din obiceiurile și prejudecățile cele mai copilărești.
10. Gurmanzii se simt în al nouălea cer când adulmecă un grătar la iarbă pârjolită.
11. În mijlocul unui popor bătăios, greu supraviețuiesc iubitorii de liniște și pace.
12. Acele state care nu sunt în măsură să asigure o hrană sănătoasă cetățenilor săi, să le protejeze sănătatea și viața, sunt niște state de paie, dacă n-or fi cumva împăiate.
13. Fanatismul jubilează între impostură și demență.
14. Otrava și armele fac doar crime și minuni.
15. Legea aceea care obligă toți oamenii să fie buni și drepți n-a cutezat nimeni să o scrie.

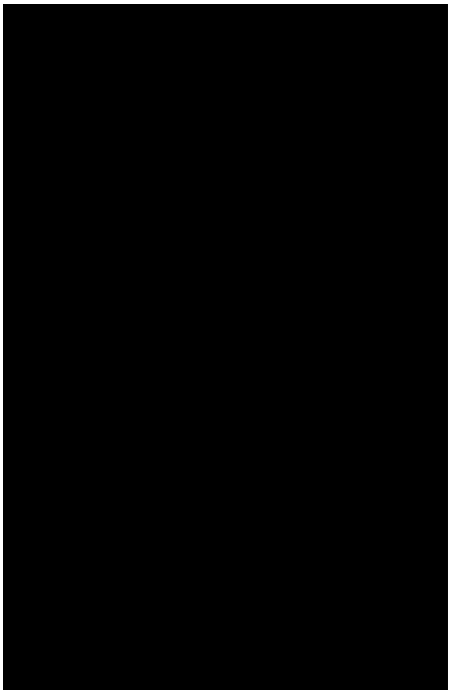

Pictură VALERIU NANDRA

DUMITRU DUMITRESCU

Vernisaj - VALERIU NANDRA

Născut la data de 02.08.1947 în satul Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara, pictorul Valeriu Nandra și-a definitivat educația primară la Băiești, apoi la Pui și liceul la Hațeg. Perseverent fiind, a continuat cariera educațional-profesională terminând și studiile universitare prin absolvirea Facultății de Electromecanică Minieră din Petroșani, obținând diploma de inginer.

A fost pe rând: profesor suplinitor la Școala Generală Petroșani, inginer de specialitate la trei unități miniere importante din țară, profesor la Colegiul Național „Decebal" din Deva, acționar la două societăți private de proiectare, precum și consilier atât local, la municipiul Deva cât și județean, la Consiliul Județean Hunedoara.

Activitatea în domeniul artelor plastice a început-o încă din perioada liceului, fără instruirea de specialitate necesară, îndemnat doar de harul său interior. Primele informații privind prepararea grundului pentru suprafața de lucru și folosirea culorilor în ulei, le-a primit de la învățătorul din satul natal, Simu Petru. Perfecționarea în acest domeniu a făcut-o după terminarea facultății la Baia Mare, fiind atras de tradițiile maramureșene, prin Școala Băimăreană de Pictură unde a activat ca membru al Asociației Pictorilor Amatori din Maramureș.

VALERIU NANDRA

În Baia Mare a muncit o perioadă de șapte ani, având posibilitatea în cadrul activității sale artistice să cunoască mulți profesioniști în domeniu, să acumuleze informații din experiența lor, să vadă multe colecții particulare ale pictorilor din vechea școală băimăreană. Experiența sa din Maramureș a fost încununată cu un merituos loc doi, obținut la un concurs județean de pictură în anul 1983.

În perioada anilor 1984-1986, muncind în București ca inginer proiectant, a avut posibilitatea să viziteze Muzeul Național de Artă și să ia contact cu pictori renumiți care și-au expus operele în diversele galerii ale capitalei.

În prezent activează în cadrului clubului de pictură „Curcubeu" al Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu"Hunedoara - Deva, sub îndrumarea artistului plastic profesionist, doamna Simona Gabriela Locsei.

În lucrările sale se axează în principal pe portretistică,făcând pictură pe șevalet clasic.Vorbind și despre opera sculpturală a artistului, constatăm că s-a bazat foarte mult pe lemnul de nuc, creând sculpturi cu caracter modern.

În cadrul clubului hunedorean a participat la multe expoziții de grup, simpozioane, vernisaje, fapt ce mă determină să închei și eu această alocuțiune cum nu se poate mai bine, informându-vă de vernisajul artistului din data de 28.08.2024,cu o retrospectivă de pictură și sculptură la Galeria de Artă Corvin, din orașul Hunedoara. Prin bunăvoința artistului vă oferim și noi, dragi cititori, posibilitatea să vă bucurați de câteva dintre creațiile sale, înserate în paginile acestui număr de revistă.

Dumitru Dumitrescu / 28.08.2024

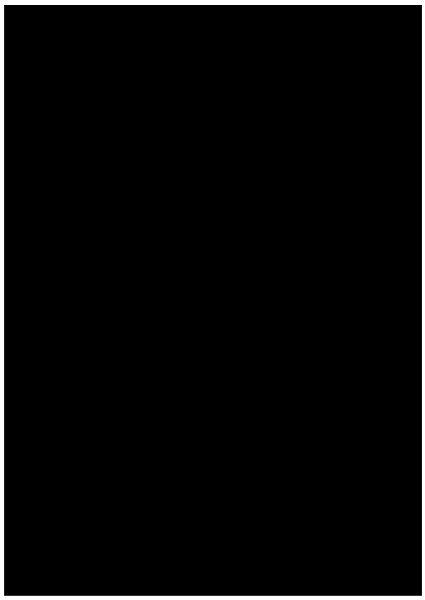

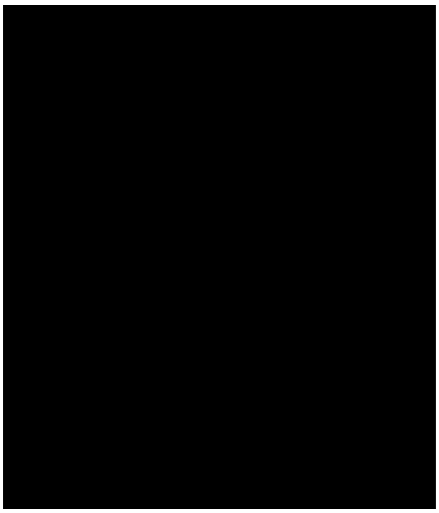

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

Trupa de teatru din Petroșani

Molière 400

Duminică 17/03, spectatorii sălii sindicatelor din Râmnicu Vâlcea au asistat la spectacolul cu piesa „Avarul" scrisă de Molière. Versiunea regizorală a conferențiarului universitar Mc Ranin a fost montată la teatrul „I. D. Sârbu" din Petroșani. Reprezentația este modernă, în ritm dinamic, sunt folosite mijloace artistice din comedia dell arte, dar împrumută și atribute ale teatrului de măști No din Japonia. Masca contribuie la transformarea actorului, care, astfel, se dedublează și împlinește caracteristicile specifice personajului întruchipat. Jocul actorilor a adus în scenă și elemente de carnaval, prin costumația folosită și coregrafia bogată, care a subliniat satira din textul scris în urmă cu 400 de ani. Ideea regizorală nu s-a rezumat doar la elaborarea cadrului de desfășurare într-o nouă versiune a textului medieval, ea a cuprins și criterii de selectare a actorilor.

Harpagon este jucat în travesti cu succes incontestabil de Oana Liciu-Gogu. Personajul principal este întruchiparea zgârcitului, dar și a egoistului care sacrifică și iubirea pentru bani. Lumea întreagă se rotește în jurul său, ascunzând adevărul și lăudându-l pentru a-i intra în grație. Adevărul însă se regăsește la nivelul slugilor sale, care sunt implicate în dezvoltarea intrigii. Familia avarului se rezumă la cei doi copii: Elișe, interpretată de Patricia Buraga, care, cu aer

candid, îl iubește pe Valere, jucat de Bogdan Constantin, și Cleante, fiul calicului. Cu ambii, Harpagon reușește să între în conflict. Pe Elișe dorește să o mărite cu Anselme, jucat cu înțelepciune de Daniel Cerga, rol ce întruchipează un nobil bogat al comunității. Cu Cleante, disputa este mai amplă pentru iubirea Marianei. Cleante, ilustrat cu elocvență de Mihai Alexandru, este un june plin de energie, dar și de revoltă.

Tatăl și fiul devin rivali. Are loc și o negociere între cei doi, intermediată de maestrul bucătar Jaques, care dă dovadă de isteține, el fiind jucat cu elocvență de Laurențiu Bogdan. Dacă, pentru avar, dragostea este un pretext pentru a câștiga bani, pentru Cleante, iubirea este adevărată. Un moment definitoriu este cel în care se realizează portretul Marianei în urma dialogului dintre tată și fiu, moment în care Cleante este dezamăgit, dar nu învins. Valere, iubitul Elisei, cu abilitate se apropie de Harpagon, vorbindu-i mieros; dorește să-i intre în grații, pentru a-i câștiga încrederea.

Izabela Badovics o întruchipează pe pețitoarea Frosine; ea cu dibăcie îl ispitește pe calic, însă ține și partea tinerilor. Rolul Marianei aparține Simonei Codreanu, actrița dominând scena cu naturalețe. Harpagon, însingurat și cu spaima de a nu-și pierde averea, se trezește sub reflector, în lumina palidă a conștiinței sale, prizonier al obsesiilor. El îi caută pe cei vinovați de dispariția casetei sale cu bani.

Rezolvarea conflictului ține de conjunctură, astfel La Flesche, valetul lui Cleante, descoperă caseta și i-o oferă acestuia. Are loc o anchetă desfășurată de procuror și de grefier, respectiv de Gheorghe Stoica și Andrada Dobre.

Farsa este adesea întâlnită în piesele lui Moliere, de această dată șantajul fiind mobilul ce conduce spre finalul fericit. În schimbul casetei, Harpagon este silit să accepte căsătoria fiului său cu Marianne. Prețul iubirii nu se măsoară în bani, însă finalul fericit este menit să fie moralizator, iar pierderea onoarei de către zgârcit este tușa groasă ce-l caracterizează. Anselme este tatăl pierdut, pe care Valere și Marianne îl regăsesc și cu sprijinul căruia căsătoriile ambilor pot avea loc. El acceptă condițiile avarului și preia toate cheltuielile aferente. Finalul fericit transmite optimismul autorului.

Producătorul spectacolului este Wilhemina Kuron. Montarea piesei în această regie beneficiază de coregrafia lui Hugo Wolff, care completează ideea regizorală și pune în lumină o dramatizare de excepție. Costumele personajelor sunt realizate bicolor, în alb și negru, pentru a ilustra cu eleganţă ironia, dar și grotescul lumii dornice de înavuțire. Decorul realizat cu panouri de tablă îngrădește scena și trimite cu gândul la răceala metalului, dar și la înfrigurarea societății bolnave. Mișcările actorilor induc publicului noțiunea de mecanism complex al unui ceasornic, martor al ipocriziei. Momente de pantomimă sunt asimilate muzicii cu succes.

Cu acest spectacol, teatrul „Ioan. D. Sârbu” din Petroșani a fost oaspetele teatrului „Ariel”. Distinsa Anca Olteanu își împlinește cu măiestrie rolul de manager al instituției teatrale „Ariel”. Minunații actori din Valea Jiului au fost apreciați de spectatorii vâlceni cu aplauze îndelungi.

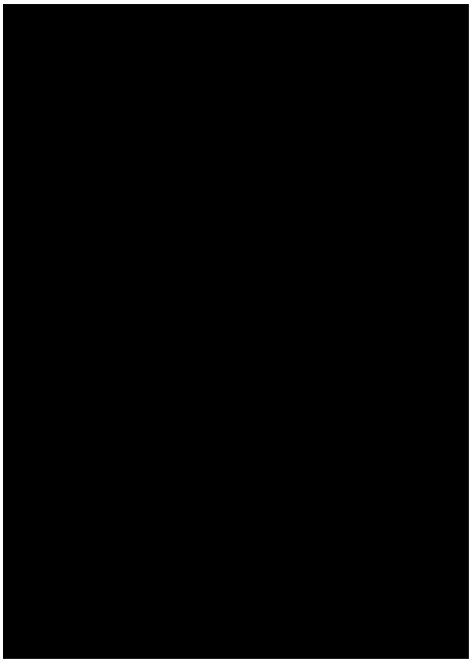

Pictură VALERIU NANDRA

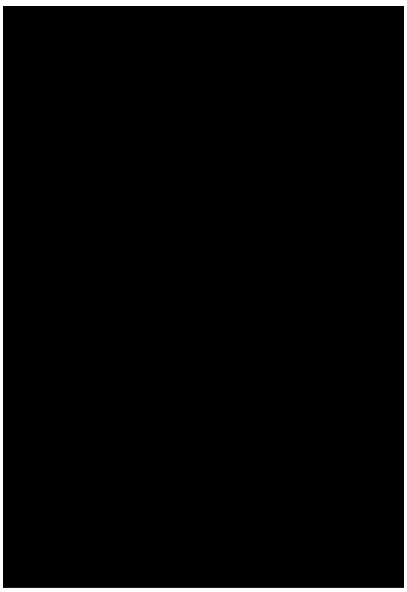

ELISABETA BOGĂȚAN

Constituirea Grupului de Poezie „Ioan Dan Bălan”

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, Filiala „Mihai Eminescu” Timișoara, a organizat în data de 12 aprilie 2024 o „Întâlnire de suflet și simțire românească în Valea Jiului”, la Teatrul Dramatic „I. D. Sîrbu” din Petroșani. Au participat ziariști, poeți, scriitori, iubitori de cultură și artă, personalități cu notorietate în viața comunității din Timișoara, Lugoj, Deva, Petroșani, Târgu Jiu.

Astfel, între participanți, notăm prezența domnilor Dumitru Buțoi, președintele Filialei UZPR „Mihai Eminescu” Timișoara, Dumitru Tâlvescu, redactor-șef al revistei de cultură „Piedestal”, Deva, Nicolae Toma, scriitor, jurnalist de investigație, din Timișoara, Aurel Constantin Muntoiu, jurist, teolog, scriitor, din Lugoj, Ioan Ionescu, ex-magistrat, judecător, scriitor, din Timișoara, Gheorghe Lungu, profesor, scriitor, din Timișoara, Ștefan Tat, colonel în rezervă, scriitor, din Timișoara, Lorin Cimponeriu, scriitor, din Timișoara, Dumitru Vasile, scriitor, din Cugir, gen. Remus Știr, Președintele Mișcării Naționale pentru Apărarea Drepturilor Omului Timișoara - oraș martir (MNADOR), Ștefan Demeter, comisar MNADOR, a d-nei dr. Maria Anastasiu, poetă, a poeților din Deva și Valea Jiului participanți la Regalul de Poezie. Moderator a fost dl Tiberiu Vințan, manager al Grupului Media „Exclusiv”.

După *Regalul de poezie „A venit primăvara, iubito!”*, la care au fost invitați poeții din localitățile amintite, între care Mirela Cocheci, Dorel Neamțu, Dumitru Tâlvescu, Elisabeta Bogățan, Carmen Pinte, Anca Ciolca, Mariana Ghicioi, Camelia Ardelean, Florentina Mitrică, Mariana Alexandru, Ianina Ulpia Cupșan-Moraru, Robert Vladu, inclusiv Dumitru Buțoi, a avut loc premierea participanților din Deva, Petroșani, Orăștie, jud. Hunedoara, Aiud, Teiuș, jud. Alba, Râmnicu Vâlcea, Strehaia, Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți, la *Proiectul Cultural Internațional „Eminescu, un vis în așteptare”* ediția a II-a, 2023, organizat sub egida UZPR de Asociația Cultural-Umanitară „Luceafărul de Vest”, Timișoara.

După înmânarea diplomelor de către dl. Dumitru Buțoi, președintele Filialei UZPR „Mihai Eminescu” Timișoara, au fost prezentate revistele : „UZPR” nr. 32 / 2024, „Luceafărul de vest”, „Vip Seniorii”, „Theatrum Civitatis”.

În încheiere, poeta și pictorița Mirela Cocheci, reprezentantă, în același timp a grupului ASCIOR (la fel ca poeta și pictorița Carmen Pinte), a anunțat constituirea *Grupului de Poezie „Ioan Dan Bălan”*. Poeta Mirela Cocheci este și liderul acestui Grup de Poezie.

Întâlnirea membrilor A.S.O.C.A. la Biblioteca „Sebastian Bornemisa” din Orăștie

Colectivul redacțional mulțumește tuturor colaboratorilor care au trimis valoroasele materiale pentru întocmirea acestui număr de revistă. Ne cerem scuze, în același timp, deoarece din volumul impresionant de texte scrise, având în vedere lipsa de spațiu, au fost alese doar cele mai reprezentative. Menționăm, de asemenea, și faptul că publicația nu își asumă ideile sau opiniile autorilor, responsabilitatea juridică pentru conținut, conform art. 206 din „Codul Penal", aparține în exclusivitate acestora. Revista poate oferi cititorilor săi dezbateri ideatice situate pe poziții comune, diverse, chiar polemice, respectând regula proporționalității în spațiul alocat.

Mențiune: Nu se fac corecturi pe materialele deja publicate.
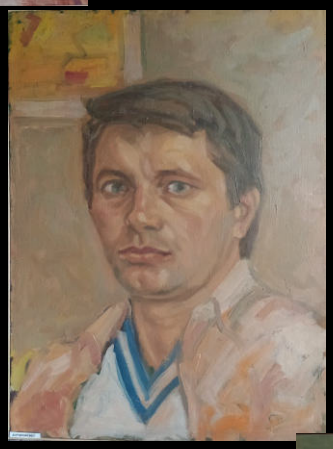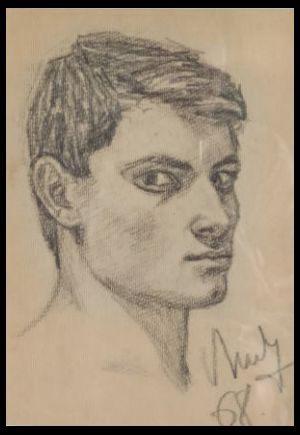
Lucrări VALERIU NANDRA